

Mežirbes aizsardzības plāns 2017.–2026. gadam

2. pielikums

Plāna apspriešanas sanāksmju protokoli un rakstiski saņemtie komentāri

Mežirbes sugas aizsardzības plāna apspriešanas 1. sanāksme

2015. gada 12. oktobrī 11:00

Latvijas Republikas Vides un reģionālās attīstības ministrijā, Peldu ielā 25, Rīgā

Sanāksmi vada: Māris Strazds, Latvijas Ornitoloģijas biedrība

Protokolē: Elīze Spridzāne

Dalībnieki: Aiva Bondare, VMD; Aivars Petriņš, LDF; Līga Pakalna, LVAFA; Evija Lakotko, DAP; Agnese Žukova, VVD; Aigars Kalvāns, LVM; Edvīns Zakovics, LVM; Kaspars Šuikovskis, LATMA; Jānis Bārs, ZM MD; Linda Dombrovska, LATMA; Vilnis Bernards, VARAM DAD; Jānis Baumanis, LMS; Valdis Pilāts, DAP

Darba kārtība:

1. Iepazīstināšana ar mežirbei būtiskiem faktoriem un aktuālajiem jautājumiem sugas aizsardzības plāna izstrādei
2. Diskusija par rīcības plānu un iesaistīto nozaru organizāciju pārstāvju viedokļiem par sugas esošo situāciju un perspektīvām

1. Māris Strazds atklāj sanāksmi un demonstrē prezentāciju par mežirbei būtiskiem faktoriem un aktuālajiem jautājumiem sugas aizsardzības plāna izstrādes kontekstā.

Kopšanas cirtes

M. Strazds demonstrē fotoattēlu ar kopšanas cirti.

M. Strazds: Runājot par mežu apsaimniekošanas praksi, nav statistikas, cik lielā īpatsvarā ir veiktas šāda veida kopšanas cirtes. Varu apgalvot, ka tie nav atsevišķi gadījumi, balstoties uz saviem novērojumiem. Tā nav cirte, kur ir nocirsts un izvākts, tur viss ir atstāts un neviens neko negrasās vākt. Šāda veida cirsmas veikšanas metode ir absolūtā pretrunā ar mežirbes vajadzībām. Konkrētie jautājumi attiecas un attēlā redzamo cirsmu metodi, kas parādījusies aptuveni pēdējos 10 gados, kad mežaudzei tiek izvākts viss pamežs un otrais stāvs, un tā netiek uzreiz pēc tam nocirsta. Ir grūti bez informācijas par šī veida izplatību un statistikas izvērtēt, cik ļoti tas ir ietekmējis to, kas ir noticis ar sugu pēdējā laikā. Ir jautājums Zakovica kungam, vai pietiek ar šo prezentāciju un mutisku lūgumu, lai saņemtu sekojošo informāciju:

1. Kad ir ieviesta šī metode un informāciju par ikgadējo šīs cirsmas metodes pielietojuma kopējo apjomu? Vai arī ir nepieciešama oficiāla vēstule?
2. Cik tās ir būtiskas no mežu apsaimniekošanas viedokļa, lai to varētu ņemt vērā rēķinoties, jo sugas pastāvēšanas prasības teritorijās, kur tiek veiktas šāda veida cirsmas, ir absolūti nesavienojamas ar minēto praksi.
3. Kāpēc tiek veiktas šādas kopšanas cirtes no ekonomiskā viedokļa, kur tiek atstāts viss nocirstais?

Medību loma

M. Strazds demonstrē grafiku ar mežirbes skaita izmaiņām un nomedītajiem putniem.

M. Strazds: Saskaņā ar pieejamo informāciju, mežirbe kā medījums medniekus Latvijā īpaši nekad nav interesējusi. Vēsturiskie dati par sugas skaitu ir atšķirīgi, piemēram, par 1938. gadu. Digitalizējot datus par citiem gadiem, konstatētas kļūdas skaitīšanā. "Uzskaites" ir tas, ko kvalificē kā "eksperta vērtējumu", bet tā nav uzskaitē mūsdienu izpratnē. Ir grūti runāt par to, kad un par cik ir noticis sugas samazinājums, jo nav salīdzināmu datu par visu laiku. 100 gadu laikā reorganizācijas ir notikušas vismaz piecas reizes, tādēļ uzskaitē dati faktiski atspoguļo administratīvus lēmumus, nevis mežirbju skaitu. Nomedīto putnu skaitļi ir ļoti

konkrēti. Nav informācijas par pēdējiem pārdesmit gadiem, bet ir runa par dažiem desmitiem putnu gadā, kaut gan sugas medīšana nekad nav bijusi ierobežota.

M. Strazds iepazīstina ar informāciju par mežzirbei būtisko plēsēju sugu izmaiņām 100 gadu griezumā. Lūdz klātesošajiem paust viedokli par saistošajām sugām, kas būtiski ietekmē mežzirbes stāvokli.

- Āpsis – skaits nemainās.
- Lapsa – pēdējos 30 gados skaits pieaug.
- Cauna – skaits neapšaubāmi pieaug. Galvenais bioloģiskais ienaidnieks.
- Jenotsuns – parādījies 1960-tajos gados. Pirmajos avotos vispār neparādās.
- Mežacūka – suga Latvijā ir ieviesta ap 1910. gadu, līdzīgā stāvoklī kā bebrs, kas ir reintroducēts no nulles.
- Amerikas ūdele – nav nekādas statistikas, bet ir dati, ka klejo pa mežiem tālu no lielajiem ūdeņiem. Nav šaubu, ka būtiski ietekmē mežzirbes.

M. Strazds demonstrē grafiku, kas attēlo plēsēju un mežzirbju skaita attiecības.

M. Strazds: nav šaubu, ka minēto sugu pieaugums ir galvenais iemesls mežzirbju skaita samazinājumam aptuveni 10 reizes. Objektīvākais rādītājs ir parasto ligzdojošo putnu monitoringa gaitā pēdējo 10 gadu laikā konstatētais mežzirbju skaita samazinājums par vismaz divām trešdaļām. Nav nekādu šaubu, ka suga ir ļoti sliktā situācijā. Nav šaubu, ka plēsēju skaita pieaugums ir galvenais faktors.

Loma ir arī vistu vanagam, bet par to nav datu. Vistu vanagu skaits ir samazinājies, suga ir mikroliegumu statusā. Somijā viens no samazinājumu iemesliem ir ziemas barības – mežzirbes trūkums. Iespējams, šo faktoru var attiecināt arī uz Latviju.

Jautājumi medniekiem:

M. Strazds: būtu vērtīgi, ja varētu publicēt visu statistiku par uzskaitītajiem plēsējiem ar komentāriem par datu ticamību visaptverošā publikācijā par visu laiku pēc Otrā pasaules kara.

Tiek lūgts mednieku organizāciju pārstāvjiem mēneša laikā rakstiski sagatavot pozīciju par sekojošiem jautājumiem iekļaušanai SAP pielikumā:

1. No kura laika ir parādījies princips nešaut sivēnmātes? Cik zinu, tas nekad nav bijis ierakstīts nekādā medību likumdošanā. Kāda ir pret to attieksme šodien?
2. Otrs aspekts, kas ietekmē politiku ir Āfrikas cūku mēris, kāda ir izplatība, perspektīvas, plāni?
3. Barotavas. Lielākā problēma ir cūku piebarošana biotopos, kur tām nevajadzētu atrasties. Ja kādā brīdī piebarošana tiek pārtraukta un nav, ko ēst, tad cūkas barību meklē tuvākajā apkārtnē.
4. Kādas ir perspektīvas, ka mežzirbei nozīmīgo plēsēju (cauna, jenotsuns un lapsa)¹ skaits varētu mainīties uz leju?
5. Lūgums sagatavot arī rakstisku pozīciju par pašu mežzirbi.

M. Strazds: Vasarā tika veiktas 300 km garumā uzskaišu, konstatējot vietas vairāk nekā 250 punktos un paredzēts lūgt taksācijas informāciju par mežaudzēm attiecīgajās vietās un analizēt statistiski, kas ir un kas nav sugai piemērots. Rezultāti tiks prezentēti 3. apspriedē.

2. Diskusija ar iesaistīto nozaru pārstāvjiem.

Jānis Baumanis: Kāds ir pamats, kādēļ tiek veidots sugas aizsardzības plāns?

¹ šeit un turpmāk protokolos iekavās iekļauts teksts, kuru runātājs pats nav teicis, bet kas pievienots konteksta labākai saprašanai, tekstu lasot. Iekavas ar daudzpunktu (...) apzīmē teikto, kas dažādu sarunas dalībnieku vienlaicīgas runāšanas vai citu iemeslu dēļ no sarunas ieraksta nav atšifrējams.

- M. Strazds: LVAF izsludināja prioritāro darbu veikšanu sugām, kam nepieciešams SAP un mežirbe ir tāda suga, kam ir dramatiskas sugas stāvokļa izmaiņas un skaita samazinājums.
- J. Baumanis: Liela daļa informācijas, kas te trūka, VMD ir šī informācija par nosauktajām medijām sugām pieejama. No medību viedokļa, tas, ko plānā ir grūti apskatīt, ir šodienas realitāte – ir liels sabiedrības daļas spiediens pret medniekiem, sākot no atsevišķu ornitologu un putnu vērotāju izteicieniem aizliegt ūdensputnu medības, kā arī jautājums, kāpēc medīt, ja nevar ēst? Tie ir sabiedrisko viedokļu līderi. Vai sabiedrība piekritīs medību pieaugumam? No vienas puses tiek pārņemts, ka medī putnus, V.Ķerus viedoklis pie pēdējiem medību noteikumu grozījumiem bija, ka jāapsver mežirbes izslēgšana no medijamo sugu saraksta, jo samazinājies nomedīto putnu skaits (no 6 uz 3). Nomedīto mežirbju skaits no 6 uz 3 tiešām liecina, ka nav intereses. Ja ir uzstādījums, ka jāsamazina cūku skaits, pilēm un mežirbēm laika neatliek. Izvēlas cūku medības, jo ir arī finansiālais aspekts. Jautājumā par plēsēju skaita samazināšanu nevajadzētu ornitologiem ar medniekiem vieniem otru apkarot.
- M. Strazds: Neapšaubāmi ir dažādi viedokļi sociālajos tīklos. Ir organizācijas, kas iestājas par kažokzvēru fermu slēgšanu un izlaišanu savvaļā, kas balstās uz nezināšanu. Viedokļu eksistence nevar būt iemesls nerisināt jautājumu. Mežā daudzi iedomājas, ka nesavietojamas lietas kļūst savietojamas. Saimniekošana “uz cūkām” un plēsējiem nav savietojama ar mežirbēm. Līdzīgi skaita izmaiņu ziņā varētu būt arī ar zaķi.
- J. Baumanis: vēlētos aicināt, ka, ja vienojas plānā un akceptē plēsēju skaita samazināšanu, tad, arī izejot no šīs telpas, būtu jābūt tādām pašām viedoklim, lai nenotiktu mērķtiecīga mednieku pretnostatīšana ornitologiem sociālajā telpā. Šajā jautājumā ir jāsadarbojas.
- Edvīns Zakovics: esmu gan mežu, gan medību nozarē. Es domāju, ka ar mežirbes plānu galā tiks, bet ar mežirbes faktisko stāvokli diemžēl vilciens jau ir aizgājis. Zināmā mērā piekritīšu Jānim (Baumanim), ka savstarpējā interešu grupu apkarošanās politika pie laba rezultāta nenoved. Pirmais foto ir politikas rezultāts, bet tā nav mežsaimnieku izvēle vai apzināta politika šādā veidā to darīt. Tie ir pēdējie 15, 16 gadi, Abavas upes ielejas dabas parks. Tā ir galvenā izlases cirte, jo tur nav atļauta kailcirte. Likums nosaka, ka koki jāatstāj vienmērīgā biežībā. Šeit ir sabojāta ne tikai mežirbes dzīvesvieta, bet arī mežsaimniecība. Tagad šajās vietās jau ir bērzu un ievu pamežs. Ja nebūs veselīgas diskusijas šī plāna ietvaros, vai ir labāk veidot izlases cirtes vai mazākus atvērumus šādās audzēs, respektējot nosacījumus par atvērumiem un smilšu vannām, tad pretim stāvēšana mežu apsaimniekošanas normatīvajos aktos starp mežsaimniekiem un dabas draugiem ir vērojama.
- M. Strazds: Nebiju iedomājies, ka tā ir galvenā cirte. Šādas cirsmas ir arī citur. Vai var iegūt statistiku par tāda veida cirtēm, lai to analizētu?
- E. Zakovics: Engurē, Rāznā tas tiek praktizēts. Reizēm ir veiktas krājas kopšanas cirtes, un, ja tur nav atstāti mazo egļu puduri, tad tas ir pārkāpums. Tā ir kļūda politikā un tā ir novērsta, jo pašlaik nav prasības vienādi biežībai. Šīs ir sekas nepareizam normatīvo aktu traktējumam. Otrajā fotogrāfijā ir pārkāpta mežu apsaimniekošanas prakse, vismaz tas, kas ir redzams attēlā. Lūgums uzrakstīt vēstuli oficiālu par to.
- M. Strazds: (Man) neienāca prātā, ka tas ir kaut kas nelikumīgs, jo tādu vietu ir daudz.
- E. Zakovics: Ir kopšanas cirte, kur atstāj zemē tievus bērzus. Attēlā no ekonomiskā viedokļa atstātā ir papīrmalka. Nevaru nokomentēt tikai balstoties uz attēlā redzamo, tādēļ lūgums atsūtīt vēstuli. Tā nav laba mežu apsaimniekošanas prakse.
- M. Strazds: Cik pamatota ir šāda veida kopšana agrākā stadijā, kur nekas netiek vākts ārā? Jo tas ir traucējums, (tiek) iztērēta nauda zāģējot, utt. Kamēr nebija izkopts, dzied putni, to skaits bija divas reizes lielāks.
- E. Zakovics: Kopšana notiks, jo to nosaka normatīvie akti. Jautājums ir, vai to dara, tā, lai ievērotu pēc iespējas vairāk interešu. Mežirbes plāna aspektā, varbūt var salīdzināt vietas,

kur kopšana nenotiek – dabas parkus, ar vietām, kur kopj. No savas pieredzes varu apgalvot, ka mežsaimniecība ir tikai viens no faktoriem, kas ietekmē mežzirbi un citas sugas. Pats 30 gadus medīju vienā vietā 6000 ha; pēdējos piecus gadus rūpīgi uzskaita dzīvniekus ar nakts redzamības binokļiem, un katrs no medniekiem aizpilda novērtējuma lapu. Pats pildu piecus gadus un varu teikt, ka situācija ar mazajiem plēsējiem - jenotsuni un lapsu ir katastrofāla – uz nopļauta lauka – 90 ha naktī redz 16 jenotsuņus. Jenotsuns dodas arī lielajā masīvā, un ja šāda armija pāriet mežam, tā ir liela problēma. Ir arī pa kādam āpsim un lapsai. Bet domāju, ka situācija neuzlabosies, jo kaisa trakumsērgas vakcīnas, respektējot sabiedrības vēlmi pēc drošības, kas agrāk lapsai un jenotsunim un arī āpsim zināmā mērā bija skaita regulētājs. Es neaicinu sugas aizsardzības plānā aicināt pārtraukt vakcinēt.

M. Strazds: Es to varbūt tomēr aicināšu.

J. Baumanis: Latvija jau ir brīva no trakumsērgas, vakcinē tikai robežu.

E. Zakovics: gribētu piekrist J. Baumanim, ka savstarpēja apsūkšanās ne pie ka laba nenoved. Runājot par mazajiem plēsējiem, senāk par nomedītu lapsu maksāja 70 rubļus, par bebra ādu pāri par 100 rubļiem. Šobrīd faktiski vairs nav nekāda šāda veida stimula.

Linda Dombrovska: Pirms dažiem gadiem par caunādām maksāja 25 latus, bet tad tas kanāls aizvērās un viss beidzās.

E. Zakovics: Padomju laikā bija strādājoša sistēma kažokādu iepirkumiem, kas bija labs regulētājs plēsējiem. Vēl viens aspekts, kādēļ es domāju, ka vilciens ir aizgājis, jo dzīvesveids un ražošana ir ļoti atšķirīga salīdzinājumā ar 30-tajiem gadiem, šobrīd dominē lielsaimniecības. Runājot par atsegumiem vai laucēm – laukos apdzīvotība ir maza, jārēķinās, ka mežu platība pieaug, lauces aizaug un situācija tādā ziņā pasliktinās. Ir lieliska iespēja nemest viens otram ar akmeņiem, bet salikt visus faktorus, kādi šobrīd ir iespējami. Pirmkārt par mežzirbi, bet es domāju, ka šos faktorus var attiecināt arī uz laukirbi, rubeni, medni. Cilvēki ņem līdzī uz mežu suņus, kaķus, tādējādi apdraudot uz zemes perējošos putnus. Nākas sastapties ne tikai ar plēsējiem, bet arī ar klejojošiem dzīvniekiem. Vajadzētu mēģināt rast risinājumus, kādi ir iespējami šobrīd Latvijā kaut vai ar sugas stāvokļa noturēšanu uz vietas.

M. Strazds: Nav mērķis mēģināt ietekmēt vai izmainīt mežsaimniecības vai medību politikas nozari, tieši tādēļ tiek uzdoti iepriekš minētie jautājumi, uz kuriem es gaidu arī atbildes. Un, ja attiecīgās problēmas iemesls ir kļūda likumdošanā, tad šodienas situācija veidojas uz pagātnes kļūdām un uz konkrētas politikas. Un, ja lielo nozaru uzstādījumi ir tādi, ka šai sugai Latvijā nav vietas, tad tas būs arī plāna secinājums.

E. Zakovics: varbūt plānā var noderēt ideja diferencēt Latviju dažādos reģionos, jo nav pagājis ilgs laiks kopš cūku mēra Latvijā; jau tagad ir dažādi cūku blīvumi dažādos valsts reģionos. Tik strauji cūka neatgriezīsies. Papētīt, kā šis faktors strādā un vai atšķiras mežzirbju blīvums atkarībā no cūku blīvuma.

M. Strazds: Ņemot vērā, ka vienīgie ticamie dati par sugas izmaiņām indeksa līmenī ir parasto putnu uzskaites, var piekrist, ka ideālā pasaulē tas būtu lieliski. Vienīgais risinājums būtu būtiski palielināt brīvprātīgo uzskaišu veicēju skaitu, bet aptvere šobrīd ir maza. Aicinām arī medniekus iesaistīties skaitīšanā. Šobrīd pa visu Latviju ir tikai 30 uzskaites, un skaits nav pietiekams, lai to sadalītu pa reģioniem.

E. Zakovics: varbūt viens no secinājumiem šajā plānā varētu būt, ka ir vajadzīgs nevis brīvprātīgo vai interešu grupas veikts, bet gan stabils ilglaicīgs valsts līmenī finansēts vides bioloģiskās daudzveidības monitorings. Tas dotu labāku bildi, ja būtu iespēja šādu uzskaiti regionalizēt.

Kaspars Šuikovskis: Rubeņa plāns strādā jau 10 gadus, kā ir ar rubeņa SAP – būtu lūgums palūkoties šajā konteksta, kāda ir situācija ar rubeni, vai SAP ir uzlabojis sugas stāvokli un vai strādā? Es aicinu līdz nākamai sanāksmei sagatavot tādu nelielu analīzi.

- M. Strazds: Godīgi sakot, es to plānu neesmu pat lasījis. No bioloģijas viedokļa mežirbei un rubenim nedaudz pārklājas biotops un barība, bet bioloģija ļoti atšķiras.
- K. Šuikovskis: Šajā medību kontekstā, cik bija nometīts tas, cik ir šajā brīdī, un kādi ir veikti plāna īstenošanas pasākumi.
- M. Strazds: LOB sastāv no dažādiem cilvēkiem, un zināšanas par vienu sugu nenozīmē zināšanas par citu. Te ir runa par dažādām sugām.
- L. Dombrovska: Jautājums ir, cik liela mērā pavasara medību aizliegums ir nācis par labu rubenim kā sugai. Attiecībā uz mežirbi, ja mēs jebkādu motivāciju vadīti īstenojam mežirbes medību aizliegumu, tad no šī galda pieceļas Jānis Baumanis, es, Kaspars Šuikovskis, jo šī suga medniekiem vairs nav interesanta, un mēs vairs nevaram runāt par plēsēju samazināšanu skatoties no mežirbes viedokļa. Šis ir tas punkts, kur mednieki var ar ornitologiem sadarboties. Mēs varam daudz ko darīt, lai plēsēju skaitu samazinātu.
- M. Strazds: Plāna mērķis nav pārtaisīt pasauli, bet saprast, vai sugai ir kaut kādas izredzes un, ja nav, es negribu būvēt smilšu pilis. Ja mežirbi sagaida tetera (*Lagopus lagopus*) liktenis, jo ir mainījušies objektīvi apstākļi, tad tā tas ir. Mežirbe kā suga globāli nav apdraudēta. Man nav ilūziju, ka šāda plāna dēļ mainīs mežsaimniecības normatīvus, vai ka sāks vairāk medīt caunas vai lapsas, vai jenotsuņus.
- L. Dombrovska: Es nepiekrītu, jo būs konkrēti cilvēki, kurus uzrunās un kas to darīs. Par zaķiem šajā kontekstā, mēs esam izmantojuši nakts uzskaites ar termovizoriem un nobraucot 50 km pavasarī pa Dobeles laukiem, 4 h laikā mēs no ceļa uzskaitījām 150 zīdītājus, no kuriem puse bija zaķi. Tādēļ ne vienmēr tas, ko mēs neredzam, tur nav.
- M. Strazds: Piekrītu, bet pilnīgi noteikti problēma ir tā, ka šādi dati, tas, ko jūs vai vēl citi esat sagatavojuši, nav pieejams kā objektīvā informācija izmantošanai. Es piekrītu, ka mežu dienestā šie uzskaišu dati ir, bet ... Tie ir argumenti, arī sociālajos medijos. Bet, ja man šie dati ir pa vienam ciparam jāmeklē visos Latvijas medību kolektīvos, tad...
- L. Dombrovska: Datus var pajautāt organizācijām, kas apvieno lielu daļu kolektīvu, ir jāiet uz sadarbību. Šie dati būs pieejami ātrāk, nekā ejot uz bibliotēku.
- J. Baumanis: Ko nozīmē publicēti dati? Tām būtu jābūt zinātniskām publikācijām, bet no vienas puses tie ir ekspertu vērtējumi, tie nav uzskaišu dati.
- M. Strazds: Tas, kas ir publicēts, ir publicēts, to jebkurš var paņemt un apskatīties, un pārbaudīt. Ja tiek izmantots avots, kas nav pieejams, tad tas nav pārbaudāms. Es negribu apstrīdēt, bet ir atšķirība starp grupas rīcībā esošo informāciju un publicētu informāciju. Zinātniskās publikācijas ir ar zemāku kļūdas faktoru.
- L. Dombrovska: Par meža cūkām ir uzskaišu dati VMD mājas lapā. VMD ir valsts institūcija, kas datus administrē un apkopo, un kāds varētu būt iemesls apstrīdēt valsts institūcijas darbību?
- M. Strazds: Es neko negribu apstrīdēt, bet ir atšķirība starp viena dienesta lietošanā esošajiem datiem vai kādas sabiedrības grupas rīcībā esošo informāciju, un zinātnisku publikāciju. Visvērtīgākās ir publikācijas, kas ir neatkarīgi izvērtētas.
- E. Zakovics: Vai izmantošanai plānā ir kāda informācija, ko var iegūt papildus tam, ko iegūst, veicot 30 uzskaites?
- M. Strazds: Kas attiecas uz statistiku, ko izmatot plānā, es ciparus sakasīšu. Bet es joprojām domāju, ka tās izvērtēšana un publicēšana būtu ļoti svarīga, bet tam ir mazs sakars ar mežirbes SAP.
- J. Baumanis: zinātniskā izdevumā to npublicēt būtu ļoti grūti.
- M. Strazds: Kontekstā ar 100 gadiem – un kā vēl. Tikai ar attiecīgiem komentāriem un interpretējumu, ja runa ir par valsti 100 gadu periodā. Ir virkne nopietnu izdevumu, kur šāda veida materiāli ir pieprasīti.

Sapulces dalībnieki vienojas līdz oktobra beigām iesūtīt atbildes, kas tiks apkopotas līdz nākamai sanāksmei. Otrajā sanāksmē, balstoties uz iesaistīto nozaru atbildēm un viedokļiem, tiks diskutēts par to, ko iekļaut vai neiekļaut plānā.

M. Strazds pateicas sanāksmes dalībniekiem un slēdz sanākumi pulksten 13:00.

Sanāksmes vadītājs: M. Strazds

Protokoliste: E. Spridzāne

(J. Baumaņa) atbildes uz M. Strazda uzdotajiem jautājumiem 1. mežirbes SAP apspriedē**1. Kāda ir un būs (oficiālā un neoficiālā) medību politika Latvijā attiecībā uz meža cūku?**

Princips “nešaut sivēnmātes” – šis princips radās 90to gadu beigās, kad meža cūku skaits, salīdzinot ar 90to gadu sākumu, bija ievērojami samazinājies. Sākot jau ar 2005.–2010. gadu šāds princips daudzviet vairs netiek ievērots. Šobrīd lielākā daļa mednieku apzināti necenšas medīt sivēnmātes, bet par šāda dzīvnieka nomedīšanu nekādas soda sankcijas netiek piemērotas. Sakarā ar ĀCM izplatību Latvijā, šobrīd tiek plānots, ka būs pieejams EK finansiāls atbalsts tieši sivēnmāšu šaušanai, kā arī daļa klubu jau šobrīd apzināti medī pieaugušās cūkas, lai samazinātu populācijas blīvumu.

Āfrikas cūku mēra ietekme – ĀCM Latvijā ir sastopams kopš 2014. gada jūnija beigām, kad tā Latvijā ienāca no Baltkrievijas. Šajā laika periodā slimība ir izplatījusies Latgalē un Vidzemē un slimības skartā teritorija aptver jau gandrīz 50% no Latvijas teritorijas. No slimības konstatēšanas brīža līdz 30.10. 2015. ĀCM bija konstatēts vairāk kā 1000 meža cūkām. Ekspertu viedoklis ir, ka atrastas tiek tikai aptuveni 10 % no kritušajām meža cūkām. Līdz ar to ir skaidrs, ka patiesais inficēto un bojā gājušo meža cūku skaits ir ievērojami lielāks. Jau šobrīd Latgalē, kā arī Latvijas ziemeļu daļā (Burtnieku, Strenču novads) ir izveidojušās lielas teritorijas, kurās meža cūka faktiski vairs nav sastopama jeb ir palikuši tikai atsevišķi dzīvnieki. PVD prognozē, ka gada laikā ĀCM izplatīsies visā Latvijas teritorijā. Tas nozīmē, ka 1–2 gadu laikā meža cūku skaits Latvijā var samazināties par vairāk kā 90 %.

Piebarošana (un šaušana barošanas vietās) – šobrīd normatīvie akti (MK 17.12.2013. noteikumi Nr. 1483 „Savvaļā dzīvojošo medijamo dzīvnieku piebarošanas noteikumi” paredz kārtību, kādā drīkst piebarot meža cūkas:

7.1 Barību, izņemot sienu, skābsienu un zaru slotiņas, barotavās izvietojot, ievērojot šādus nosacījumus:

7.1 1. barotavas konstrukcija nodrošina, ka barība atrodas vismaz viena metra augstumā virs zemes un tai nevar piekļūt mežacūka;

7.1 2. ja barību nav iespējams novietot viena metra augstumā virs zemes un tai var piekļūt mežacūka:

7.1 2.1. barotavas izvietojot tikai tajos medību iecirkņos, kuros atļauts medīt mežacūkas;

7.1 2.2. barotavas konstrukcija nodrošina dozētu barības padevi (dozatori, mucas);

7.1 2.3. barotavu kopējais tilpums nepārsniedz 400 litru uz 1000 hektāriem.

Šie noteikumi paredz, ka meža cūku barošana ir aizliegta. Atļauta meža cūku pievilināšana ar mērķi šos dzīvniekus nomedīt. Paredzams, ka šāda kārtība būs vismaz tuvākos 4-5 gadus.

2. Kādas ir perspektīvas (un metodes) sugai nozīmīgo plēsēju skaita būtiskai samazināšanai?

Šobrīd mednieki ir vienīgie (bez autotransporta), kas regulē sīko plēsēju – lapsu, jenotsuņu, caunu, āpšu skaitu. Latvijā jau vairākus gadus ir brīva no trakumsērgas, līdz ar to šī slimība plēsēju skaitu neietekmē. Sīko plēsēju mērķtiecīgas medības ar lamatām galvenokārt ietekmē kažokādu iepirkumu cenas. Ja ādas neviens nepērķ vai cena ir zema, tad samazinās arī medību intensitāte. Otrs veicinošais faktors ir konkurences samazināšana, lai pasargātu kādu citu sugu. Ņemot vērā, ka ir izdarīts gandrīz viss iespējams, lai mednis un rubenis kā medijamā suga faktiski vairs nebūtu aktuāla, ir ievērojami samazinājusies arī daudzu mednieku aktivitāte, kuri līdz tam medņu un rubeņu riestu tuvumā intensīvi ar lamatām ķēra sīkos plēsējus.

Man personīgi nav pieņemams uzstādījums medniekiem pastiprināti medīt plēsējus, lai radītu „siltumnīcas apstākļus” kādai citai sugai. Latvijā jau ir bijuši līdzīgi aicinājumi, maksimāli intensīvi medīt vilkus un lūšus, jo tie savā barībā lieto pārnadžus. Šajā gadījumā

aicinājuma autoram Vitautam Garosam tika pārvesta „nezinātniska pieceja”. Šis gadījums, manā uztverē, ir analogs.

3. Medīt sugu, kuras stāvoklis ir (ļoti) nelabvēlīgs (skaita samazinājums ilgtermiņā pārsniedz 90%), nav pamata. Kādi ir argumenti šīs sugas saglabāšanai medijamo sugu sarakstā?

SAP projekta autors savā prezentācijā lieliski nodemonstrēja, ka „oficiālajai uzskaitē” nav nekā kopēja ar reālo putnu skaitu vai pat skaita izmaiņas tendencēm. Ja autora rīcībā nav citu datu, tad šobrīd nav pilnīgi nekāda pamata runāt par mežirbju skaita samazinājumu. Tas ka kādam liekas, ka šo putnu kādā vietā ir palicis mazāk, nenozīmē, ka tas tā reāli ir noticis. Bez tam novērojumi atsevišķā vietā neļauj izdarīt secinājumus par valsti kopumā. Ņemot vērā mednieku salīdzinoši zemo interesi par mežirbju medībām un šīs sugas statusu kā nelimitēti medijamai sugai, visticamākais, ka mežirbju „skaita samazinājumam” ir tieša korelācija ar „uzskaites veicēju” skaita samazinājumu un pārvākšanos no meža uz biroju. Savukārt mežirbju nomedīšanas apjoma samazināšanās izskaidrojama ar vairākiem faktoriem:

ievērojami pieaudzis pārnadžu un bebru skaits, kurus medījot tiek iegūta gaļa;

daudz vairāk mednieku (vai pat lielākā daļa) medībās ar dzinējiem izmanto vītņstobra ieročus ar kuriem mežirbes netiek medītas;

aizvien vairāk mednieku dzīvo pilsētā un uz medību platībām dodas ievērojamos attālumos. Līdz ar to, loģiska ir vēlme nomedīt „ko taustāmu”.

Mednieki ir vienīgā interešu grupa, kuri daudzu gadu garumā, medījot sīkos plēsējus, ir reāli paveikuši kaut ko labu šīs sugas aizsardzībai. Uzskatu, ka tie daži desmiti vai pat daži putni, kas sezonā tiek nomedīti, populācijai ir daudz mazāks ļaunums kā tūkstoši nomedītu lapsu, jenotsuņu, caunu un āpšu.

4. (Vai ir publicēta precīza statistika par Latvijā kopš 1947.gada ik gadus “uzskaitīto” un nomedīto dzīvnieku un putnu skaitu?)

Ir nopublicēti J. Vanaga grāmatā „Medības. Atziņas un patiesības” un nosūtīti M. Strazdam.

LMS valdes priekšsēdētājs
Jānis Baumanis

Jāņa Bāra atbildes uz medniekiem uzdotajiem jautājumiem

Labdien!

Pirms pāreju pie atbildēm uz konkrētiem jautājumiem, gribu pateikties sanāksmes organizētājiem par uzaicinājumu un iespēju piedalīties Mežzirbes sugas aizsardzības plāna izstrādes procesā, kā arī par līdzsvarotu un konstruktīvu gaisotni sanāksmē. Tas vieš cerības, ka mednieki un citi dabas draugi spēj pacelties pār seniem bērnišķīgiem aizvainojumiem (neviens nav bez grēka), izprast otra sāpi, objektīvi pieņemt jaunu informāciju un pārvērtēt savus uzskatus tās ietekmē, kā rezultātā nonākt pie kopsaucēja un sekmīgi risināt kopīgas problēmas. Veselīga pieeja pamatotu viedokļu daudzveidībai ir objektīvu risinājumu pamats. Jāatzīst, ka sanāksmes laikā tika dzirdēts daudz (arī ne visai tīkamas) patiesības. Mums ir, uz ko tiekties.

Bet prezentācijā pamanīju arī ko tādu, kam negribētu piekrist. Konkrēti mežistrādes intensitātes dinamika milj.m³. Pliki kubi ir tikai kvantitātes rādītājs, kas var maldināt sabiedrību, ka mežistrādes rezultātā no konstantas platības tiek ņemts arvien vairāk. Mežsaimniecisko efektivitāti (praksi) raksturo kā minimums m³/ha. Manuprāt, lai situācijas vērtējums būtu objektīvāks, mums primāri būtu jārunā par mežainuma dinamiku un meža zemes hektāru. Tas raksturotu platības vienības bioloģisko kapacitāti – cik kvalitatīvu (ietilpīgu) platības vienību ar savu praksi esam spējuši izveidot. Cik mežzirbes cik hektāros dzīvoja iepriekš un cik to ir pašreizējā meža platībā – gab./ha pa gadiem – tas raksturotu šodienas meža hektāra kvalitāti. Un tad jau var šo tēmu analizēt sīkāk, kāpēc tā. Jo no platības noņemtais kubs ir tikai sekundārs kvantitatīvais rādītājs.

Visādi citādi – lai mums veicas! Un lai veicas mežirbēm!

Jautājumi medniekiem

Kāda ir un būs (oficiālā un neoficiālā) medību politika Latvijā attiecībā uz meža cūku?

(1) princips “nešaut sivēnmātes”

Medību politika ir pausta Medību likumā un Medību noteikumos – meža cūkas ir limitēti medījami dzīvnieki, kuru medīšana atļauta visu gadu, bet tikai medību iecirkņos ar platību ne mazāku kā 1000 hektāru, tai skaitā ne mazāk kā 200 hektāru meža zemes. Ņemot vērā medību sekmes, meža cūku vairošanās spēju, epizootiju riskus, kā arī to ietekmi uz lauksaimniecību un citām savvaļas sugām, iespējams, ka laika gaitā varētu tikt risinātas sarunas par medību iecirkņu kritēriju samazināšanu meža cūku medīšanai vai pilnīgu atcelšanu, tās pasludinot par nelimitēti medījamiem dzīvniekiem.

Principa jeb drīzāk jau stereotipa “nešaut sivēnmātes” saknes radušās pirms vairākiem gadu desmitiem, kad mežacūku izplatība bija salīdzinoši niecīga – ar mērķi tās pavairot. Šo gadu desmitu garumā ir izaugušas jau trīs mednieku paaudzes un no stereotipiem, kuri sakāpināti tradīcijas līmenī, ir grūti atteikties. Bet skaidrs, ka situācija ir mainījusies, meža cūku populāciju blīvumi vietām ievērojami pārsniedz saprātīgus apjomus un jārikojas adekvāti - jāatsakās no līdzšinējās prakses.

Otrs aspekts, kas veicināja šī stereotipa iesakņošanu, meklējams medību ētikā – neviens sevi cenošs mednieks apzināti nemedīs māti mazuļu zīdīšanas un vadāšanas periodā. Šai ziņā nekas nav maināms.

Tāpat nepieciešama diferencēta pieeja laikā: sivēnmātes ir saudzējamas sivēnu zīdīšanas un vadāšanas periodā, bet pārējā laikā meža cūkas jāmedī bez šķirošanas. Jebkurā gadījumā meža cūku skaits uzturams tādās robežās, kas pieņemamas visām interešu grupām, kuru intereses tās ietekmē. Ja medību tiesību lietotājs, piekopjot pārdomātu medību praksi, grib un spēj tās apsaimniekot savās medību platībās vienlaikus saglabājot līdzsvaru ar citu interešu grupu tiesībām, tad nav iebildumu, bet protekcija valstiskā līmenī meža cūkām nav nepieciešama.

(2) Āfrikas cūku mēra ietekme

Āfrikas cūku mēris jau ir atstājis ietekmi gan Latgalē, gan Vidzemē, gan daļā Zemgales. Ņemot vērā līdzšinējo medību praksi, biodrošības prasību ievērošanas līmeni, kompetento institūciju (pašvaldību Medību koordinācijas komisiju, VMD) faktisko rīcību, kā arī biodiversijas riskus, nav pamata cerēt, ka tas nesasnies arī Kurzemi. Tikai laika jautājums. Rezultātā Latvijā vairākus gadus meža cūku kopējais skaits nepārsniegs 10 000..15 000 īpatņus. Lai defektu kaut nedaudz pārvērstu par efektu, šis laiks būs ļoti piemērots pētījumu veikšanai par mežacūku faktisko ietekmi uz floru un faunu.

(3) Piebarošana (un šaušana barošanas vietās)

Piebarošana ir instruments, ar kura palīdzību tiek apzināti ietekmēta dzīvnieku uzvedība, pārvietošanās no nevēlamām teritorijām vai uzturēšanās noteiktās vietās, lai mazinātu postījumus lauksaimniecībai, mežsaimniecībai, infrastruktūras un dabas aizsardzības objektiem, kā arī uzlabotu dzīvnieku populāciju veselības stāvokli vai regulētu dzīvnieku skaitu. Tātad piebarošana ir tāds pat instruments kā cirvis – saprātīgs lietotājs ar to izdarīs nepieciešamu darbu, nesaprātīgs paliks bez pirksta. Savvaļas dzīvnieka izpratnē kviešu lauks bez atbaidīšanas līdzekļiem ir tāda pati barošanās vieta kā speciāli ierīkota barotava. No labas medību prakses viedokļa, medīšana pie ēsmas ļauj pilnvērtīgāk izvērtēt dzīvnieku pirms lēmuma pieņemšanas par nemedīšanu un ir atbalstāmāka par klasiskajām dzinējmedībām, kuru laikā tiek tramdīts viss dzīvais, tai skaitā nemedījamie dzīvnieki.

(4) Kādas ir perspektīvas (un metodes) sugai nozīmīgo plēsēju skaita būtiskai samazināšanai?

Plēsēju (zīdītāju) skaita ekspansija sākās vienlaikus ar kažokādu pārstrādes un tirgus sabrukumu. Un lielā mērā par to jāpateicas zaļo ekstrēmistu aktivitātēm.

Tāpēc pirmkārt nepieciešams mednieku un citu dabas draugu kopīgs darbs sabiedrības viedokļa izvešanai no maldu ceļiem un tuvināšanai īstenībai:

- a) sintētisko materiālu ražošana dabai ir kaitīgāka par dabisko ādu izmantošanu;
- b) medības nav nedz hobijs, nedz izklaide – medības par hobiju sauc vien tie, kuri vāji orientējas dabā notiekošajos procesos un neapzinās medību jēgu un būtību. Medības ir darbs, kuru mednieki dara ar prieku, jo viņiem tas patīk. Medības ir darbs zemes īpašnieku un sabiedrības, kā arī vides interesēs.

Medības ir salīdzinoši humāns instruments, ar kura palīdzību var nodrošināt:

- i) bioloģisko daudzveidību – nepieļaujot atsevišķām sugām pārmērīgi savairoties un izspiest no dzīves telpas citas sugas (izēdot tās tiešā veidā, likvidējot to barības bāzi vai izmainot vidi);
- ii) ekoloģisko stabilitāti – nepieļaujot dabisko regulācijas mehānismu „ieslēgšanos”, kuru ekstrēmās sekas būtu jūtamas gadu desmitiem;
- iii) iespēju pastāvēt saimnieciskajām nozarēm – lauksaimniecībai un mežsaimniecībai, kā arī saistītajām nozarēm.

Tāpēc, veidojot medību saimniecību, primāri jārespektē konkrētās teritorijas fiziogēogrāfiskās un saimnieciskās (intensitātes) īpatnības. Medību saimniecība var darboties ekonomiski efektīvi, vienlaikus ievērojot vides un saimnieciskās intereses, ja vien ... mednieks apzinās savu pienākumu, ir pietiekami kvalificēts, izglītots un ar izpratni ne tikai medību jomā, bet arī saistītajās, kā arī prot sabalansēt un respektēt citu interešu grupu tiesības. Tas viss ir atkal un atkal jāsaaka gan medniekiem, gan sabiedrībai.

Otrkārt, nepieciešams valsts atbalsts medību produkcijas tālākai pārstrādei (tiešs – subsīdijas vai netiešs – nodokļu atvieglojumi).

Šauri uz putniem raugoties, ir arī treškārt – nepieciešams pārvērtēt spārnoto plēsēju populāciju stāvokli un pārskatīt to aizsardzības statusu. Jo tikai zīdītāju skaita neregulēšana var rezultēties ar nepietiekamu efektu mežzirbes stāvokļa uzlabošanā.

(5) Medīt sugu, kuras stāvoklis ir (ļoti) nelabvēlīgs (skaita samazinājums ilgtermiņā pārsniedz 90%), nav pamata. Kādi ir argumenti šīs sugas saglabāšanai medijamo sugu sarakstā?

Aicinu paskatīties uz rubeni, medni, sloku. Kādi rezultāti veiktajām aktivitātēm, šīs sugas attālinot no medniekiem? Kādi secinājumi?

Vai ir kāda cita interešu grupa, kas, pastumjot nost medniekus, ir sākusī praksē (nevis runātos vai rakstītos vārdos) par tām rūpēties? Vai ir kāds cits, kas faktiski to spēj? Nav labs tas medību tiesību lietotājs, kurš ekspluatē lielas medību platības, bet gan tas, kurš apsaimnieko (nevis izmanto) visas medijamās sugas – gan tieši, gan netieši. Tāpēc mums visiem spēkiem jāpopularizē un jāveicina visu medijamo sugu apsaimniekošana. Tas ir mednieku izglītošanas un kvalifikācijas celšanas jautājums – apjomīgs darbs un pavisam cits stāsts. Ideālajā variantā – medību iecirkņus varētu veidot un uzturēt vien īpaši apmācīti ļaudis, kā minimums – medību vadītāji ar pieredzi, stāžu un regulāri izietiem kvalifikācijas celšanas kursiem.

Atpakaļ pie lietas. Mežzirbes medību termiņš nav pavasarī, bet gan rudenī un ziemā. Tās patiesi netiek medītas lielos apjomos, bet ne jau tāpēc, ka “mežzirbe kā medījums Latvijā medniekus īpaši neinteresē (un nekad nav interesējusi)”. Tas gluži neatbilst patiesībai – pazīnu iepriekš un no sava pažiņu loka zīnu vēl tagad vairākus medniekus, kuri medī vairākus desmitus lapsu, caunu un Amerikas ūdeļu katru medību sezonu – ne jau tādēļ, lai nopelnītu ar ādām. Ar ādām šobrīd var “palikt pa nullēm”, ja dzīvo medību iecirknī. Ja jābraukā lielāks attālums, tad tikai “mīnusi”. Un dara to vistveidīgo dēļ. Kāpēc tik mazi nomedīšanas apjomi? Tādēļ, ka apzinās vistveidīgo stāvokli un lielākos apjomos nemedīs, kamēr populāciju stāvoklis nebūs uzlabojies. Tā ir atbalstāma saimnieciska pieeja. Tāpēc arguments ir viens vienīgs - šaubos, vai šo praksi uzturēs gadījumā, ja mežzirbe izzudīs no medijamo saraksta. Maz ir vairāk kā nemaz.

Attiecīgi aicinu saglabāt mežzirbes medijamo sarakstā bez izmaiņām medību termiņos. Saprotu, ka pirmajā brīdī šāds aicinājums šķiet neloģisks, bet citādi viss augstāk minētais kļūst bezjēdzīgs – mežzirbes populāciju stāvokļa uzlabošanas pasākumi īstenosies tikai uz papīra, bet dabā būs vēl sliktāk. Lai veicinātu sugas aizsardzību, ir nepieciešams nevis aizliegt tās izmantošanu, bet gan izglītēt medniekus, popularizēt mežzirbi kā medību objektu (radīt ieinteresētību vairošanā un aizsardzībā) un (materiāli?) veicināt tās dabisko ienaidnieku skaita samazināšanu, atjaunojot kažokādu pārstrādi un tirgu.

(6) (Vai ir publicēta precīza statistika par Latvijā kopš 1947.gada ik gadus “uzskaitīto” un nomedīto dzīvnieku un putnu skaitu?)

<http://www.vmd.gov.lv/valsts-meza-dienests/statiskas-lapas/medibas/valsts-meza-dienests/statiskas-lapas/skaitli-un-fakti?id=766#jump>

Detalizētāka info pieejama Valsts meža dienestā.

Ar cieņu Jānis Bārs
LR Zemkopības ministrijas
Meža departamenta
Meža resursu un medību nodaļas vec. referents

Mežirbes sugas aizsardzības plāna apspriešanas 2. sanāksme

2015. gada 23. novembrī 11:00

Latvijas Republikas Vides un reģionālās attīstības ministrijā, Peldu ielā 25, Rīgā

Sanāksmi vada: Viesturs Ķerus, Latvijas Ornitoloģijas biedrība

Protokolē: Elīze Spridzāne

Dalībnieki: Dairis Ķīkulis, VMD; Haralds Barviks, LATMA; Aivars Petriņš, LDF; Līga Pakalna, LVAFA; Evija Lakotko, DAP; Aigars Kalvāns, LVM; Edvīns Zakovics, LVM; Jānis Bārs, ZM MD; Vilnis Bernards, VARAM DAD; Valdis Pilāts, DAP; Vieturs Ķerus, LOB; Māris Strazds, LOB; Elīze Spridzāne, LOB.

Darba kārtība:

1. Iepazīstināšana ar iesūtītajām atbildēm un komentāriem uz iepriekšējā sanāksmē uzdotajiem jautājumiem.
2. Diskusija par iesūtītajām atbildēm ar iesaistīto nozaru organizāciju pārstāvjiem.

Sanāksmi atklāj Viesturs Ķerus.

V. Ķerus ierosina vienoties, vai visiem ir pieņemams pagājušās sanāksmes protokols. V. Ķerus norāda, ka atsauce iepriekšējā protokolā uz viņa teikto “ka mežirbi nedrīkst medīt, jo ir samazinājies nomedīto putnu skaits” neprecīzi atspoguļo viņa viedokli, t.i. tas ir nevis personiskais, bet Ornitoloģijas biedrības viedoklis, un ka sugu nevis nedrīkst medīt, bet tai jābūt limitēti medijamai populācijas stāvokļa dēļ. Turklāt uz viedokļa izteikšanas brīdi pieejamie dati liecināja, ka nomedīto mežirbju skaits pieaug, nevis samazinās.

Haralds Barviks: Protokolā neatradu atbildes uz tur uzdotajiem jautājumiem. Galvenais jautājums ir, kādēļ vispār ir runa par mežirbes SAP izstrādi?

V. Ķerus: Plānu izstrādā, jo mežirbei ir konstatēts liels skaita samazinājums kopš ligzdojošo putnu uzskaišu sākšanas. LOB ir vairāku gadus norādījusi, ka nepieciešams kaut ko darīt, un suga ir Dabas aizsardzības pārvaldes sarakstā ielikta kā suga, kam izstrādājams sugas aizsardzības plāns. Jautājums par plānu tika aktualizēts arī saistībā ar LOB nostāju, runājot par mežirbes limitēto vai nelimitēto statusu, un Zemkopības ministrija ierosināja par šo jautājumu arī runāt tad, kad tiek izstrādāts SAP. Pamatā tas ir sugas stāvokļa dēļ, un tādēļ, ka nav skaidrs, kas ir sugas skaita samazinājuma pamatā, un vai tā būtu nosakāma kā limitēti medijama.

1. M. Strazds iepazīstina ar iesūtītajām atbildēm un komentāriem uz iepriekšējā sanāksmē uzdotajiem jautājumiem.

Māris Strazds: Iepriekšējā sanāksmē tika prezentētas problēmas, uz kurām vajadzētu saņemt viedokli no mednieku organizācijām un atbildes bija lūgts iesūtīt, un iesūtītās atbildes tiks apspriestas šodien. Ja ir vēl kādi komentāri par iepriekšējo protokolu, lūgums to iesūtīt rakstiskā veidā, jo protokols būs sugas aizsardzības plānā.

Iesim cauri atbildēm, ko saņēmām par iepriekšējā reizē uzdotajiem jautājumiem; ir gan iebildes, gan papildinājumi un jautājumi, un to plānoju šodien prezentēt. Viedokļus un papildus komentārus lūdzu sniegt rakstiskā veidā 10 dienu laikā. Lietas, par ko var diskutēt uzreiz, lūdzu izrunāt šodien klātienē.

M. Strazds demonstrē iepriekšējā sanāksmē rādīto slaidu ar cirtēm, kas likvidē visu pamežu un komentē iesūtīto viedokli no Jāņa Bāra.

M. Strazds: Galvenais komentārā attiecas uz iepriekš demonstrēto diagrammu, kur kā ilustrācija tika izmantota kopīgi izcirstā krāja m^3 , kas ir pieejama informācija par 100 gadu periodu. Jāņa komentārs ir par to, ka m^3 uz ha būtu daudz labāks vērtējums, kas parāda stāvokļa izmaiņu daudz konkrētāk. Mans jautājums, piekrītot šim piegājenam, ka tas daudz labāk

raksturo situāciju, ir vairāki faktori, kas daudzos gadījumos traucē, un es darīšu, kā jūs teiksiet.

M. Strazds: Ja lielos vilcienos pieiet jautājumam, 20. gs pirmajā pusē mežu bija divas reizes mazāk, bet mežirbju pilnīgi noteikti ievērojami vairāk, ja mēs salīdzināsim skaitu uz ha 1935.g. un skaitu uz ha 2015 g., tad šodien cipari būs dramatiski sliktāki, paņemot lielo mērogu. Ja ir labi dati par meža platības izmaiņām un mežizstrādes apjomiem, tad par mežirbju skaitu no 1935.–2015. gadam šādas salīdzinoši korektas informācijas nav pat valsts mērogā, nerunājot par biotopu blīvumu.

M. Strazds demonstrē grafiku ar mežainības izmaiņām 20. gadsimta laikā.

M. Strazds: No 25% mežu platības šobrīd ir pieaugušas līdz vidēji 50%, kas formāli ir divreiz vairāk, nerunājot par kvalitāti. Tas ir tas, ko varu prezentēt attiecībā uz mežizstrādi, daļu Zakovica kungs atbildēja iepriekšējā reizē. Ja tā ir galvenās izmantošanas cirte, tad ar statistikas pieejamību nav problēmu.

Edvīns Zakovics: Nezinu, kādēļ nav atsūti priekšlikumi. Atgriežoties pie mežizstrādes, bija divi konkrēti priekšlikumi par pirmo attēlu. Skatīt kontekstā izlases cirtes ar nelielu kailcirsu saimniecību, jo kontekstā ar šo piemēru tas, kas bija meža likumā no 2000.–2011. gadam, ka izlases cirtes veic, atstājot vienmērīgu biežību līdz 04 – tā bija kļūda. Labāks princips būtu veikt nelielas līdz 0.5 ha kailcirtes, jo veicot izlases cirti pameža problēma netiks atrisināta. Par otro foto runājot, man ir grūti komentēt konkrēto fotogrāfiju, bet no mežsaimniecības viedokļa ir notikusi retināšana. Mēs esam gatavi izskatīt, kādi elementi būtu jāatstāj no mežirbes sugas viedokļa krājas kopšanas cirtēs. Mums ir zināma pieredze ar medni par atstājamajiem elementiem, un būtu priekšlikums, strādājot pie šī plāna, (tik skaidrībā) kas ir tie elementi, kas krājas kopšanā kādos sastāvu mežos attiecīgi būtu liekami iekšā kopšanas cirtēs?

M. Strazds: Vai varētu visus šos priekšlikumus atsūtīt uz papīra?

E. Zakovics: Tiks nosūtīts.

M. Strazds: Ņemot vērā, ka šai sugai ar līdzīgu mežsaimniecību virknē valstu, t.sk. vairākās Vācijas federālajās zemēs, ir izstrādātas detalizētas rekomendācijas mežsaimnieciskajai darbībai, ierosinu apkopot variantus, kas atbilst Latvijas situācijai un aizsūtu jums 10 dienu laikā. Vai būtu iespējams izvērtēt, kas no tā ir, un kas nav reāli izdarāms Latvijā?

E. Zakovics: Es domāju, ka jā. Mēs vēlamies saprast, kas ir tās lietas, kas būtu mežizstrādes noteikumos ieliekamas no mežirbes viedokļa.

M. Strazds: 10 dienu laikā sagatavošu vēlamās dažādu saimniecisko darbību sekas, kam ir jāpaliek.²

E. Zakovics: Ir runa par mežirbei nepieciešamo struktūru veidošanu vai saglabāšanu.

M. Strazds: Šie ir trīs jautājumi, kur bija nepieciešams mednieku organizāciju viedoklis. Saņēmām detalizētas atbildes no Jāņa Baumaņa, un otrs viedoklis bija no Jāņa Bāra. Abi viedokļi bija konceptuāli līdzīgi, lai varētu runāt par viedokli par tēmu.

M. Strazds iepazīstina ar J. Baumaņa un J. Bāra iesūtītajām atbildēm par principu nešaut sivēnmātes.

M. Strazds: Izcelti ir vārdi, par ko man bija jautājumi, vai nepieciešama papildus informācija. Princips ir radies 1990-to gadu beigās un, salīdzinot ar 90-to gadu sākumu, mežacūku ir kļuvis salīdzinoši mazāk, un kopš 2005.g. (šis princips) daudz kur vairs netiekot īstenots. Lielākā daļa mednieku necenšas apzināti medīt sivēnmātes, bet nekādas sankcijas netiek piemērotas. Sakarā ar ĀCM (Āfrikas cūku mēri) ir plānots, ka būs pieejams EK atbalsts sivēnmāšu šaušanai un daļa klubu jau apzināti medī sivēnmātes, lai samazinātu cūku

² Dažādu iemeslu dēļ noteiktajā termiņā tas netika izdarīts (M. Strazds).

Mežirbes aizsardzības plāns 2017.–2026. gadam

blīvumu. Otrs viedoklis atgādina par medību likumu un noteikumiem, iecirkņu lielumiem un mežacūku medību kritērijiem. Ir viedoklis, ka varētu būt runa, ka ar laiku meža cūkas varētu pasludināt par nelimitēti medījamu dzīvnieku. Par pašu principu viedoklis ir (tāds), ka mežacūku bija maz, un, lai tās saudzētu, tika īstenota minētā pieeja. Es piekristu otrajam viedoklim, jo kad es strādāju mežierīcībā no 1982. līdz 1989. gadam, šis princips jau eksistēja, un šo rīcību jau aktīvi proponēja 1980-to gadu sākumā, kas ir pirms J. Bāra minētajiem 90-tajiem gadiem. Pie pieejas ir pieradušas vairākas mednieku paaudzes un joprojām to īsteno. Vēl viens aspekts ir (tāds), ka apzināti cūku ar sivēniem nemedīs, lai sivēni neaizietu bojā.

- M. Strazds kopsavilkuma veidā iepazīstina ar J. Baumaņa un J. Bāra iesūtītajām atbildēm pār Āfrikas cūku mēra ietekmi.
- M. Strazds: Saskaņā ar J. Baumaņa sniegto informāciju, ĀCM parādījās Latvijā 2014. gada beigās un kopš tā laika aptver jau pusi Latvijas teritorijas. Saskaņā ar ekspertu viedokli tiek atrasta tikai desmitā daļa kritušo mežacūku. Ir lielas teritorijas, kur cūka faktiski nav sastopama, ir vien atsevišķi dzīvnieki. PVD prognozē, ka gada laikā ĀCM izplatīsies visā Latvijas teritorijā un dažu gadu laikā mežacūku skaits var samazināties par 90%. J. Bāra viedoklis ir nedaudz atšķirīgs, bet līdzīgs. Cūku skaits samazināsies, un ir ierosinājums, ņemot vērā, ka cūku skaits samazinās, pētīt, kā tas ietekmē dažādu floru un faunu. Sagaidāms, ka mežacūku skaits samazināsies vienā variantā līdz 2000, (90% samazinājums no pašreizējiem 20 000³) līdz 12 500, kas ir vidējais skaitlis no abiem. Ierosinājums ir izmantot situāciju, lai pētītu ietekmi, bet nav nepieciešamas formālas izmaiņas medību noteikumos, bet varētu būt nepieciešamība mainīt mednieku neformālo attieksmi pret cūku šaušanu.
- M. Strazds: Mana replika ir (tāda), ka arī minētais mazākais mežacūku cipars – 2000 vienalga ir vismaz četras reizes lielāks nekā 20. gs. 30. gados, kad to skaits Latvijā bija ap 400–500. (Tā laika) skaits ir ticams, jo tolaik bija mazi mežsargu iecirkņi un cūkai tika pievērsta uzmanība, jo to uzskatīja par kaitēkli. Otrs ir apgalvojums, ka mežā ir lietas, kas nav telpiski savienojamas, un saimniekošana medību saimniecībā uz konkurējošām sugām varētu būt neīstenojams sapnis, jo daudz cūku izslēdz daudz ko citu un otrādi.
- M. Strazds iepazīstina ar J. Baumaņa un J. Bāra iesūtītajām atbildēm par mežacūka piebarošanu un šaušanu barošanas vietās un demonstrē fotoattēlus.
- M. Strazds: Būtiskais no MK saistošajiem noteikumiem ir (tas), ka būtībā mežacūku barošana ir aizliegta, bet ir atļauta pievilināšana ar mērķi šos dzīvniekus nomedīt, un (šāda) kārtība varētu būt spēkā tuvākos 4–5 gadus. Otrs viedoklis ir (tāds), ka piebarošana ir līdzeklis, ar ko pievilina vai nepievilina dzīvniekus uz noteiktu teritoriju, un tas ir kā instruments, ar ko var rīkoties gan veiksmīgi, gan neveiksmīgi.
- M. Strazds: Nekādā mērā neiebilstot rakstītajam, juridiskā situācija – (barošana nepiemērotās vietās notiek) stipri vairāk, nekā vienā gadījumā; abas foto ir tapušas mežzirbju uzskaišu laikā 2015. gadā. Pirmais foto redzamais objekts, visticamāk, nav cūku barotava – tur guļ aizvilktā beigta govys, ir redzamas mežacūku pēdas, (taču) tas nebija īslaicīgs objekts un atradās meža vidū. Otrs foto ir nepārprotami cūku barotava, kur muca it kā atbilst Ministru kabineta noteikumiem, bet ir arī zemē izbērtā kaudze graudu, kas absolūti neatbilst noteikumiem. Šī barotava ir iekārtota pagājušā gadā mikroliegumā. Medību torņa tur nav. Kolēģis no DAP minēto situāciju piefiksēja. Ir jautājums visiem, ja šeit minētie ir pārkāpumi, vēlētos dzirdēt viedokli, cik liels ir pareizi ierīkoto barotavu īpatsvars valstī vai jūsu medību teritorijās? Kam ir jārūpējas, lai Ministru kabineta noteikumi tiktu ievēroti, un

³ Nomedīto dzīvnieku uzskaitē (sk. 15. attēlu 2.1.5. nodaļā) liecina, ka 2015. gadā Latvijā bija vairāk nekā 50000 meža cūku

- kādēļ tas nenotiek? Vai barotavas/šaušanas vietas tiek kaut kā reģistrētas? Linda Dombrovska ieteica prasīt LVM, bet no LVM nekādas atbildes neesam saņēmuši.
- H. Barviks: Ar pagājušā gada decembri ir noteikta kārtība, un šo informāciju apkopo VMD. Paralēli VMD, tā kā puse no medību teritorijām atrodas LVM pārraudzībā, arī LVM apkopo šo informāciju.
- M. Strazds: Tātad VMD būtu jābūt datiem par visām barotavām?
- H. Barviks: Būtu jābūt lielākajai daļai reģistrētai. No 2014. gada ir noteikta reģistrācijas kārtība. Kārtība dzīvē tiek ieviesta pamazām, pamazām jānonāk līdz pilnai informācijai par Latviju.
- E. Zakovics: Kāpēc mēs šo informāciju nesūtījām. Pirmkārt, mūsu attiecības ar mednieku klubiem regulē medību tiesību nomas (un) līgumi. Ņemot vērā ĀCM, un ne tikai, mēs ar medniekiem regulējam arī attiecības par briežu barotavām, par „skatiem, kas ir apakšējā bildē”, par graudu izbēršanu pie jaunaudzēm, sāls laizītavu ierīkošanu, utt. Šī informācija šobrīd ir diezgan mainīga, jo notiek arī līgumu pārslēgšana ar medību kolektīviem uz garākiem termiņiem. LVM apsaimnieko pusi no mežiem, un mums nav informācijas par privātajiem mežiem, DAP apsaimniekotajiem mežiem, Aizsardzības ministriju u.c., tādēļ korektie dati būtu jājautā VMD. Augšējo foto es nesauktu vispār par barotavu, tā ir ticamāk plēsīgo dzīvnieku medišanas vieta. Neviens līgums neparedz beigtu dzīvnieku izvietošanu mežā kā piebarošanu. Valsts mežu dienests būtu objektīvākais informācijas avots. LVM darbiniekiem nav sodīšanas funkciju, varam ietekmēt diezgan garā ceļā ar medību tiesību nomas līgumu laušanu. Mēs varam par pārkāpumiem informēt VMD un vienlaicīgi medību tiesību nomas lietotāju. Mums nav iespēju piemērot administratīvus sodus.
- M. Strazds: Man informācija par barotavu izvietošanu interesē kontekstā ar teritorijām, kur ir sastopamas mežzirbes, un es ceru, ka VMD minētos datus varēs sniegt. Ja šīs informācijas nav, tas būs viens stablīgs mazāk analizē.
- M. Strazds: Vai varat novērtēt vai aptaujāt, un sniegt kādu priekšstatu par šiem diviem pirmajiem jautājumiem? Barotavu ierīkošana ir pietiekoši darbietilpīgs un dārgs process, un neizskatās, ka (tas ir) darīts, neapzināti pārkāpjot noteikumus. Vai nu kaut kas nav kārtībā ar noteikumiem.
- Jānis Bārs: Piebarošanas vietu izveidošana ir jāsaskaņo ar zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju. To kontrolē VMD, Valsts Policija, DAP un Vides valsts inspekcija. VMD apkopo informāciju par piebarošanas vietām dabā, bet to apkopo kā operatīvo informāciju, nevis reģistrē teritoriālu struktūrvienību ietvaros. VMD nav pienākums Mežu valsts reģistrā valsts līmenī uzturēt informāciju par barotavām, jo tā ir mainīga un tās apkopošana nav neiespējama, bet var prasīt zināmu laiku. Nav tā, ka tas netiktu kontrolēts, ir administratīvo pārkāpumu kodeksā ir divi panti par piebarošanas pārkāpšanu un sankcijas (par pārkāpumu) ir no 40 līdz 700 EUR. Pants par īpaši aizsargājamu dabas teritoriju apsaimniekošanas noteikumu pārkāpšanu ir ar vēl nopietnākiem sodiem. Ir kārtība, kā to darīt, ir institūcijas, kas to dara, un (ir) instrumenti, kā saukt pie atbildības. Grūti pateikt bez datu apkopošanas, cik ir pareizo un cik nepareizo barotavu.
- M. Strazds: Vai šāda reģistra ieviešana un kontrole pār stāvokli kā rīcība būtu iekļaujama plānā?
- J. Bārs: Piebarošanas reglamentēšana medību jomā vispārīgās teritorijās sākās tikai pusotru gadu atpakaļ. Sākotnēji piebarošana nebija reglamentēta, ideja radās Medību likuma izstrādes laikā un dzīvē tika ieviesta pakāpeniski, bet daudzi joprojām nav par to informēti.
- H. Barviks: Negribētu mazliet piekrist J. Bāram. Cik ir bijusi saskare ar mednieku kolektīviem, tādi skati kā attēlā lejā ir izņēmums, un tieši ar šiem izņēmumiem VVD būtu jāstrādā. Dozētie barotāji ir dārgi, un ir cilvēki, kas apzināti šo kārtību neievēro. Būtu labi, ja šī informācija nonāktu līdz VMD, un pret to būtu jāvēršas. Tas ir visu kopējās interesēs un galvenokārt saistībā ar ĀCM izplatību. Esam arī iepriekš saskārušies ar medņu riestiem un citām dzīvotnēm, kur šīs piebarošanas vietas bijušas absolūti nevietā.

- Vilnis Bernards: Tā ir redzamā daļa. Lielie zemnieki intensīvās lauksaimniecības reģionos bieži izmet mežā no bunkuriem graudus, pelavas, laukā stāv neplauta kukurūza.
- M. Strazds: Es esmu redzējis ābolus, kas varētu būt šādas izcelsmes.
- E. Zakovics: Variants, kad ir uz zemes izgāzts, par to šobrīd notiek sarakste ar medniekiem. Muca ir pārvietojama. Cūka mežam mežsaimniecības kontekstā lielus postījumus neizdara, lielāki postījumi ir pļavām, ganībām un ziemājiem. Tādēļ mucu izmanto, lai cūkas aizvilinātu no laukiem, bet uzskaišu veikšana šādām barotavām ir apgrūtināta, jo mucas ir pārvietojamas. Varētu būt diezgan precīza informācija par stacionārajām vietām, bet neņemam spriest par šādām mucām.
- H. Barviks: Pārvietojot mucu zūd jēga, jo mērķis ir piesaistīt barotavai, lai varētu nomedīt.
- E. Zakovics: Ir līgumi ar privātajiem zemju turētājiem par postījumu mazināšanu laukiem.
- M. Strazds: Vai variet viedokļu līmenī apmēram novērtēt dažāda veida barotavu īpatsvaru?
- H. Barviks: Domāju, ka lielākā daļa šobrīd jau atbilst noteikumiem. Varam runāt par atsevišķiem izņēmumiem, tie nevarētu pārsniegt apmēram 10–15% līmeni, un tie būtu jāsoda.
- E. Zakovics: Varbūt var palūgt Strazda kungam apskatīties, cik mežirbju apsekošanas maršrutos LVM varētu būt barotavas?
- M. Strazds: Ir nosūtīts, ja nav fails nav saņemts, varam pārsūtīt.
- E. Zakovics: Viena nianse – apakšējā bildē blakus ir ceļš, un nest iekšā dziļi mežā mucu un pēc tam piegādāt barību prasa daudz laika, tāpēc te varētu paskatīties uz maršrutiem.
- M. Strazds: Zinu vienu mucu, kas ir 2 km iekšā mežā.
- E. Zakovics: Pārsvarā mucas ir ceļu tuvumā, lai varētu viegli pārvietot.
- M. Strazds iepazīstina ar J. Baumaņa un J. Bāra iesūtītajām atbildēm par plēsēju skaita samazināšanu.
- M. Strazds: J. Baumaņa atbilde ir, ka mednieki ir vienīgie, kas to dara, un trakumsērga ir likvidēta un būtiski neietekmē (lapsu skaitu). Kažokzvēru medības, pamatā caunu un ūdeles, būtībā nenotiek, jo pēc ādām nav pieprasījuma vai notiek mazā intensitātē. Pieminēts, ka rubeņu nemedīšana ir samazinājusi plēsēju ķeršanu. Jāņa (Baumaņa) viedoklis ir (tāds), ka mērķtiecīgi medīt plēsējus, lai radītu siltumnīcas apstākļus kādai citai sugai, nav pareizi. J. Bāra versija ir (tāda), ka plēsēju skaita ekspansija sākas ar kažokādu pārstrādes un tirgus sabrukumu, un ir nepieciešams kopīgs darbs, sabiedrībai skaidrojot, ka sintētiskie materiāli ir kaitīgāki par dabiskajām kažokādām. Medības var nodrošināt nozīmīgus procesus, un būtu jārespektē virkne lietu, t.sk. ir svarīga pašu mednieku kvalifikācija un attieksme. Ir viedoklis, ka būtu nepieciešams valsts atbalsts medību produkcijas pārstrādei, un ka nepieciešams neaizmirst arī lidojošos plēsējus un pārskatīt to statusu, jo zīdītāju skaita noregulēšana varētu nedod nekādu efektu.
- M. Strazds: Vēlos vēlreiz uzsvērt, ka plāna mērķis nav norādīt, kas medniekiem būtu darāms, bet gan noskaidrot viedokli par plēsējiem, kā šī situācija var attīstīties, neatkarīgi no mežirbes (statusa). Neticu, ka Latvijā ir vairāk par 20 medniekiem, kuri medīs plēsējus mežirbes dēļ. Plāna ietvaros nebūs norāžu medniekiem. Bet plēsēju esamība ir mežirbi ietekmējošs faktors. Vai ir kādi ticami avoti, pētījumi vai publikācijas, kas pamato un apstiprina informāciju par sintētisko materiālu ražošanu, ko atbildēs minēja J. Bārs? Es būtu pateicīgs tos saņemt.
- J. Bārs: Lūdzu šos jautājumus atsūtīt uz e-pastu.
- M. Strazds: Jūs visi saņemsiet šo prezentāciju pāris dienu laikā.
- E. Zakovics: Īss komentārs par sintētiskajām ādām. 80-to gadu otrajā pusē daļa mednieku bija ar jenotādas cepurēm, tagad to ir aizvietojuši pietiekami silti sintētiskie materiāli.

- M. Strazds: Ja šāds arguments tiek likts galdā, tam būtu jābūt pamatotam pētījumos. Ja nē, atliekam šo argumentu malā.
- M. Strazds: Otrs jautājums, kur es vēlos papildus informāciju, ir konkrētus piemērus par šeit minētajiem aspektiem – runa ir par medībām vispār, kas attiecas uz citām sugām, lūdzu papildus informāciju. Būtu labi kādu konkrētu piemēru arī otrajam variantam, kas ir ekstrēmas sekas? Jūtīgs jautājums, uz kura izvirzīšanu mednieku sabiedrība varētu justies, ka plāns vēlas “uzbraukt” medniekiem. Cik, jūsuprāt, mednieku pēc pašvērtējuma atbilst kritērijiem, kurus uzskaita J. Bārs, kādiem vajadzētu būt medniekiem.
- M. Strazds: Jautājumam par subsidēšanu ir mazs sakars ar konkrēto plānu, tas ir politikas jautājums. Par plēsīgajiem putniem runājot, par citās valstīs piesaukto vistu vanagu Latvijā nav aptverošu pētījumu par sugas stāvokli ārpus Rīgas. Bet, spriežot pēc Somijas, Francijas un Spānijas pētījumiem, nevis mežzirbes nav vanagu spiediena dēļ, bet pazūdot mežzirbei, kas, tur, kur pieejama, ir liela daļa no vistu vanaga barības, ir pazudis arī vistu vanags. Ārpus Rīgas (ar vistu vanaga statusu) ir dramatiska atšķirība, un būtu par to vēlams uzzināt vairāk.
- Jautājums: Kādi ir argumenti mežzirbes saglabāšanai medījamo sugu sarakstā.
- Jāņa Baumaņa viedoklis ir (tāds), ka, ja autoru rīcībā nav citu datu, kā iepriekšējā sanāksmē prezentētie, tad nav pamata runāt par skaita samazinājumu. Novērojumi atsevišķā vietā neļauj izdarīt secinājumus par valsti kopumā. Ņemot vērā mednieku mazo interesi par sugu un sugas statusu kā nelimitēti medījamai sugai, visticamākais, ka skaita samazinājumam ir saistība ar uzskaišu veicēju skaita samazināšanos un pārcelšanos no meža uz biroju. Ir vairāki faktori, kas izskaidro nomedīto mežzirbju skaita samazināšanos – ievērojami pieaudzis pārnadžu un bebru skaits, kurus medījot tiek iegūta gaļa; daudz vairāk mednieku medībās ar dzinējiem izmanto vītņustobra ieročus, ar kuriem mežzirbes netiek medītas; aizvien vairāk mednieku dzīvo pilsētā un uz medību platībām dodas ievērojamos attālumos. Līdz ar to, loģiska ir vēlme nomedīt „ko taustāmu”. Mednieki ir vienīgā interešu grupa, kuri daudzu gadu garumā, medījot sīkos plēsējus, ir reāli paveikuši kaut ko labu šīs sugas aizsardzībai. J. Baumanis uzskata, ka tie daži desmiti vai pat daži putni, kas sezonā tiek nomedīti, populācijai ir daudz mazāks ļaunums, nekā tūkstoši nenomedītu lapsu, jenotsuņu, caunu un āpšu.
- Jānis Bārs aicina paskatīties uz rubeni, medni, sloku, kādi ir rezultāti, šīs sugas attālinot no medniekiem? Kādi secinājumi? Vai ir kāda cita interešu grupa, kas, pastumjot nost medniekus, ir sākusi praksē (nevis runātos vai rakstītos vārdos) par tām rūpēties? Vai ir kāds cits, kas faktiski to spēj? Nav labs tas medību tiesību lietotājs, kurš ekspluatē lielas medību platības, bet gan tas, kurš apsaimnieko (nevis izmanto) visas medījamās sugas – gan tieši, gan netieši. Tāpēc mums visiem spēkiem jāpopulārizē un jāveicina visu medījamo sugu apsaimniekošana. Tas ir mednieku izglītošanas un kvalifikācijas celšanas jautājums – apjomīgs darbs un pavisam cits stāsts. Ideālajā variantā – medību iecirkņus varētu veidot un uzturēt vien īpaši apmācīti ļaudis, kā minimums – medību vadītāji ar pieredzi, stāžu un regulāri izietiem kvalifikācijas celšanas kursiem.
- Mežzirbes medī rudenī un ziemā. Tās patiesi netiek medītas lielos apjomos, bet ne jau tāpēc, ka “mežzirbe kā medījums Latvijā medniekus īpaši neinteresē”. Tas gluži neatbilst patiesībai – ir (pietiekami daudz) mednieku, kuri medī plēsējus vistveidīgā dēļ. Nomedīšanas apjomi ir mazi, jo no tā nav lielas jēgas. Tādēļ aicinājums ir saglabāt mežzirbes medījamo sarakstā bez izmaiņām medību termiņos un, lai veicinātu sugas aizsardzību, izglītot medniekus, populārizēt mežzirbi kā medību objektu (radīt ieinteresētību vairošanā un aizsardzībā) un (materiāli?) veicināt tās dabisko ienaidnieku skaita samazināšanu, atjaunojot kažokādu pārstrādi un tirgu.

2. Diskusija par iesūtītajām atbildēm

M. Strazds: Atkārtošu vēlreiz (to), ka Ornitoloģijas biedrības viedoklis, kas tika pausts, apspriežot Medību noteikumus, ir nevis izņemts mežirbi no medijamo sugu saraksta, bet pārlīkt pie limitēti medijamām sugām, ņemot vērā sugas statusu. Tā situācija pa tiem dažiem gadiem, kopš tas tika pausts, nav būtiski mainījies, tādēļ nav nekāda pamata mainīt šo pozīciju, un tāds viedoklis būs arī šajā plāna versijā.⁴

Komentāri par situāciju kopumā ir (šādi). Neapšaubāmi mežirbju skaita samazināšanās ir līdzšinējās mežsaimniecības un medību politikas rezultāts. Viens no absolūti būtiskākajiem faktoriem ir ļoti intensīvā mežizstrāde, kas notiek pavasarī, pret ko Ornitoloģijas biedrība nopietni jau iestājas sen. Citi faktori ir lielais meža cūku skaits Latvijā, dažu (sīko) plēsēju skaits, kas ietekmē arī pastarpināti un ko ļoti sekmē mežu fragmentācija un izcirtumu īpatsvara dēļ, ļoti lielais peļu skaits, kas ir pamatbarība caunai. Peļu lielais skaits meža zemēs ir nesalīdzināmi lielāks, nekā tas būtu bez tagadējās struktūras. Grauzēju skaits ļoti ievērojami svārstās. Gados, kad peļu ir daudz, plēsējiem ar barību nav problēmu, bet, kad iestājas grauzēju depresijas, kas ilgst no viena līdz (dažiem) gadiem, caunas nekur nepazūd, un ir spiestas savā teritorijā meklēt alternatīvu barību, kas ietver arī uz zemes ligzdojošos putnus.

J. Bārs: Vai par pelēm ir kāds pētījums vai monitorings?

M. Strazds: Monitoringu veic pūču un plēsīgo putnu pētnieki pēdējos gados vairāk nekā tikai reģionāli. Bet fluktuācija ir sen izpētīta likumsakarība, nav specifiski pētīta Latvijā, bet ir vispārzināma pasaulē, līdzīgi ir ar lemingu skaita svārstībām tundrā.

Valdis Pilāts: Manuprāt tam nav nekāda sakara ar tavu tēzi. Tā ir loģiska tēze, bet nav datu, kas to apstiprinātu, ka Latvijā peļu ir kļuvis vairāk.

M. Strazds: Nevis Latvijā vairāk, bet mežos vairāk.

V. Pilāts: Tev būtu jāpasaka, ka ir datu, ka piemēram, 60. gados uz ha bija tik peļu, un tagad ir tik...

M. Strazds: Tādu datu nav; zināmā mērā tas, ko saku, tā ir spekulācija. Ir dati, ka vārnu un caunu mežos ir ievērojami vairāk. Otrs aspekts, kas ir atbilde J. Baumaņa kritikai, ir (tas), ka mednieki (patiešām) noķer daudz plēsēju, bet sugu ietekmē nevis tas, cik (tūkstoši) plēsēju tiek nošauti katru gadu, bet cik paliek nenošauti. Salīdzināt nošauto cīparus nav tik solīdi, kā nenošauto. Šajā gadījumā faktors ir tieši tas plēsēju skaits, kas paliek. Proporcija balstās uz oficiālajām uzskaitēm, un nav pamata apšaubīt šos datus.

(Otrs jautājums), par ko J. Baumanis jautā, (ir tas), kā var runāt par mežirbju skaita samazinājumu. (Pat) ja nebūtu nekādu datu, bet tikai ekspertu viedoklis, arī tas būtu pamats pieņemt lēmumu, vadoties no piesardzības principa, ja ir pamatus uzskatīt, ka suga samazinās. Ekspertu vērtējumu ļoti plaši izmanto arī Starptautiskās dabas aizsardzības savienība, kas ir Sarkanās grāmatas turētājs un autors. Mežirbju skaita vērtējums balstās nevis uz ekspertu vērtējuma, bet uz dienas putnu uzskaišu datiem, ko īsteno kopš 2005. gada. Uzskaites visā Eiropā koordinē Eiropas uzskaišu padome. Jaunākais mežirbes skaita izmaiņu indekss ietver datus arī par 2015. gadu. Indekss rāda nevis skaitu, bet skaita izmaiņas, salīdzinot ar sākuma gadu, kad vērtība ir pieņemta par simts (procentiem) un rāda skaita procentuālo izmaiņu attiecībā pret sākuma stāvokli. Mežirbes skaita samazināšanās šajā laika periodā ir statistiski būtiska – vairāk nekā mīnus 80 %. Samazināšanās arī ir ļoti strauja pēc Starptautiskās dabas aizsardzības savienības, kas ir Sarkanās grāmatas autors, kritērijiem. 11 gadu laikā kopš uzskaišu sākšanas, stāvoklis ir dramatisks. Ja datu ir daudz, uzskaites pieļauj arī skaita aprēķinu, bet ja putnu skaits ir “viens”, tam nav nekādas jēgas. Uzskaišu apjoms ir tāds, ka skaita pārrēķinam (attiecībā uz mežirbi Latvijā) nav jēgas.

⁴ Faktiski pēc visu apstākļu izvērtēšanas tas tomēr ir mainīts (aut.)

Žurnālā “Putni dabā” ir informācija par metodiku un arī par piesauktajām sugām – medni un rubeni, un sloku, kas gan nav šīs uzskaites mērķa sugas sava dzīvesveida un ekoloģijas dēļ. (Arī šīs) sugas tomēr uzskaitē parādās, sloka arī parādās naktsputnu uzskaitēs – (sloku) skaits svārstās, bet tendence nav ne pozitīva, ne negatīva. Ne slokas, ne rubeņa izmaiņas nav statistiski ticamas, to var saukt par tendenci, bet kopš 2005. gada rubenis ir +87%, sloka ir +100%, zvirbuļvanagam ir minimāls samazinājums. Statistiski būtiska ir peļu klijāna skaita samazināšanās un vārnu skaita pieaugums +74%, vistu vanagam ir samazinājums -66%. Medņa šeit nav, jo šādās uzskaitēs tikpat kā neparādās, bet rubeņa un slokas gadījumā šie uzskaišu dati neļauj runāt par kaut kādu skaita samazināšanos.

2015. gadā veica mežirbju uzskaites gandrīz 400 km garumā, reģistrējot mežirbju esamību un dažādus ietekmējošos faktorus. Esmu no VMD saņēmis nepieciešamo taksācijas informāciju par platībām, kur tika veiktas uzskaites, un nākamajā apspriedē un plānā šī informācija tiks izmantota. Uzskaites tika veiktas visā Latvijas teritorijā, tajā skaitā Krustkalnu un ĶNP rezervātu zonās, Slīteres nacionālajā parkā – teritorijās kur nenotiek nekāda mežizstrāde, lai būtu iespēja salīdzināt, gan teritorijās ar dažāda veida mežizstrādi. Pāris nedēļu laikā⁵ izanalizēju rezultātus un nākamajā reizē varēšu tos prezentēt.

- H. Barviks: Par kopšanas cirtēm. LVM apsaimnieko 50%. Mežainums ar katru gadu pieaug, aizaug lauksaimniecības zemes, kas ir ideāla vide mežirbei. Par mežainības mazināšanos un iespaidu, ko atstāj dažādas metodikas kopšanas cirtes, ir ļoti diskutabls jautājums. Varbūt atsevišķās vietās. Cik parauglaukumu bija mežirbei?
- M. Strazds: Uzskaites, uz ko balstās informācija par mežirbes skaita izmaiņām, ir parasto putnu uzskaites ar 4 km garu maršrutu, kas tiek skaitīts katru gadu 4 reizes. No 2005. gada tiek veiktas katru gadu, un maršrutu, kur ir mežirbju informācija, ir 35. Tam nav nekāda sakara ar šogad veikto pētījumu.
- H. Barviks: Maršruti ir konstanti. Iespējams, ka apstākļiem mainoties, mežirbe pārvietojas citur, iespējams, ka maršruti vairs nav mežirbei izdevīgā dzīvotnē, un viņa ir pārvietojusies projām. Vai mēs varam šos pētījumus attiecināt uz visu Latviju? Domāju, ka apšaubāmi.
- M. Strazds: Pa to var diskutēt ar uzskaišu īstenotājiem Latvijā un Eiropā. Maršrutu skaits ir minimāls, bet pietiekams, lai varētu spriest par to, kas notiek visā Latvijā, jo maršruti ir izvietoti pa visu Latviju. (Skaita izmaiņu tendence) dažādu faktoru dēļ nevarētu būt nejauša, (jo) to apstiprina (tendences) statistiskā ticamība. (Tā balstīta uz) matemātiskām (statistikas) metodēm, kas balstās uz pietiekamu parauglaukumu skaitu utt. Mežirbes gadījumā atšķirība ir statistiski būtiska. Mēs nevaram pastāvēt uz to, ka samazinājums ir tieši 86%, (bet samazinājums kā tāds ir). (Šie) dati pietiekami reprezentē Latviju, bet nevar tos sadalīt uz reģioniem, īpašumiem un mežu tipiem.
- H. Barviks: Piekritu, ka plēsēju skaits palielinās saistībā ar kažokādu tirgus samazinājumu, trakumsērgas izskaušanu. Tomēr nevar teikt, ka mednieki šos dzīvniekus nemedī. Nav precīzu datu par mazo plēsēju izķeršanas intensitāti, bet varu runāt par savu teritoriju – Sēja, Ādažu poligons, kur katru gadu tiek nomedīti 70–80 mazie plēsēji – caunas, ūdeles. Šī būtu ideāla vide mežirbei un visiem pārējiem. Painterēsējāmieš par mežirbes statusu caur mūsu jumta organizāciju FACE un (tur) ir neizpratne, kuri dati ir īstie – vai uzskaišu dati, par ko mēs runājam, vai dati, ko dod Eiropas bioloģisko datu centrs. Bioloģijas doktors S. Grifins apgalvo, ka mežirbes skaits ir stabils visā Eiropā un tajā skaitā Latvijā, un Latvija ir viena no retajām valstīm, kur pēdējo padesmit gadu laikā mežirbju skaits pieaug no 200–970%. Kā šie dati rodas?

⁵ Nezinot datu kvalitāti, šis solījums tā došanas brīdī bija ļoti naivs. Datu apkopošana un sagatavošana, lai tie vispār būtu izmantojami analīzei, prasīja vairāk nekā piecus mēnešus tirā laika, bet pati analīze – vēl apmēram četrus mēnešus (M. Strazds).

- V. Ķerus: Eiropā šie dati rodas no manis. Ilgtermiņa pieaugums, kas tur parādās, ir kļūda – tas ir matemātisks salīdzinājums diviem populāciju vērtējumiem, ko nebija korekti darīt, jo vērtējumi absolūtajos skaitļos ir iegūti ar divām dažādām metodēm. Tas, ko vajadzēja norādīt ir, (tas) ka populācijas ilgtermiņa trends nav zināms. Īstermiņa tendence nāk no šīm pašām uzskaitēm, un skaitlis mazliet atšķiras, jo tie ir dati par 2012. vai 2013. gadu. Ņemot vērā (to), ka mežirbe ir nometnieks, Eiropas stāvoklim ir maza nozīme, vērtējot Latvijas situāciju.
- H. Barviks: Līkne ir mainīga, un ņemot vērā, ka pamatpopulācija ir Skandināvijā, mēs un Krievijā, tas var būt skatāms tādā kontekstā. Pirms runājam par statusa maiņu, mans viedoklis ir (tāds), ka (vispirms) būtu nepieciešami plašāki pētījumi, un tikai pēc tam varētu runāt par SAP izstrādi. Pašlaik darbojamies uz pieņēmumiem. Par mežirbes skaita samazinājumu – tie ir pieņēmumi. Pētījumam būtu jābūt daudz plašākam, ja ir runa par vēlmi pārcelt sugu uz limitēti medījamo sugu sarakstu.
- M. Strazds: Es absolūti nepiekrītu – runa par skaita samazināšanos periodā no 2005. līdz 2015. gadam nav nekāds pieņēmums, bet tie ir uzskaitēs balstīti dati. Varu piekrist, ka datu ir maz un varētu būt vairāk. Uzskaitēs var iesaistīties jebkurš, veicot to vismaz divus gadus konkrētajā teritorijā. Ja nav vēlēšanās skaitīt pilnīgi visas sugas, aicinām medniekus rīkot savus alternatīvos maršrutus. Šobrīd šī ir vienīgā pieejamā informācija.
- H. Barviks: Es piekrītu, ka tā ir vienīgā informācija, bet tas nedod pamatu izvirzīt apgalvojumu par kritisku sugas stāvokli un (par to), ka tās statuss būtu maināms. Kā M. Strazds teica, ka tas, kas nav zinātniski pierādīts, ir tikai mūsu apgalvojumi. Nav nekādu pētījumu. Ir nepieciešami papildus pētījumi.
- V. Ķerus: Šo metodi izmanto visā Eiropā, ir sistemātisks maršrutu izvietojums. Būtu jānotiek kaut kam ļoti dīvainam, lai mežirbe pazustu no visiem maršrutiem. Maršruti pārstāv kopējo situāciju. Kamēr vienā vietā izcērt kailcirtes, citā vietā mežs ataug, bet ja pārāk daudz vietās maršrutos ir kailcirtes, tas acīmredzot parāda arī situāciju kopumā Latvijā.
- H. Barviks: Es neapšaubu metodi. Jūs piekritīsiet, ka ir nepieciešami papildus pētījumi.
- V. Ķerus: Nekad nebūs tāda situācija, kad nav nepieciešami papildus pētījumi. Bet šis ir statistiski būtisks mežirbes skaita samazinājums, un metodikā tiek ņemti vērā dažādi apstākļi.
- H. Barviks: Vēl viens faktors – es neredzu, ka medības kā tādas ietekmētu sugas stāvokli (un mežirbju) skaitu – (tās) pieaugumu vai mazinājumu.
- M. Strazds: Medības kā tādas sugu 100 gadu periodā nav ietekmējušas, jo nav intereses no mednieku puses par šo sugu, bet ietekmē medību politika un mednieku ļoti lielā interese par mežacūku.
- H. Barviks: No 20. datuma ir spēkā PVD rīkojums, ka tiek izmaksāta 100 EUR kompensācija par siev. dzimuma mežacūkas nomedīšanu. Tuvāko divu gadu laikā skaits samazināsies un ar mežacūkām var nerēķināties. Būtu nekorekti minēt konkrētus ciparus, bet, ja atbalsts turpināsies, tas dos lielu atspērienu sugas samazināšanā. Varbūt mums jādomā par citu nelabvēlīgo faktoru samazināšanas iespējām, bet nekādā gadījumā neredzu pamata pārnest mežirbi limitēto sugu sarakstā, jo suga kļūs neinteresanta medniekiem un suga samazināsies. Līdz ar to sugas stāvoklis tikai pasliktināsies.
- V. Ķerus: Mežirbe jau tagad medniekiem ir relatīvi neinteresanta un ar ko Tu pamato, ka, iekļaujot limitēto sugu sarakstā, tā kļūs vēl neinteresantāka, ja jau tagad tā tāda ir? Kādi ir kritēriji, lai suga tiktu iekļautu limitētajā sugu sarakstā, cik daudz sugai ir jāsamazinās? Kurš būs tas brīdis, kad mednieki teiks, ka vajag noteikt saprātīgus limitus, ņemot vērā, ka suga iet uz leju?
- J. Bārs: Mežirbe ir nesalīdzināmi vieglāka par mežacūku. Līdz ar to 1.42 EUR par savilcēju mežacūkai vidējais mednieks ir ar mieru samaksāt, bet ne par mežirbi. Otrkārt, limitēšana ir

smags administratīvais slogs. No medībām sugai nav nekāda objektīva apdraudējuma, tādēļ veikt uzskaiti, noteikti limitu, sagatavot savilcējus ...

V. Ķerus: Uzskaitē ir jāveic jebkurā gadījumā.

H. Barviks: Nevis uzskaitē, bet sugas stāvokļa novērtējums.

M. Strazds: Es kā plāna autors nepieņemu nekādu lēmumu, kas notiks ar mežzirbi viņas limitēšanas vai medīšanas sakarā, es atspoguļošu visus jūsu viedokļus ar jūsu argumentiem, un tur būs arī mūsu viedoklis ar argumentiem. Mēs varam vienoties, ka zināšanu ir par maz un ka nepieciešams ieguldīt laiku un līdzekļus papildus pētījumos. Pirmais plāna variants apkopos esošās zināšanas atspērienu uz priekšu. To, vai uz tā balstoties atbildīgā ministrija vai MK izlems kaut ko mainīt vai nemainīt...

E. Zakovics: Ierosinu pavērtēt no mežzirbes viedokļa, ņemot vērā mūsu un Ornitoloģijas biedrības atšķirīgos viedokļus par mežzirbi pavasarī, cik mums izdosies ko mainīt. Jau ir virkne aprobežojumu pavasarī – agrās kopšanas cirtes līdz zināmam vecumam, varbūt vēl kādiem pavasarī veicamiem pasākumiem ciršanas risku samazināšanai uz mežzirbi. Ja skatāmies uz labvēlīgāku apstākļu veidošanu, paskatīties, ko var šajos procesos uzlabot. Mans skatījums ir, ka bez vārnām ir pieaudzis arī kraukļu skaits, cik tas ietekmē mežzirbi. Nu jau 20 gadi, kā izņēma vārnas un kraukli no medījamo sugu saraksta. Varbūt kaut kādos apjomos šis skaits ir arī tādā veidā jāregulē.

Par caunām un pelēm no mežsaimniecības viedokļa var teikt, ka čiekuru ražai seko vāveres, vāverei seko caunas. Respektēju iepriekš pausto, ka peles ir kailcirtēs, arī laukos pēc barības nokulšanas. Caunu uz laukiem neesmu novērojis, bet lapsu un jēnotu skaits uz tikko nopļauta lauka ir ļoti liels. Varbūt jāskatās vairāk uz jēnotsuni. Jēnotsuns uzradās 1947. gadā. Atšķirībā no lapsas, kas dziļāk mežā nedzīvo, jēnotsuns tur ir sastopams un nomedīts. Piekrītu, ka skaits, neskatoties uz kažokādu noieta problēmām... tomēr zinu, ka šos plēsējus medī, aprok, jo tie nodara postījumus stirnu mazuļiem. Šis aspekts noteikti arī jāņem vērā.

Par uzskaiti un medībām – varam diskutēt par metodiku, maršrutiem, bet lai varētu veidot ieteikumus, vajadzētu tikt skaidrībā ar uzskaiti. Ja varētu kādus 2–3 gadus piesaistīt ne tikai medniekus, bet arī tos, kas strādā mežā, VMD, LVM cilvēkus, ar vienkāršu metodiku. To saku, jo mums parādās interesanti rezultāti ar medņu uzskaitēm, kas notiek trešo gadu. Tas dotu bildi, kas pagroza informāciju ne tikai ģeogrāfiski, bet par tendencēm precīzāk.

Uzskatu, ka šī iespēja nav izmantota. Man ir jautājums, ja sugu noteiks kā limitētu, tik un tā būs vajadzīga uzskaitē, kā notiks limitu noteikšana, izdalīšana un realizēšana. Tīri psiholoģiski, ja licence ir iedota, daļa to noliks malā, daļa, ja reiz limits ir iedots, uzskatīs, ka jāmēģina nomedīt. Jātiek skaidrībā ar uzskaites lietām. Kuldīgas novadā medījot, bija klasiskais cūku mēris 1995.–1997. gados, (tajā laikā tur) bija mazi nomedīto cūku apjomi. Tas pirmajos grafikos, ja nemaldos, sakrīt ar laiku, kad mežzirbes skaits arī gāja uz leju. Ja runā par mežzirbi, tad visi apstākļi, tādi kā mežzirbēde, cūkas, mazie plēsēji, lidojošie plēsēji būtu jāskata kompleksi. Nav pareizi izcelt vienu – cūkas (un) mežsaimniecību, neskatoties uz pārējiem faktoriem, tādiem kā mazie un lidojošie plēsēji.

M. Strazds: Mēs apspriežam visus faktorus, kas ietekmē, un pilnīgi piekrītu, ka visi faktori darbojas kopā. Attiecībā uz citu organizāciju iesaistīšanos uzskaitē, tad, kad apstiprināja projektu, tikos ar Jāni Baumanu ar mērķi piesaistīt šī gada pētījumā medniekus, un (piedāvātā) metode bija ļoti primitīva – divas reizes veikt uzskaiti pa konstantu maršrutu pavasarī un maršrutā, Jānis izsūtīja aicinājumu klubiem un es pats individuāli uzrunāju medniekus ar lūgumu iesaistīties – no 10 (uzrunātajiem) cilvēkiem nepiedalījās neviens.

E. Zakovics: Par mežsaimniecību runājot, mūsu teritorijā jau kādi 17–18% teritorijas nenotiek saimnieciskā darbība⁶ vai notiek ļoti ierobežotā daudzumā, mežu īpašnieku biedrības aptauja

⁶ Datu analīze liecina, ka par šādu stāvokli var runāt tikai attiecībā uz 2% no Latvijas teritorijas un liela daļa no šiem mežiem nav LVM pārziņā.

liecina, ka 24% privāto īpašnieku šobrīd neveic nekādu darbību. Pieņemu, ka daļa no šiem mežiem ir tādi, kas piemēroti mežsaimniecībai. Jāmēģina plašāk paskatīties uz putnu uzskaites iespējām.

- V. Bernards: Būtu svarīgs tas, ko mednieki noziņo pēc medību sezonas, kas nav specifiski par mežsaimniecību – sloku, pīļu datus paskatīties. Senāk nodeva atskaites, tagad ir reģistrācijas žurnāls, un domāt, ka (šādu datu savākšanu) varētu veicināt.
- V. Ķerus: Noteikumos rakstīts, ka tā (ir) jā dara.
- V. Bernards: To var veikt formāli un neformāli. Par cilvēcisko faktoru, kādēļ es esmu diezgan skeptisks par limitēto sugu noteikšanu. Limits ir labs brīdī, ja suga tiek pārekspluatēta un (mēs) gribam, lai to izmanto mazāk, kā līdz šim. Mums ir lielākais pieļaujamais nometīšanas apjoms, Igaunijā ir minimālais un maksimālais pieļaujamais apjoms, un sugai jāpaliek pa vidu. Lietuva pirms ĀCM atteicās no limita mežsaimniecībai, un pirmajos gados samazinājās nometīto meža cūku skaits. (mednieku vidū pastāv tāds uzskats –) ja ir „papīrs”⁷, tad (zvērs) ir jānometī par katru cenu, un ja ir samaksāts, tad nometī, vai arī pastāv risks, ka atskaitē nekorekti atspoguļo nometīšanas faktu. (Mēs) riskējam sačakarēt minēto atskaiti par nometītajiem, jo pašlaik mežsaimniecības gadījumā neviens nav ieinteresēts kaut ko rakstīt vai nerakstīt.
- H. Barviks (?): Tas ir smagi administrējams pasākums, jo mežsaimniecība vai alnis ir viens, bet mežsaimniecība sver 200 - 300g un izkontrolēt, kas kuram ir kabatā, ir grūti.
- V. Ķerus: Paldies par taviem komentāriem, tie bija vērtīgi, lai gan mazliet pretrunā ar pārējo. Tu saki, ka tieši limitētā mežsaimniecība varētu veicināt mednieku interesi nometīt mežsaimniecību.
- M. Strazds: Atzīstu, ka psiholoģiski šis „papīra” faktors noteikti strādā.
- E. Zakovics: Ja kolektīvam ir apjoms ar licencēm, tas ir jāizpērk. Daļa paliek, ko neizpērkam. Domāju, ka neviens nometīsies medīt mežsaimniecības, (to) licences paliks VMD neizpirktas. Pieņemu, ka ir (tāda mednieku) daļa, kas visu nometī, ko izpērk. Bet lielākā daļa nepirks. Slikti ir tas, ka par mežsaimniecību vairs neliksies ne zinīs. Ja arī vairāk nevienu mežsaimniecību nenometītu, pēc trim, četriem gadiem mēs konstatētu, ka stāvoklis nebūtu mainījies, jo nav skatīti visi ietekmējošie faktori kopumā.
- V. Ķerus: Māris (Strazds) uzskaitīja visus galvenos faktoros.
- M. Strazds: dažu dienu laikā tiks izsūtīta šodienas prezentācija. Jūsu viedokļi un atbildes uz jautājumiem tiks iekļauti plānā, lūdzam to izdarīt 10 dienu laikā. E. Zakovicam nosūtīšu versiju par mežsaimnieciskajiem pasākumiem, kas būtu lietderīgi mežsaimniecībai un izvērtējami no prakses viedokļa.
- V. Bernards: Es varētu ierosināt to pašu nosūtīt arī pārējiem.
- M. Strazds: Nav problēmu, bet orientējos, ka to izvērtēs LVM kā lielākais apsaimniekotājs.
- V. Ķerus slēdz sanāksmi pulksten 13:05.

Sanāksmes vadītājs:

V. Ķerus

Protokoliste:

E. Spridzāne

⁷ Domāta nometīšanas licence.

LATMA viedoklis par mežirbes SAP

Labdien!

Izvērtējot M.Strazda k-ga prezentāciju un LOB veiktos pētījumus par mežirbju (*Bonasia bonasia*) populācijas stāvokli, nākas secināt, ka Mežirbju populācijas stāvoklis nav objektīvi apsekots. LOB pētījumā iegūtā informācija nav uzskatāma par pietiekamu, lai izdarītu secinājumus par populācijas stāvokli visā valstī. 400 km maršruti, kuri tiek apsekoti ilgāku laiku, nerēķinoties ar situācijas izmaiņām vidē (nocirstās cirsmas utt.), nesniedz objektīvu informāciju par mežirbju populācijas stāvokli Latvijā un nav pamats, lai izstrādātu Sugas Aizsardzības Plānu mežirbei, kura nav uzskatāma par apdraudētu sugu. Pēc ES Bioloģiskās daudzveidības datu centra sniegtās informācijas mežirbes stāvoklis visās ES valstīs, kur mežirbe ir sastopama, populācijas stāvoklis ir uzskatāms par stabilu. Stāvoklis Latvijā vērtējams kā ļoti labs, jo pēdējo 10 gadu laikā ir vērojams mežirbju skaita pieaugums no 200–970%. Mežirbes stāvokļa stabilitāti apliecina arī tas, ka mežirbe ir iekļauta Putnu Direktīvas 12.pantā, kas liecina, ka sugas stāvoklis stabils sugai nav nepieciešami pasākumi papildus aizsardzībai.

Ņemot vērā iepriekšējo pieredzi ar LOB izstrādātajiem SAP mednim (*Tetrao urogallus*) un rubenim (*Lyrurus tetrix*), kurš nekā nav uzskatāms par aizsardzības plānu mednim un rubenim. Šie veco ārvalstu publikāciju apkopojumi būtu izmantojami bibliotēku arhīvos nevis par valsts līdzekļiem sagatavoti aizsardzības pasākumi sugu stāvokļa uzlabošanai, kuri šo sugu aizsardzībai nav devuši pilnīgi neko. Nav pamats domāt, ka SAP, kurš tiek izstrādāts mežirbei (*Tetrastes bonasia*) sugai, kuras stāvoklis ir stabils, varētu dot kādus uzlabojumus situācijas uzlabošanai. Argumenti, kuri tiek minēti kā nelabvēlīgi Mežirbes populācijai neiztur kritiku, nav pamatoti vai neatbilst realitātei:

1. Dzīves telpas samazināšanās, intensīva mežizstrāde – pēdējos gados ir vērojama ievērojama ar mežiem aplātās platības palielināšanās, kura šobrīd Latvijā ir pārsniegusi 50 % robežas no valsts kopējās platības, ievērojamas lauksaimniecības zemju platības ir aizaugušas ar mežiem un krūmājiem veidojot ļoti labus Mežirbei piemērotus apstākļus;
2. Intensīvas kopšanas cirtes – kopējais kopšanas ciršu apjoms valstī nav pieaudzis, privātajos mežos, kuri sastāda 50 % no kopējās mežu platības kopšanas cirtes praktiski netiek veiktas, nav informācijas, ka Skandināvijas valstīs, Krievijā vai mūsu kaimiņvalstīs Igaunijā un Lietuvā kopšanas cirtes atstātu negatīvu iespaidu uz mežirbju populāciju vai samazinātu dzīvotņu platību un kvalitāti;
3. Liels Meža cūku blīvums– nav veikti pētījumi un nav informācijas par meža cūku negatīvo ietekmi uz vistveidīgo putnu populācijām, šādu pierādījumus nesniedz arī M. Strazda k-ga un LOB veiktie pētījumi. Sakarā ar ĀCM izplatību ir veikti grozījumi Likumdošanas aktos un veikti virkne pasākumu, lai samazinātu meža cūku skaitu – Vidzemē un Latgalē mežacūku skaits gada beigās nepārsniegs dažus simtus;
4. Liels sīko plēsēju - Caunu, Ūdeļu, Lapsu, Āpšu skaits – emocionāls pieņēmums, kurš nav balstīts uz pētījumiem un apstiprinātiem faktiem. Medību objektos, kur notiek intensīvas sīko plēsēju medības, nav novērojumu par mežirbju skaita pieaugumu.
Netiek vērtēta lidojošo plēsēju ietekme uz mežirbju populāciju, kā zinām vistu vanagam viens no galvenajiem barības objektiem ir mežirbe, nekontrolēts vārnu, kraukļu, vanagu, ūpju skaita pieaugums nepārprotami arī atstāj iespaidu uz mežirbju populāciju. Šīs grupas plēsēju skaita regulācija netiek izskatīta. Kādēļ?;
5. Medību ietekme uz mežirbju populācijas stāvokli vērtējama kā pozitīva, nomedīts tiek salīdzinoši neliels skaits mežirbju, mednieki nomedī sīkos plēsējus.

SAP izstrāde mežirbei nav pamatota un balstās uz pieņēmumiem, kuri nav apstiprināti ar objektīviem pētījumiem un faktiem, statusa maiņa uz limitēto dzīvnieku mežirbei nekādi neuzlabos sugas stāvokli, pretēji samazinās mednieku interesi par šo sugu tādējādi samazinot mežirbes aizsardzības pasākumus, kurus pašreiz veic mednieki.

Sugas Aizsardzības Plāna izstrāde bez objektīva sugas stāvokļa izpētes, kura balstās uz faktiem un zinātniskiem pētījumiem, šobrīd SAP izstrāde Mežirbei balstīta vien uz emocionāliem pieņēmumiem ir uzskatāma par bezjēdzīgu valsts līdzekļu izšķērdēšanu un nav atbalstāma. Patreiz veiktos pētījumus uzskatu par labu sākumu sugas stāvokļa apzināšanai. LATMA kategoriski iebilst pret mežirbes statusa maiņu no nelimitēto dzīvnieku sarakstu uz limitēto, kā arī pret jebkādu mežirbju medību ierobežošanu.

Haralds Barviks
LATMA valdes priekšsēdētājs
Latvijas Mednieku asociācija

Jautājumi J. Bāram un (viņa) atbildes

(1) Vai ir pieejami ticami avoti, kas pierāda a) apgalvojumu (par sintētiskajām “ādām”)?

Dabīgo kažokādu apstrādi var iedalīt divos veidos – tradicionālā (izmantojot dabīgas izejvielas miecēšanai) un rūpnieciskā. Tradicionālā metode ir absolūti nekaitīga un tieši tās attīstība būtu jāveicina. Rūpnieciskajai ir ēnas puse⁸: Šis pētījums gan ir ievērojami plašāks (un tendenciozs), bet tā ietvaros apskatītas arī ādu apstrādē izmantotās ķīmikālijas. Jāpiebilst, ka rūpnieciskajā dabīgo kažokādu apstrādē ir vairāk kā viena “recepte” un atkarībā no tās mainās “draudzīgums” dabai un lietotājam. Par sintētiskajām “ādām”, kuras ikdienā lietojam kā apģērbu (ir vairāki avoti)⁹.

Salīdzinot dabīgo kažokādu rūpnieciskās apstrādes kaitīgumu ar mākslīgo (sintētisko) kažokādu imitāciju ražošanas procesa un iegūtā produkta kaitīgumu, jāsecina, ka abi slikti, jautājums vien tajā – kurš sliktāks. Šoreiz runa nav par to – pirmkārt, kažokādas ir produkts, kurš neizbēgami tiek iegūts konkrētu sugu īpatņu medību procesā nevis mākslīgas audzēšanas rezultātā un, otrkārt, aicinu veicināt kažokādu apstrādi pēc tradicionālās metodes, kuras kaitīgums vienāds ar “0”. Salīdzinot ar to, jebkurš rūpnieciski ražots apģērba gabals ir kaitīgs. Iespējams, kaitīgāks par smēķēšanu vai elektromagnētisko starojumu no mobilajiem telefoniem. Vai nepieciešams sameklēt un piesaukt kādu ticamu avotu par nikotīna kaitīgumu? Vai neesam aizgājuši par tālu prom no mežirbes?

Piezīme: tā kā jautāti tika avoti nevis pētījumi, atļāvos norādīt avotus nevis zinātniskos pētījumus ar autoriem, gadu skaitļiem, iesaistītajiem zinātniekiem un ar atsaucēm uz publikācijām.

(2) Vai varētu uzzināt kaut vai vienu piemēru (ar avotiem) i) gadījumam (kad medības nav pieļāvušās kādas sugas savairošanās)?

Ir runa par pārmērīgas savairošanās novēršanu. Medības ir vienīgais man zināmais un pieņemamais instruments, ar kura palīdzību tiek regulēts īpatņu skaits populācijās. Īpaši tajās, kurām nav dabisko ienaidnieku. Protams, ne vienmēr praksē ir novērojams nevainojams izpildījums. Visraksturīgākais pozitīvais piemērs Latvijā – vilki¹⁰.

(3) Kādu piemēru dabiskās regulācijas ekstrēmajiem rezultātiem un cik šādi gadījumi ir adekvāti saistībā ar jautājumu (sugu) par kuru diskutējam

Viens no dabas (ekstrēmajiem) risinājumiem ir epizootijas – ĀCM nav cilvēku radīts. Citiem vārdiem sakot, populācijas kolapss. ĀCM ir ietekme uz mežacūku populācijas stāvokli un secīga ietekme uz citām sugām, kuras ietekmē mežacūkas, tai skaitā uz mežirbi.

Piemērs no pasaules pieredzes: Sentpolas (Saint Paul) sala Beringa jūrā (ziemeļbriežu introdukcijas mēģinājums salā, uz kuras nenotika medības un nebija plēsēju). It kā nav tiešas ietekmes uz mežirbi Latvijā ... Bet ir labs piemērs dabisko regulācijas procesu izpausmēm.

Nedomāju, ka Mežirbes sugas aizsardzības plāns ir īstā vieta, kura būtu jāpapildina ar lietām no ekoloģijas pamatiem (populācijas augšanas (attīstības) modelis, Šelforda diagramma, ekoloģiskā kapacitāte, limitējošie faktori, homeostāze, starpsugu attiecības, sukcesijas, utt.).

⁸ http://www.ce.nl/publicatie/the_environmental_impact_of_mink_fur_production/1131

⁹ <http://www.videsvestis.lv/content.asp?ID=136&what=22>;

<http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/toxics/Water%202011/dirty-laundry-report-2.pdf>; On synthetic vs wool and fur. Washing of polyester adds to micro plastics in the seas and oceans. Popular article: <http://grist.org/living/2011-12-07-how-microplastics-cause-macro-problems-for-the-ocean/> Scientific article: <http://pubs.acs.org/doi/abs/10.1021/es201811s>; atbildā ir iekļauts arī attēls no interneta, kuru autortiesību dēļ šeit nepievienojam.

¹⁰ Avots: <http://www.silava.lv/23/section.aspx/View/147>

- (4) Kritēriji efektīvas medību saimniecības pastāvēšanai (1) ir ļoti pamatoti, taču pirms par tiem stāstīt sabiedrībai, tie ir vispirms jāievieš dzīvē. Cik mednieku (aptuveni procentos) atbilst minētajiem kritērijiem pēc mednieku organizāciju pašvērtējuma?

Nepiekrītu par “pirms par tiem stāstīt sabiedrībai, tie ir vispirms jāievieš dzīvē”. Zināšanu un izpratnes trūkums novērojams gan mednieku vidū, gan sabiedrībā kopumā. Izglītošana jāveic paralēli un neapturot darbību (medišanu). Bet jautājums acīmredzami adresēts medniekus pārstāvošajām organizācijām. Zinātniski pētījumi nav veikti. Jāapsver iespējas.

- (5) Par (2) Cik ilgtspējīga ir jebkāda subsidēta ekonomiska darbība?

Jautājums retorisks, attiecīgi arī atbilde. Arī lauksaimniecība ir ekonomiska darbība un tā tiek subsidēta. Mežsaimniecība tāpat. Infrastruktūras objektu būve un rekonstrukcija arī. Utt. Subsīdijas terminoloģijā skaidrotas kā dotācijas, mērķfinansējums. Lauksaimniecības atbalstā ar subsīdijām saprot valsts atbalstu (valsts finansējumu), kas paredzēts kādu noteiktu atbalsta programmu īstenošanai. Tātad subsidēta ekonomiska darbība ir tik ilgtspējīga, cik tas tiek atzīts no subsidētāja – līdz atbalstāmā sistēma spēj pilnvērtīgi attīstīties patstāvīgi vai zaudē aktualitāti pēc būtības.

- (6) Par galveno mežzirbes spārnoto “ienaidnieku” – vistu vanagu pētījumu Latvijā nav, bet no citurienes ir pietiekams pamats uzskatīt, ka saistība ir otrāda – vistu vanagi ir pazuduši arī tādēļ, ka tiem nav ko ēst (un nav, kur dzīvot). Pētījumi, kas izvērtētu faktisko situāciju Latvijā, protams, būtu vēlamī. Aicināt tos veikt?

Neesmu pārliecināts, ka šobrīd vistu vanags ir galvenais starp spārnotajiem mežzirbes ienaidniekiem, jo sava ietekme ir arī pelēkajai vārnai un krauklim. Iespējams, vēl kādai sugai. Cik liela – neviens nezina, pētījumu nav. Vai tie būtu nepieciešami? Noteikti jā, bet tikai tādi pētījumi, kuri spēj rast skaidrību par visiem faktoriem un to ietekmes īpatsvaru uz mežzirbes stāvokli. Citādi šobrīd gatavojamies ārstēt sugu – izrakstīt zāles (sugas aizsardzības plāna ietvaros), pirms esam noskaidrojuši kaiti. Ārstēšana pirms pilnvērtīgas pacienta izmeklēšanas var izrādīties letāla.

- (7) Var piekrist JB viedoklim par to, ka racionālāk ir saimniekot nevis “uz vienu sugu” bet uz (medījamo) sugu daudzveidību (objektā), taču iespējamība to īstenot ir tāda pati, kā daudzveidība lauksaimniecībā – ir vajadzīgas lielas platības, kur dažādās vietās tiek audzētas dažādas kultūras vai ganīti lopī. Dažādi intensīvas darbības veidi vienā laukā parasti nav savienojami (labības laukā govīs negana).

Tieši tā – labības laukā govīs negana un arī kartupeļus vienā laukā kopā ar graudiem neaudzē. Bet pāris govju pāriešana pār labības lauku tam nekaitēs. Protams, situācija pilnīgi savādāka, ja pāris govju vietā ir pāris simti.

Ar cieņu Jānis Bārs

Mežirbes sugas aizsardzības plāna apspriešanas 3. sanāksme

2016. gada 19. septembrī 11:00

Latvijas Republikas Vides un reģionālās attīstības ministrijā, Peldu ielā 25, Rīgā

Sanāksmi vada: Viesturs Ķerus, Latvijas Ornitoloģijas biedrība

Protokolē: Elīze Spridzāne

Dalībnieki: Jānis Baumanis, LMS; Jānis Bārs, ZM; Andis Purs, VMD; Andris Ziemelis, VMD; Aigars Kalvāns, LVM; Valdis Pilāts, DAP; Aivars Petriņš, LDF; Dairis Ķīkulis, VMD; Sabīne Bunere, VARAM; Digna Pilāte, Silava; Līga Pakalna, LVAFA; Māris Strazds, LOB; Viesturs Ķerus, LOB; Elīze Spridzāne, LOB.

Darba kārtība:

1. Iepazīstināšana ar prezentāciju un datu analīzes rezultātiem.
2. Jautājumi par prezentāciju.
3. Iepazīstināšana ar veicamajiem pasākumiem.

Sanāksmi atklāj Viesturs Ķerus.

1. Iepazīstināšana ar prezentāciju un datu analīzes rezultātiem.

Māris Strazds: Pasākumu saraksts ir izsūtīts tik vēlu, jo lielākā daļa datu, kuri ir prezentācijā, ieraudzīja dienasgaismu tikai vakar. Veicot analīzi, līdz cipariem tikt bija ļoti sarežģīti. Viss ir vilcies tik ilgi, jo ir objektīvs no manis neatkarīgs faktors. Viens aspekts, kam bija ļoti negatīva loma, ir tas, ka plāna sagatavošana sakrita ar laiku, kas VMD plānveidīgi izlēma pāriet uz citu datu bāzi Mežu valsts reģistrā. Tas ir radījis gan viņiem, gan mums lielas problēmas, un dažas no tām izraisa arī it kā ar sugu nesaistītus priekšlikumus plānā. Bet, tā kā tam ir ietekme uz visu procesu, tad priekšlikumi tur būs.

M. Strazds demonstrē uzskaites maršruta piemēru ar punktiem, kur ir salīdzināts biotops.

M. Strazds: Darbojoties ar šo datu bāzi, ko mēs saņēmām janvāra beigās tādā formātā, kāds bija nepieciešams, ar 320 m rādiusa poligoniem ap šīm vietām, mēs konstatējām dažas nepārprotamas kļūdas. Iezīmētais nogabals mežu reģistrā skaitās kā 91 gadu veca bērzu audze. Ņemot nost, ir redzams, ka zem topogrāfiskās kartes apakšā ir ceļš un pēc meža reģistra datiem izrādās, ka ceļa nogabals ir apvienots ar mežaudzes nogabalu kļūdas pēc. Vēl viena lieta, kas ir zināma no senākiem laikiem no darbiem ar mežiem un citām sugām, ir situācijas dabā neatbilstība situācijai kartē, un tas lielā mērā attiecas uz Valsts mežu reģistra kartēm, gan ar roku zīmētajām, gan digitālajām. Kas attiecas arī uz Latvijas oficiālajām topogrāfiskajām kartēm, kad ir iespēja salīdzināt situāciju, izmantojot ortofoto, var redzēt, ka tā bilde ir drusku atšķirīga no patiesās. Tas ir svarīgi gadījumā, kad man ir būtiski noskaidrot ligzdas vai kāda objekta attālumu no upes vai ceļa, vai cita objekta dabā – tad, mērot attālumu līdz fiktīvai upei, kas ir uz kartes, tas ir bezjēdzīgi, jo tā ir nepareiza.

Jau sākotnēji bija uzstādījums, ka analizējamai datu kopai ir jābūt pietiekami lielai. Kopumā bija 688 poligoni un, ja vienā ir aplamības, tā viena kļūda neietekmē kopējo rezultātu. Problēma kļūva par problēmu brīdī, kad, strādājot ar datiem, lai tos savestu kārtībā, es sapratu, ka kļūdas ir nevis dažas, bet (daudzas. Rezultātā) no 688 poligoniem 40 es izmetu ārā, jo datu kvalitāte (tajos) bija tāda, ka tos nebija vērts labot, un 400 no palikušajiem 630 ir laboti. Lielākā daļa kļūdu bija robežu neatbilstība un nesakrītība – vai nu spraugas starp robežām, vai pārklāšanās. Lielākajā daļā gadījumu šīs neatbilstības ir ļoti mazas un mērāmas cm vai mm. Bet tajā brīdī, kad tiek analizēts robežjoslas garums, ja starp diviem poligoniem ir 1 mm sprauga un ir 1 km gara robeža, tad robeža palielinās precīzi par 2 km. Dabā tā nav, bet poligonā ir, un programmatūrai nevar “iestāstīt”, kuras robežas ņemt vērā, un kuras ne.

Ņemot vērā, ka kopējais datu apjoms ir ļoti liels (nogabalu skaits ir aptuveni 17 000), datu savešana kārtībā līdz analizējamam stāvoklim prasīja vairāk nekā 5 mēnešus pa 8 h dienā. Dēļ aizņemības vasaras sezonā tas tika pārcelts uz augustu – septembri, un datu

sagatavošanu analīzei (es) pabeidzu pirms 10 dienām. Lai nonāktu līdz pirmajiem cipariem, kļūdu dēļ bija arī problēmas ar programmatūru ArcGIS. Vienīgais variants bija savest visu kārtībā, kas nozīmē ikviena poligona datu kopu, piemēram, derīgo biotopu, kur ir apvienoti kaut kādi nogabali, pārbaudīt pēc kārtas katru vienību visiem 640 objektiem, kas ir caurmērā 3 dienas uz vienu skaitli. Vēl viena lieta, kas bija zināma (iepriekš), un kas arī radīja analīzes problēmas, (ir šāda) – vietās, kur hidrogrāfija ir pietiekami svarīga, bija nepieciešams dēļ nozīmīgās neatbilstības pārzīmēt upes.

M. Strazds demonstrē piemēru ar upes līniju neatbilstību digitālajā kartē upes faktiskajai konfigurācijai.

M. Strazds: (Šādu) labošanu var veikt tikai tad, ja upi neaizsedz koku vainagu klājs, jo tādā gadījumā no ortofoto upes precīzo konfigurāciju nevar redzēt. Ja tā ir paliene, tad upi var redzēt ideāli. Tas netika darīts visās situācijās, bet gan atsevišķos objektos, kur dabiskā hidrogrāfija tika pārzīmēta pilnīgi no jauna, lai analīzei būtu kaut kāda jēga. Konstatējām, ka upes ir pazudušas no mežu reģistra kartēm. Par šo tēmu mums bija sarakste un īpaša tikšanās šajā nedēļā ar VMD, un tas izraisa vienu no priekšlikumiem, ko mēs grasāmies iesniegt.

Tas viss ir galvenais iemesls, kādēļ viss ir tik ilgi kavējies. Pamatsugai, ar kuru es nodarbojos – melnajam stārķim ar mežirbi biotops lielā mērā pārklājas. Man bija iespēja dabā mežā vēlreiz pārbaudīt kādas versijas un idejas. (Šajā vasarā) nāca klāt dažas jaunatrstas mežirbes ligzdas, kas ir diezgan grūti atrodamas, un kopējais datu apjoms ir diezgan mazs. Pagājušā gadā, kad tika speciāli aicināti iesaistīties citi cilvēki, pa visu Latviju tika atrastas tikai piecas ligzdas. Ņemot vērā arī šī gada datus un savācot visu pieejamo informāciju, ko bija precīzi iespējams piesaistīt vietai un laikam, un kur varēja dabūt arī saimniecisko informāciju, ligzdu skaits ir sasniedzis apmēram 30, kas jau dod labu priekšstatu par nepieciešamo biotopu, un tas sniedz arī kvalitatīvāku informāciju, nekā ja tā ir balstīta tikai uz piecām sešām ligzdām.

M. Strazds demonstrē attēlus ar mežirbei raksturīgu biotopu.

M. Strazds: Vietā, kur mežirbe uzturas, ir ļoti bieza meža “apakša”, un riestojošiem mežirbes gaiļiem nepieciešama “riesta skatuve”. Situācijā, kad ir kalni vai mazais reljefs, gaiļi ļoti labprāt izmanto šāda veida nogāzes vai akmeņus. Latvijā, kas ir lielākoties plakana, liela nozīme ir lielajiem guļošajiem izgāztajiem kokiem, kas ir būtiska Latvijas ainavas sastāvdaļa. Tā gan ir svarīga tikai vienā konkrētā brīdī. Bet viens kritisks brīdis var izslēgt iespēju izmantot konkrēto teritoriju pavisam, jo, ja “skatuves” nav, tad gailis neriesto. Šis ir faktors, kuru diemžēl nav iespējams statistiski izanalizēt, jo datu kopā nav informācijas par šāda veida parametriem.

Par ligzdām – balstoties uz šiem 30 objektiem, ir dažas lietas, kas it kā ir pašsaprotamas, bet ir labāk, ja tās (ir) balstītas ar kaut kādiem datiem. Jo mežs ir nabadzīgāks, jo vēlāk tas kļūst derīgs ligzdošanai, acīmredzot tieši „apakšas”¹¹ dēļ. Ir (viena) ligzda, kas atrasta 12 gadus vecā egļu kultūrā, bet āķis ir ne tik daudz ligzdas novietojuma punkts, bet tas, kas šai kultūrai ir blakus. Latvijas apstākļos liela daļa jaunaudžu stādījumu ir samērā mazi, 1–2 ha un blakus ir piemērotas audzes. Viena no problēmām ir (tāda), ka mēs lielai daļai ligzdu nezinām ligzdošanas sekmes, kas ir svarīgs kritērijs, lai novērtētu vietas atbilstību.

M. Strazds demonstrē vietu, kur ir atradusies mežirbes ligzda.

M. Strazds: Pēc taksācijas apraksta, tas ir sils, bet, skatoties dabā, tas nav sils, bet, visticamāk, mētrājs, jo silā apakšā nebūs tāds biežoknis. Vēl vienā gadījumā arī pēc taksācijas apraksta bija sils, bet precizējot situāciju, izrādījās, ka tā ir taksācijas kļūda, un tas ir mētrājs. Tas nozīmē, ka parametri, kas ir izmantoti analīzei, arī satur kaut kādas kļūdas, kas var visu

¹¹ Domāta (egļu) paauga un pamežs (aut.).

ietekmēt. Atliek cerēt, ka kļūdas nav radikālas un to nav tik daudz, kā bija telpiskās poligonu kļūdas.

Izvietojot ligzdas attiecībā pret mežaudzes vecumu, (es) varu primitīvi pateikt, ka mežaudzei nav nekāda vecuma, tas ir, (tās ir derīgas), sākot no nedaudz vairāk nekā desmit gadiem līdz vairāk nekā 160 gadiem pēc pirmā stāva. Kas ir interesanti, ka, saliekot to pret konkrētās audzes sagaidāmo vai teorētisko ciršanas vecumu, saimnieciskajos mežos nav neviena ligzda, kas atrodas tajā vecuma grupā, kas ir cērtama – ir krietni pirms (tam), vai pēc (tam).

Kā uzzināju no apspriedes pirms dažām dienām VMD, datu bāzes kopijā, ko mēs saņēmām, atribūti, kas apzīmē nogabala aizsardzību, var būt kļūdaini. Pārbaudot šo informāciju, apstiprinājās, ka tie ir kļūdaini. Bija virkne nogabalu, piemēram, Ķemeru Nacionālajā parkā, kuri vienlaikus atrodas dažādās funkcionālajās zonās – gan dabas lieguma, gan, teiksim, rezervāta zonā. Tādu nogabalu bija daudz. Taisot analīzi, man prātā neienāca, ka varētu būt šādas kļūdas, iespējams, ka kāds no šiem nogabaliem nav aizsargāts un ir nepareizi pieskaitīts. Bet šis sadalījums rāda to, ka vecumam kā tādām nav lielas nozīmes, un mežirbe var ligzdot visdažādākā vecuma mežaudzēs.

(Negatīva) nozīme ir, pirmkārt, kopšanas cirtēm, arī kailcirtēm. Bet kailcirtes gadījumā meža tur vairs nav, un tas tiek izslēgts, un tur stāda jaunu mežu. (Gadījumā ar kopšanas cirtēm) āķis ir tāds, ka mežs tur paliek, bet, no konkrētās sugas viedokļa raugoties, tas kļūst absolūti neizmantojams, turklāt (uz) ļoti ilgu laiku, kas pārsniedz vairāku mežirbju paaudžu nomaiņu un neizbēgami izraisa to, ka, ja putns tur ir iepriekš dzīvojis, viņam ir jāaizvācas citur. Ja cirsmā būtu viena cirte lielā mežā, tā nebūtu problēma. Problēma ir cirsmu daudzumā.

Šie ir cipari, kas ir pirmie faktiski uz analīzes balstītie dati, kas nav nekur iepriekš publiskoti. Viena vērtīga lieta, kas liecina par situāciju, ir ... Baltais kreisais stabiņš ir poligoni, kur mežirbe nav konstatēta. No analīzes ir izslēgti gadījumi, kad ir pamats domāt, ka nekonstatēšanas iemesls ir, piemēram, slikti laika apstākļi vai citi blakus faktori. Tie bija starp 10 un 20 uz kopējo vairāk nekā 300 tukšo poligonu skaita un daudz ko nemainīja. Nākamais stabiņš ir visi pārējie gadījumi kopā, kur suga visas sezonas laikā ir konstatēta piemērotos vai nepiemērotos apstākļos – pilnīgi viss kopā. Dzeltenais ir riestojoši putni pavasarī un tālāk - visi ligzdošanas gadījumi, oranžais stabiņš ir tikai ticama un pierādīta ligzdošana kopā, kas ir abi putni noteikti vai ligzda. Pēdējais ir sekmīgās ligzdas un mazi izvesti mazuļi, par kuriem ir pārlicība, ka viņi ir tur, kur izšķīlušies.

Šeit ir sadalījums starp 111 gadījumiem, kad mežirbes dzīvotnē ir notikusi saimnieciskā darbība pēdējos trīs gados. Trīs gadi tādēļ, ka 3–4 gadi ir mežirbes paaudzes nomaiņas ilgums un putns, kurš ir nometnieks un nekur nemigrē, un uzturas uz vietas, šajos trijos gados noteikti ir saskāries ar saimniecisko darbību. Mežirbei nepieciešamajā dzīvotnē, nevis mežā vispār, jo šī darbība kopumā ietver arī mežu atjaunošanu izcirtumos, kas ir jau ārpus derīgās dzīvotnes. Bet tikai dzīvotnē (saimnieciskā darbība) ir notikusi 111 gadījumos, kas ir 17,8%. Būtiskākais rādītājs ir tas, ka, ņemot vērā kopējo platību, ieskaitot lauksaimniecības zemes, ceļus un apdzīvotas vietas, kas arī trāpās poligonos, mežsaimnieciskā darbība trīs gadu laikā noklāj 11 % no (to) kopējās platības.

Paņemot vidējo mežu īpatsvaru, teiksim mežainību 60–70 % apmērā, ko var precīzi izrēķināt, tad tie ir apmēram 20 % no visas mežu platības trīs gadu laikā. Tas ir ļoti daudz, ja ņem vērā tikai platību. Bet ir vēl viens faktors – ir ļoti būtisks darbības telpiskais sadalījums. Ja minētie 20 % ir viens stūris, tad tas ietekmē tikai to stūri un 50 m buferzonu, bet ja šie 20 % sadalās kā šaha galdiņš pa visu laukumu, tad laika ietekme, atkarībā no meža fragmentācijas, var praktiski noklāt visu meža teritoriju. Ietekme nebeidzas ar nogabala malu, tā sniedzas vēl tālāk. Tas izriet no saņemtās datu bāzes – datu kopa, kas aptver 688 parauglaukumus, visus nogabalus, kur bija meža dati (bija tādi, kur nebija), 7.5 % ir izcirtumi un jaunaudzes līdz 10 gadu vecumam. Vienkārši pārrēķinot, visu var nocirst 132

gados, 1.9 % ir izcirtumi, kas ir 2015. gadā cirsti izcirtumi, saskaņā ar 2015. gada datiem. Tāpat pārrēķinot kopējo meža platību, visu var nocirst 52 gados. Salīdzinot pēdējo desmit gadu periodu un pēdējo gadu, ciršanas intensitāte ir palielinājusies.

Jānis Bārs: Cik bija 2014. gadā?

M. Strazds: Es nezinu. To varētu analizēt, bet to nevar rēķināt pēc atjaunošanas, jo tā nenotiek uzreiz pēc ciršanas. Izcirtums ir izcirtums vienu gadu. Jebkurā gadījumā ciršanas intensitāte ir pamatīga. Es negribu teikt, ka tā ir pieaugusi trīs vai četras reizes, bet tā ir pieaugusi.

J. Bārs: Tāmi laikam rēķina uz 5 gadiem. Varbūt jāskata piecu gadu cikls?

M. Strazds: Es to minu kā piemēru, ka intensitāte ir augsta. Runa ir par konkrēto gadu. Ja paskatās uz šo trīs kategoriju sadalījuma, kāda ir piemērotā biotopa platība, kas nepieciešama, lai nodrošinātu klātbūtni un sekmīgu ligzdošanu, tad šī atšķirība ir ļoti liela. Pat bez īpašas statistiskas analīzes, šīs te strīpiņas ir standartklūdas, un, ja pieliek klāt dzīvotnē veikto saimniecisko darbību, respektīvi, atstāj tikai to saimniecisko darbību, to dzīvotni, kas ir neietekmēta šajos trijos gados, tad tā atšķirība palielinās. Līdz ar to nav nekādu šaubu, ka galvenais skaita samazināšanās iemesls ir nevis kāda specifiska darbība, bet tās daudzums. Skaidrs, ka vienas sugas dēļ neviens neizbeigs mežsaimniecisko darbību. Bet tas ir konteksts uzstādījumam, ja mēs gribas šo sugu saglabāt. Bet tajā pašā laikā, neko nemainot ciršanas intensitātē, tas nav iespējams. Tas var būt šī plāna secinājums. Tas ir laika jautājums, un mežirbe no Latvijas pazudīs. Neviens neapspriež lauksaimniecībā, piemēram, cik rapšu laukā var izganīt govīs, un iegūt rapšu ražu. Mežā dēļ tā sarežģītās struktūras šādas diskusijas parādās, un šis ir tas gadījums, kad viens faktors gandrīz izslēdz otru. Papildus problēmas, kas var ietekmēt, ir datu neatbilstība realitātei.

M. Strazds demonstrē piemērus, kad taksācijas apraksti neatbilst dabā esošajai situācijai.

M. Strazds: Man ir lielas aizdomas (ka), ja ietu cauri visai datu kopai, tad šādu gadījumu būtu stipri vairāk nekā tikai daži. Tie neizbēgami var ietekmēt arī analīzes rezultātus. Kad es pēc parametriem piesaistu (kādu teritoriju) derīgam biotopam, tad (faktiski) šis nav derīgs biotops. Tas ietekmē kopējo analizēto datu kvalitāti. Es ceru, ka datu ar klūdām ir proporcionāli maz un (ka) kopējo ainu tie (būtiski) neietekmē. Ja klūdas ir kā matemātiskās klūdas, tām ir jābūt abos virzienos. Runājot par izcirtumu platību atbilstību faktiskajām, ortofoto – es neesmu speciāli meklējis, bet visi izcirtumi ir lielāki, nekā tie ir pēc papīriem.

2. Jautājumi un komentāri par prezentāciju.

Andris Ziemelis: Kāda būtu hipotētiskā labvēlīgā vai pieļaujamā intensitāte gadā?

M. Strazds: Es uz šo jautājumu nevaru šobrīd atbildēt. Ja paņem abstraktu punktu meža vidū vai poligona teritorijas zemes vienību, un šajā poligonā piemērotā biotopa vienība ir mazāka par 13, 14 ha (šī riņķa platība ir (kā riņķim ar) 320 m rādiusu)¹². Ja poligonā (piemēroti meži) ir mazāk nekā 14 ha, tad tas ir par daudz. Te var redzēt robežu, ideāli tai būtu jābūt ap 20 ha, ir atsevišķas vietas, kur suga var paciest arī mazāku piemēroto platību – tie ir 16, 17 (ha). Katrā vietā ir kaut kāda (šī parametra) skaitliskā vērtība, bet tur lomu spēlē vēl vismaz trīs parametri, kuri šeit ir iekļauti nosacīti. Derīgā biotopa platība tika atlasīta pēc taksācijas parametriem, zinot, ka, ja tas ir priežu – egļu damaksnis ar bērzu piejaukumu, tad tur ir otrs stāvs. Nav informācijas par faktiski svarīgajiem struktūrelementiem, kuru nav datu bāzē. Tā mazliet uz pieredzes balstīta atlase. Tur iekļautas visas audzes, kur ir nepieciešamās barības sugas – melnalkšņi, apses, blīgznas utt. Bet arī ozoli – analizējot datus, man ir aizdomas, ka ozols spēlē lomu kā negatīvais aspekts, jo ozoli noteikti piesaista mežacūkas. Poligonos, kur ir liels ozolu audžu īpatsvars, nebija nevienas mežirbes. Dažos gadījumos arī uzskaitēs, ja zeme ir cūku uzarta, platlapju gāršās, kas formāli varētu būt piemērotas, varētu (darboties) šis faktors. Datu robustums neļauj ļoti detalizēti pateikt, ka šis ir piemērots

¹² Riņķveida parauglaukuma platība ir 32,17 ha

biotops, un sadalīt pa visu Latviju, lai pateiktu, cik var saimniekot. Otrs ļoti svarīgais faktors ir reljefs. Viens no priekšlikumiem, ko mēs gribētu ieviest, ir trešās dimensijas pievienošana mežu reģistram.¹³ Tā būtu nozīmīga ne tikai sugu aizsardzībā, bet arī daudzos citos gadījumos. Trešais faktors ir hidrogrāfija – ūdens tuvums mežirbei. Jautājums, kas ir starp vēlamo un iespējamo būtu noskaidrojams pētījumos, bet pašlaik uz to nevaru atbildēt.

J. Bārs: Domāju, ka nav pamata bažām, ka visu var nocirst 52 gados.

M. Strazds: Lūdzu, nepieķerieties šiem cipariem, nav domas, ka tas tā varētu notikt. Tas bija salīdzināšanai.

Andis Purs (?): Droši vien to vajag interpretēt tā, ka nākotnē mēs nevarēsim cirst tik daudz kā līdz šim.

J. Bārs: Cik man ir zināms, LVM, plānojot savu saimniecisko darbību, vienā vietā mežā intensīvi darbojas septiņus gadus.

M. Strazds: Tā ir fikcija. Šie dati parāda, ka šī pieeja ir “bleķis”. Nociršana notiek vienā gadā, bet lielākā problēma ir atjaunošana un kopšana, kas notiek pēc tam. Tur nav nekādas pauzes.

J. Bārs: Vai atjaunošana ir būtisks traucējošs faktors?

M. Strazds: Jā. Piemēram, melnā stārķa gadījumā atjaunošana ir lielāka problēma, nekā kailcirte ziemā.

J. Bārs: Viens pozitīvāks faktors, mums ir aptuveni 400 000 ha platības, kas nav ne īsti lauksaimniecības, ne īsti mežu zeme. Pēc idejas tā ir aizaugusi lauksaimniecības zeme. Tās pārsvarā ir ar krūmiem aizaugušas lauksaimniecības zemes, bet ir arī tādas teritorijas, kas varētu būt piemērotas dzīvotnes daudzām sugām. Mežirbe varbūt nebūtu tā raksturīgākā, bet teritorijas ir daudzveidīgas un interesantas.

M. Strazds: To nevar noliegt. Bet tanī brīdī, kad tās oficiāli tiks iekļautas mežā, tur momentā sāksies saimniekošana.

J. Bārs: Bet to nevar novērtēt, kamēr tās nav aprakstītas.

M. Strazds: Es šajā gadījumā tur, kur pēc ortofoto skaidri redzams, ka ir mežs, to jau pievienoju kā mežu kopējai meža platībai, kaut gan nav informācijas ne par sastāvu, ne par ko citu – analizē tas parādās kā mežs vispārīgi. Meža kopplatībā tas ietilpst. Lielākās kļūdas ir telpiskajā informācijā. Ir kļūdas arī atribūtos, bet man nav (pat) nojausmas par to daudzumu. To, ka ir daži nepareizi notaksēti nogabali, tas nav būtiski (pret kopējo nogabalu skaitu, kas ir) 13 000. Bet 400 no 600 poligoniem, ko es minēju, poligonu robežu kļūdas – tā ir haltūra. Globālo statistiku tas ietekmē, visticamāk, visai maz. Cik daudz ir parametru kļūdas, es nezinu.

J. Bārs: Man šķiet, ka nav korekti salīdzināt mežirbi ar melno stārķi, jo stārķis ligzdo vienā ligzdā vairākus gadus, bet mežirbe tā nedara, un, ja tur ir izcirtums, viņa ligzdu tajā gadā tur neveido.

M. Strazds: Ja ir runa par saimniecisko darbību un mežirbes biotopu, tā, (kas fiksēta) biotopā, nav atjaunošana, jo biotopā neietilpst izcirtumi. Tajā brīdī, kad blakus notiek saimnieciskā darbība, tanī vietā traucējums ir cilvēka klātbūtne. Kopšanas cirtes ir darbība, kas gandrīz bez izņēmuma samazina biotopu. Protams, ka mežirbi nevar salīdzināt ar melno stārķi, jo melnais stārķis septiņus mēnešus ir ārpus Latvijas, un kamēr viņa biotops ir kārtībā, tas, kas notiek šeit, viņu neietekmē. Mežirbe visu laiku ir uz vietas. Jāņem vērā arī, ka brīdī, kad mežirbei ir ligzda, viņas tolerance pret traucējumu ir 2 metri. Paejot garām ligzdai trīs metru attālumā, putns pat nepakustēsies. Bet tolerance pret troksni – putna dziesmu var dzirdēt aptuveni 150 m¹⁴ attālumā gan cilvēks, gan otrs putns. Tanī brīdī, kad tur strādā harvesters, kas pārmāc jebkādu troksni 7 km attālumā, mežirbei tur nav, ko darīt. Šis harvesters nav

¹³ Varbūtējo ļoti lielo izmaksu un mazā sagaidāmā labuma dēļ tas tomēr nav darīts (aut.).

¹⁴ Pēc literatūrā atrodamiem pētījumu datiem ne vairāk par 100 m.

piesiets pie viena punkta un nekādos datos neparādās. Tas ir letāls iespaids uz to vietu konkrētā laika periodā. Ja putns ir no kādas teritorijas aizvācies, vajadzīgs laiks, lai tas tur atgrieztos. Tā ir virkne grūti kvantificējama faktoru, bet nav nekādu šaubu, ka tie darbojas.

3. Iepazīstināšana ar veicamo pasākumu sarakstu un pasākumu saraksta apspriešana.

M. Strazds: Pirmais punkts ir tādēļ – varētu teikt, ka šajās teritorijās jau pēc likumdošanas mežsaimnieciskā darbība ir aizliegta – tas tā ir, bet, ejot cauri konkrētiem objektiem, tikai no datu bāzē reģistrētās oficiālās darbības, mēs konstatējam apmēram 16 gadījumus, kad šī darbība ir veikta un reģistrēta datu bāzē, kas nozīmē, ka tā ir legāla. Runa ir par jaunaudžu kopšanu, kas tiek veikta mikroliegumu, dabas liegumu stingrajās zonās utt., kam nav nekāda pamata no šo teritoriju dabas vērtību saglabāšanas viedokļa.

Valdis Pilāts: Domāju, ka tur ir vajadzīgi konkrēti dati.

M. Strazds: Dati ir sagatavoti un tiks nosūtīti uz Valsts mežu dienestu, bet nedomāju, ka tas ir traktējams kā masveidīgs likuma pārkāpums, bet tā ir pieeja. Ir daudzi, kas uzskata, ka mežaudzes ir jākopj neatkarīgi no tā, kāda statusa mežā tās atrodas.

Aigars Kalvāns: Jautājums, vai tā nav kļūda, ka mikrolieguma sastāvā ir jaunaudze?

M. Strazds: Kļūda ir jaunaudzi neielikt mikroliegumā, ja tas atrodas blakus ligzdai. Tā ir eksperta nekompetence, nepareizi uztaisot liegumu. Mežirbēm mikroliegumi netiek taisīti, bet šeit ir runa par to, ka pēc statusa šajās teritorijās neko nedrīkst darīt, bet tur ir notikusi darbība. Sanāksmē Mežu dienestā bija runa, ka Mežu dienests var pieņemt lēmumu, ja ir konkrēts iesniegums. Acīmredzot ir bijis eksperta atzinums, ka var darīt to un to, un mēs tagad gribam par visiem gadījumiem saņemt gan iesniegumus, gan ekspertu atzinumus un tad var diskutēt, vai vajadzēja, vai nevajadzēja kopt. Šajā gadījumā ir jautājums par procedūru un principu kā tādu.

A. Kalvāns: Mikroliegumu noteikumi paredz, ka tur var kopt jaunaudzes.

M. Strazds: Noteikumi paredz, ka tur drīkst veikt darbības, kas ir vajadzīgas biotopu kopšanai, lai uzturētu sugai nepieciešamos apstākļus, bet nevis veikt mežsaimniecisko darbību.

A. Kalvāns: Jaunaudžu kopšana tur ir atrunāta.

V. Ķerus: Mēs par konkrētajiem gadījumiem precizēsim Mežu dienestā.

V. Pilāts: Ja saki, ka rezervātos kopj jaunaudzes, kas ar likumu ir atļauts, kā tu to panāksi, ka rezervātos jaunaudzes nekopj?

M. Strazds: Jebkurš plāns ir papīrs. Var teikt, ka tas neko nedos, bet varētu vēlreiz aizrādīt, ka tas ir nepamatoti un nepareizi.

V. Ķerus: Es neesmu tik pesimistisks, kā tu. Es pieņemu, ja viss notiek legāli, ka visos gadījumos, kad stingrajā zonā ir atļauta kopšana vai kāda darbība, tad ir eksperta atzinums, un šis plāns ir ekspertam pamats izvērtēt, vai tiešām vajadzētu sniegt pozitīvu atzinumu.

J. Bārs: būtu svarīgi saprast, vai tas ir mikroliegums privātajā mežā un privātais tur ir kaut ko izdarījis, vai tā ir kaut kāda Dabas aizsardzības pārvaldes teritorija?

M. Strazds: Lielākā daļa no šiem 16 ir valsts mežs. Es neapgalvoju, ka visi šie 16 gadījumi ir nelikumīgi.

J. Bārs: Varbūt tie ir medņu riesti, kur ir veikta pameža tīrīšana?

M. Strazds: No visiem šiem 16, iespējams, ka viens bija medņu riests. Bet tur ir Krustkalnu rezervāts, Anceš dabas lieguma regulējamā režīma zona, un lielākā daļa no pārējiem ir melnā stārķa mikroliegums, viens ir zivjērgļa mikroliegums.

V. Ķerus: Tas ko tu minēji par medņu riestu, tas neklasificētos kā jaunaudžu kopšana.

M. Strazds: Tā ir biotopu apsaimniekošana.

J. Baumanis: Jājautā Mežu dienestam, kādas ir atzīmes mežu valsts reģistrā.

- M. Strazds: Ja iemesls ir, tāds, kā tu saki, un tā tas varētu būt, ka tas viņiem ir kaut kā jāklasificē, un tur, piemēram, kopjot riestu, tiek tīrīts pamežs, bet nav nepieciešamā parametra, kā to nosaukt, lai ierakstītu. Šis ir priekšlikums, ka jāsauc lietas īstajos vārdos – tā ir biotopu kopšana sugas dzīvotnes uzlabošanai, nevis jaunaudžu kopšana.
- J. Baumanis: Ir nepieciešama plašāka informācija, kur tas ir noticis, un kas to ir darījis.
- M. Strazds: Fakts, ka 16 gadījumos no apmēram 100 aizsargājamiem objektiem – tas nav izņēmums. Ja tas būtu viens, tad varētu teikt, ka pārkāpums vai kļūda.
- A. Kalvāns: Pirmkārt ir jāskatās likumdošana, jo LVM neviena darbība nenotiek pretrunā ar likumdošanu. Ja darbība ir atļauta... tad ir jāmaina likumdošana.
- M. Strazds: Ja izrādīsies, ka visa darbība ir legāla, mēs ierosinām mainīt noteikumus, lai tā kļūtu nelegāla. Tas ir tas, kas tur ir uzrakstīts.
- V. Ķerus: Te ir būtiska problēma ar formulējumu, un arī Māra aicinājums jums, kas strādā meža nozarē, palīdzēt to uzlabot. Es saprotu, ka krājas kopšanas cirtēs pamežs ir jāsauglabā viss jebkurā gadījumā, ja neapdraud darbu drošību. Ir jautājums, kā mēs sadalām jaunaudzes līdz kaut kādām citām kopšanām. Vai mēs nemīkstīnām prasības pret esošo mežu likumu un koku ciršanas noteikumiem?
- A. Kalvāns: Cik ātri atjaunojas pamežs, lai tas atkal būtu piemērots mežirbei?
- M. Strazds: Tādu datu nav. Pētījumu par mežirbi, tajā skaitā par saimnieciskās darbības ietekmi ir ļoti daudz, bet tie ir Austrijā, Vācijā, Šveicē, kur ir cits reljefs un cits mežsaimniecības konteksts un principi, tādēļ mūsu apstākļiem šie dati nav piemērojami.
- A. Kalvāns: Ja saka, ka 10 % atstāt (.....) cik ir ietekme uz (....)
- J. Baumanis: Droši vien vēri vai gāršā pēc diviem gadiem būs atpakaļ, silā, mētrājā ...
- A. Kalvāns: Bērzs ataug ātri...
- M. Strazds: Skujkoku mežā pēc šādas cirtes tur apakšā nekā nebūs 20 gadus. Mežirbei kā slēptuves kritiski svarīgas ir 3–7 m augstas egles.
- J. Baumanis: Bet šis attēls ir krājas kopšanas cirte (....) Tas ir jau esošo noteikumu pārkāpums.
- M. Strazds: Šis attēls nav piemērs kādam konkrētam pārkāpumam vai saistībā ar mežirbi, tā ir ilustrācija.
- Aivars Petriņš: Es gribēju nedaudz atlekt atpakaļ uz otro rindkopu. Rakstīts, ka grūti formulēt mežirbei piemērotus mežus. Vai no visa apkopojuma, kas tika veikts, ir izdevies Latvijā izkristalizēt specifiskus mežus, kas ir vispiemērotākie un kur to ir visvairāk?
- M. Strazds: Pamatā tika izmantoti izmērāmie parametri un atribūti no datu bāzes, kas pamatā balstīti uz pirmā stāva koku sugu sastāvu un meža augšanas apstākļu tipu. Var pateikt, ka īsts sils mežirbei nav piemērots, it īpaši līdz kādiem 120 gadiem – varbūt ļoti vecs sils. Gandrīz viss pārējais, it īpaši, ja tas ir jaukts mežs ar egles klātbūtni kā aizsega koku un naktsguļas vietu. Tīrs egļu mežs arī neder. Bet, ņemot vērā Latvijas nogabalu mozaīku, tikpat kā nav (ļoti lielu vienlaidus platību ar tīru egļu mežu). Ja nenotiktu saimnieciskās darbības, tad, atskaitot jūrmalas kāpas uz smiltīm, kur pārsvarā ir tīrs sils, viss pārējais ir piemērots. Otrs faktors ir gabalu izolācija. Ņemot vērā mežirbes nometniecisko dzīvesveidu, ļoti mazi pudurīši lauku vidū nav piemēroti.
- A. Petriņš: Mežirbe kā medību suga ir daudz pētīta, arī tās barība ir pētīta, jo nomedītam putnam var labi konstatēt dažādos gadalaikos, ko tas ir ēdis, un tas ir labs rādītājs. Par to ir arī daudz dažādu datu, un tur parādās mežirbes vidēji (izmantotais meža augšanas apstākļu) tips. Otrajā rindkopā ir runa, ka varētu pavasarī saudzēt šīs vietas. Vai nevar veikt šādu atlasīti pēc datu bāzes?
- M. Strazds: Tas nav iespējams, jo virkne būtisko parametru – galvenās koku sugas, kā pīlādzis un lazda vispār neparādās datu bāzē, blīgzna, melnalksnis, apse – ir, bet svarīgs ir ne tikai šo

- koku salikums, bet kombinācija ar egli kā ar guļvietu. Ļoti svarīgs barības avots ir mellene, mellenāju izplatību ir iespējams projicēt pēc citiem pētījumiem, bet to es vēl neesmu izdarījis. Barības avotiem uz slēptuvēm ir svarīgi būt tuvu, bet tie var nebūt vienā un tajā pašā audzē. Nepietiek ar to, ka kāds nogabals ir derīgs, ir vajadzīgi arī visi blakus faktori. Vēl viens faktors, kas Latvijā daudz kur nav problēma un nav vajadzības analizēt, ir piekļuve pie smilts un grants, jo mums ir daudz grantēto ceļu, utt. Bet ir aizdomas, ka tur, kur nav grantēto ceļu un izgāzto koku, tas var būt faktors, jo nav smilšu vannu un pāršanās vietu. Teorētiski tas ir iespējams, bet virkne svarīgo faktoru pieejamajos datos nav atrodami.
- A. Petriņš: Es skaidri atceros VMD datu bāzi, kur šīs visas lietas bija atrodamas.
- M. Strazds: Pamežs un paauga vairs nav datu bāzē. Pēc jaunajiem taksācijas noteikumiem paaugu un pamežu vairs neregistrē.
- V. Ķerus: Skaidrs, ka pameža reģistrēšana būs viens no priekšlikumiem.
- M. Strazds aicina 10 dienu laikā iesūtīt rakstiskus komentārus.
- V. Ķerus aicina komentēt 3. punktu.
- V. Ķerus: Runājot par medībām, suga nacionālā līmenī ir kritiski apdraudēta, bet, kā Māris raksta, nav pamata domāt, ka pašlaik medībām būtu būtiska ietekme uz sugu. Pēc pagājušajām diskusijām bija ierosinājums padarīt mežirbi limitēti medijamu. Bet mēs vienojāmies, ka tas nav jēdzīgs risinājums, tādēļ ir piedāvājums atstāt, kā ir, un šā plāna darbības ietvaros skatīties, kas notiek. Vai plāna darbības termiņš ir desmit gadu?
- M. Strazds: Nav tāda uzstādījuma. Es domāju, ka tam būtu jābūt vismaz divu paaudžu nomaiņas laikam, tas ir minimāli, kas ir seši gadi, bet tā ir lieta, par ko varētu vienoties un diskutēt. Skaidrs, ka nav jēgas taisīt plānu uz īsu periodu. Tie varētu būt arī 10 gadi.
- V. Ķerus: Vai tiešām nav noteikts šis termiņš?
- M. Strazds: Man šķiet, ka nav noteikts konkrēts periods, kurā tas ir jāizdara, bet plānā ir jābūt uzrakstītam, kāds ir šis periods.
- V. Ķerus: Es balsotu, ka tiem jābūt 10 gadiem vai trīs paaudzēm.
- M. Strazds: Lai būtu 10 gadi.
- M. Strazds: Formulējot īsumā, ir divas lietas, kas būtu jāizdara šo 10 gadu laikā: ir jābūt publiski pieejamai informācijai par saistīto faktoru izmaiņu – tas ir plēsēju skaits un nomedīto mežirbju daudzums, lai skaidrība, kas notiek, ir ne tikai medniekiem, bet jebkuram interesentam, un lai avots, ko izmanto, būtu viens un tas pats.
- A. Purs: Skaits ir pieejams (VMD) mājaslapā.
- M. Strazds: Mājaslapu informācijai ir tāda problēma, ka šodien (tajās iekļautie dati) ir, bet pēc tam nekur vairs (var nebūt) atrodami. Uz papīra publicētai informācijai tomēr ir cita vērtība. Ir svarīgi, lai būtu informācija par ligzdošanas sekmēm, kas ir galvenais rādītājs. Ja nekļūdos, medības ir atļautas rudenī. Ir pamats domāt, ka lielākā daļa nomedīto putnu ir jaunie putni. Ja varētu būt runa par (līdzšinējās medību) intensitātes saglabāšanu, būtu svarīgi zināt, cik vidēji lieli ir perējumi konkrētajā gadā. Parasto putnu uzskaites, kas ir galvenais informācijas avots par mežirbes skaita izmaiņu indeksu, šādu informāciju nesniedz. Tās dod informāciju par riestojošu putnu klātbūtni teritorijā, un, ja uzskaišu tīkls ir pietiekami liels, šī informācija ir vērā ņemama. Bet nav pilnīgi nekādas informācijas par ligzdošanas sekmēm.
- V. Ķerus: Vajadzētu pieminēt, ko Māris pietiekoši neuzsvēra, ka attiecībā uz plēsīgajiem zvēriem svarīgs ir ne tikai nomedīto zvēru skaits, bet arī nenomedīto zvēru populācijas vērtējums.
- J. Baumanis: Ir ļoti jādomā, kā šos datus padarīt pietiekami interesantus publicēšanai kādā citējamā izdevumā. Tā būs mājaslapa, oficiālās vietnes, kur datus var publicēt – vai nu Mežu

- dienests, vai, ja Mežu dienests nevēlas to likt savā mājaslapā, tad kaut vai Mednieku savienība ieliks šos datus savā lapā.
- V. Ķerus: Es šajā ziņā arī mazliet nepiekrītu Mārim. Vēl relatīvi nesen tā informācija, kas bija pieejama Mežu dienesta mājaslapā, bija ļoti nepilnīga.
- J. Bārs: Tur bija pamatā pārnadžu un vilku, lūšu (uzskaišu dati).
- M. Strazds: Ja ir tikai četri pārnadži un nav citu sugu, (tad ar to nepietiek) un, otrkārt, ir jābūt visiem gadiem.
- A. Purs: Nē, tagad ir pievienots - no 2011., 2012. (...)
- M. Strazds: Bet ir jābūt pieejamiem visiem gadiem arī par iepriekšējo periodu. Ja var žurnālā paskatīties, cik nomedija 1939. gadā, ja konkrētajā reģistrā ir pieejama informācija, sākot no 1949. gada, tad tai ir jābūt publiski pieejamai. Ja informācija ir publiski pieejama, es noņemtu pretenzijas uz papīra publikāciju. Šeit nav formulēts, ka tas ir uz papīra, šeit ir lieku reizi uzsvērts, ka tas ir svarīgi.
- J. Baumanis: Nomedīto putnu skaits visticamāk nedos nekādu informāciju ne par ligzdošanas sekmēm, ne skaitu.
- M. Strazds: Nē, tas nedod. (Bet) ir svarīgi zināt nomedīto putnu skaitu, lai zinātu, vai pēkšņi nemainās medību intensitāte. Kāds (varbūt) attīstīs biznesu uz Maltu vai uz Itāliju, un sāks braukt un šaut šeit mežirbes tūkstošiem, jo tā ir suga, kas Eiropā lielākoties vairs nav medijama.
- J. Bārs: Es piekrītu par mežirbju skaitu. Par plēsējiem mežirbes kontekstā ir svarīgi (zināt) nevis cik nomedī, bet cik liels skaits paliek mežā un turpina ietekmi. Valsts mežu dienesta datu publicēšana nav noteikta par pienākumu, tā ir viņu labā griba. Dati vienmēr ir bijuši pieejami visiem un tiek pietiekami operatīvi publicēti. Ir sugas, kas var ietekmēt mežirbi, bet kas nav medijamas, un ir ārpus Valsts mežu dienesta kompetences, piemēram, krauklis.
- V. Ķerus: Kad mēs runājam par (...) metodiku, tās sugas, kas nav medijamas, (...)
- M. Strazds: Kas attiecas uz putniem, no šīs kategorijas es pirmajā vietā liktu vārnu, nevis kraukli. Pateicoties lielam izcirtumu skaitam, vārna ir kļuvusi par regulāru mežu putnu un parādās putnu uzskaitēs, un par vārnu skaita izmaiņām ir informācija. Būtiskāks piemērs, par ko mēs maz ko zinām, ir vistu vanags, kas pēc definīcijas ir zināms kā galvenais plēsējs, kas ietekmē mežirbi dabiskos apstākļos. Ir zināms, ka ar vistu vanagu ir lielas “ziepes”, jo savvaļā to ir palicis maz, bet ne imesli, ne faktori, kas to ietekmē, nav zināmi. Vistu vanagu izzušana var būt saistīta ar to, ka tam nav, ko ēst, jo nav mežirbju. Tas ir pētījamu sarakstā kā veicams uzdevums. Vistu vanagu ir tik maz, ka tas neparādās uzskaitēs, ja netiek speciāli meklēts. Gada laikā redzu vienu vai divus vistu vanagus.
- J. Bārs: Tajā pašā laikā peļu klijāni ir bieži sastopami. Šaubos, vai viņš atteiktos no mežirbes cāļa.
- V. Ķerus: Es arī neesmu plēsēju speciālists, bet klijāni noteikti vairāk sastopami lauksaimniecības ainavā, jo pārtiek no grauzējiem, nevis barojas ar putniem mežā.
- V. Ķerus: Mūsu uzstādījums ir (tāds), ka tad, ja šie darbi nenotiek, vai arī mežirbes stāvoklis turpina pasliktināties, mēs vairs neredzam pamata pieļaut medību turpināšanu.
- J. Baumanis: Runājot par otrajā punktā minēto – kas to dara?
- M. Strazds: Mednieki. Ja viņu interesēs ir turpināt medīt, tad viņu interesēs ir zināt, cik ir medijamais objekts.
- J. Bārs: Vai jūs paši šos datus neapšaubīsiet?
- M. Strazds: Ja dati tiek iegūti saskaņā ar atzīstamām un pieņemtām metodēm, un tiek publiskoti, tad būs redzams, ja tur parādīsies absolūtas neprecizitātes. Ja dati tiek publicēti, izvērtējais ir tas, kurš publicē. Es neredzu problēmas šajā gadījumā.
- J. Bārs: Varbūt varat pakomentēt tehnisko pusi uzskaitēi, izmantojot apmācītus putnu suņus?

- M. Strazds: Tā ir tikai viena no uzskaites metodēm, kas tiek izmantota vistveidīgo putnu ligzdošanas sekmju noteikšanā. Tā nav vienīgā metode. Es varu plānā ielikt visas zināmās metodes.
- J. Baumanis: Būtu labi ielikt visas metodes, lai nav diskusiju.
- M. Strazds: Nav problēmu. Ar atsaucēm, kur ir metodikas apraksts, kādas tās ir.
- J. Bārs: Godīgi sakot, nezināju par šādu metodi.
- M. Strazds: Tur ir vajadzīgi speciāli apmācīti suņi, kas tikai parāda, ka putns tur ir un tālāk neiet.
- Sabīne Bunere: Varu apliecināt, ka ir iespējams suņu tā dresēt, augustā tikām aicināti uz demonstrāciju, kur tika parādīts, ka suņi putnus neplēš.
- M. Strazds: Tā ir zināma metode, kas tiek Skotijā izmantota teteriem; esmu saskāries ar metodes izmantošanu arī medņiem, nepateikšu gan, kurā valstī. Iet pa noteiktu uzskaites maršrutu, suns parāda, ka priekšā ir putns un skaitītājam atliek saskaitīt, cik daudz ir mazuļu.
- J. Bārs: Un perējums dzīvo tālāk?
- M. Strazds: Tās ir pārbaudītas un aprobētas metodes.
- J. Bārs: Es esmu informēts par putnu suņiem un medībām ar putnu suņiem, bet nezināju par šādu metodi.
- M. Strazds: Es saprotu, ka nepieciešams iekļaut visus iespējamus variantus ar referencēm uz avotu. Tas tiks izdarīts.
- J. Bārs: Būšu pateicīgs par informāciju.
- V. Ķerus: Trešais punkts – pārtraukt mežacūku piebarošanu, uz ko es Mārim komentēju, ka tas jau ir aizliegts.
- M. Strazds: Es zinu, ka ir piebarošanas noteikumi, bet man zināmajās barotavās, no kurām vismaz četras atrodas šādas kategorijas vietās, nekas nav mainījies un cūkas tiek barotas. Gribu teikt, ka šīs barotavas tajās teritorijās ir jālikvidē kā tādas, visu veidu barotavas. Jo noteikumi pieļauj kaut kādas (barošanas vietas, lai pievilinātu meža cūkas šaut).
- J. Bārs: Aizsargājamām teritorijām ir individuālie apsaimniekošanas noteikumi. Ir īpaši barošanas nosacījumi.
- M. Strazds: Ne vienmēr. Ir atrunātas medības. Kas es saskāros ar aizrādījumu, ka datu bāzes reģistrā šie aizsardzības kritēriji var būt kļūdaini, es gāju cauri visām teritorijām, kuras man iekrīt šajos poligonos, individuālajiem noteikumiem, lai skatītos, kas tur ir un kas nav atļauts, es konstatēju, ka ļoti daudzos gadījumos tas nav atrunāts.
- J. Bārs: Ir ļoti sarežģīti nodalīt piebarošanu no medīšanas pie ēsmas. Ja kāda aizsargājamā teritorija ar vairāk nekā 90 % atrodas mežā, meža cūku dabūt rokā ārpus dzinēju medībām ir nereāli, ja nav viens punkts, kas to piesaista.
- M. Strazds: Es neiebilstu, bet tas, ko es gribētu teikt, ir, ka šie ir mikroliegumi. Var būt runa par lielākām teritorijām, bet, ja tas ir 20 ha mikroliegums, kādēļ barotavai ir jābūt tur iekšā?
- J. Bārs: Es runāju par lielākām platībām.
- M. Strazds: Bet ir arī šādas.
- V. Ķerus: Šeit ir runa par stingrākajām zonām, un man ir sajūta, ka problēma drīzāk ir nevis noteikumos, bet noteikumu ievērošanā, ievērošanas kontrolē.
- J. Bārs: Tieši tā.
- V. Ķerus: Tādēļ man šķiet būtiski dzirdēt jūsu domas par Māra (Strazda) ierosinājumu izveidot barotavu reģistru. Tad ir vienkāršāk, jo ir zināms, kur ir visas barotavas, un, ja kāda atrodas, kas nav reģistrā, ir skaidrs, ka tā ir nelikumīga.
- M. Strazds: Es varu uzreiz piebilst, kas man ienāca prātā pēc tam, kad šis dokuments jau bija aizsūtīts, ka veids, kā to izdarīt, ir, piemēram, līdzīgi kā ar Waze aplikāciju tiek informēts

- par policiju, var ļoti viegli uztaisīt aplikāciju, kur jebkurš, ieraugot mežā barotavu, var atzīmēt tās atrašanās vietu un tā uzreiz parādās. Vai tie ir Dabasdati, vai VMD, vai vienalga kāda cita institūcija, kas to apkalpo, bet tehniski šodien tas ir izdarāms ļoti vienkārši. No sākuma šis reģistrs būs nepilnīgs, bet gada vai dažu gadu laikā tas kļūs pilnīgs.
- V. Ķerus: Viens aspekts, kas varētu būt, un kāpēc varētu būt šī informācija ierobežoti pieejama – savulaik runājot Ādažos ar medniekiem par barotavām aizsargājamās apvidos bija fakts, ka barotava var piesaistīt arī malumedniekus.
- V. Pilāts: Ja kāds privātais ir uz savas zemes ierīkojis šādu barotavu, kas nav aizsargājama teritorija, kāda būtu citiem darīšana, ka uz viņa zemes šāda barotava ir?
- V. Ķerus: Nevis visiem zināms, bet Valsts mežu dienestam, kas ir uzraugošā institūcija. Par ļoti daudzām mūsu privātajām darīšanām mums ir jāinformē dažādas institūcijas.
- J. Baumanis: Vai šī ir tā, par ko vajag, es nezinu. Kas attiecas uz aizsargājamām teritorijām, manuprāt, pareizākais risinājums ir teritorijas individuālajos noteikumos, piemēram, Ances purvos un mežos, galīgajā redakcijā bija zonas, kur tas ir aizliegts, bet pārējās, saskaņojot ar DAP vietu un barotavas veidu, barotavas izvietot ir atļauts. Jo barotava var būt arī skābsiena rullis briežiem.
- M. Strazds: Te ir runa par mežacūkām. Mežacūkas ar skābsienu nebaro.
- J. Baumanis: Jā, mežacūkas ar skābsienu nebaro. Ir jādodomā par formulējumu, kas precīzi attiecas uz mežacūkām. Vai variants, kad aizsargājamā teritorijā barotavas vieta un veids tiek saskaņots, un tad arī zina, kurās teritorijās varētu ielikt kaut kādus stūrus, kur tas nevienam netraucē.
- M. Strazds: Gribētu teikt, ka tādu nav, bet tā nav šodienas diskusija.
- V. Ķerus: Bet saskaņošana jau sanāk reālajā dzīvē reģistrs, atzīmējot datus.
- J. Baumanis: Bet tad tas attiecas tikai uz DAP platībām.
- V. Ķerus: Ko tu sauc par DAP platībām? Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās ir arī privātīpašumi.
- M. Strazds: Tas ir svarīgi mežirbei, bet tas ir svarīgi ne tikai šai sugai. Mežacūku skaits Latvijā ir liels par spīti mērim; tas nav normāls stāvoklis. Tas, ka viņš citiem ir labvēlīgs, tā ir cita lieta.
- J. Baumanis: Vēl gads, un cūku mēris mežirbes labā būs izdarījis vairāk par visu pārējo.
- M. Strazds: Iespējams. Bet arī tas ir faktors, kuru vajadzētu noskaidrot, kāda ir šī ietekme un kā tā mainās, un kas notiek. Nenoliedzu, ka tas var notikt, bet tas tā var arī nenotikt. Jo arī tur, kur mēris ir, nav visas cūkas pazudušas. Visas cūkas nenomirst.
- J. Baumanis: Cūku skaits ir samazinājies ļoti ievērojami.
- M. Strazds: Piekrītu.
- V. Ķerus: Tātad viedokļi par barotavām ir puslīdz skaidri.
- M. Strazds: Iekavās ieliktais punkts pagaidām paliekt iekavās, jo es par šo tēmu pakonsultēšos ar speciālistiem.
- Sanāksmes dalībnieki vienojas nepieciešamo pētījumu uzskaitījumu pa punktiem neapskatīt un iesniegt ierosinājumus par trūkstošajiem punktiem rakstiskā veidā.
- M. Strazds: Par diviem pēdējiem punktiem, es atgriezīšos pie prezentācijas un parādīšu un nokomentēšu, kāpēc tas, kas tur ir pieminēts, varētu būt svarīgi. Manis pieminētajā sarunā Valsts mežu dienestā, pēc informācijas par aizsargājamo teritoriju atribūtiem mežu reģistrā, bija uzsvārs, ka pašreizējā situācijā vienīgais galvenais avots par aizsargājamo teritoriju un mikroliegumu robežām un zonām ir datubāzē Ozols atrodamās robežas. To man teica Valsts mežu dienestā. Jautājums, ko es uzdevu – šeit ir vairāki piemēri ar komentāriem. Sarkanā līnija ir Ozolā atrodamā, konkrētā gadījumā mikrolieguma robeža. Nav svarīgi, vai tās ir

klūdas, taksācijas izmaiņas vai tamlīdzīgi, bet šeit nogabalu robeža ir drusku cita. Un, pat ne formāli pieejot, saimnieciskā darbība, kas ir veikta, šajā vietā ir pārkāpums, jo tā atrodas mikrolieguma teritorijā. Te ir vēl viens piemērs, kur acīmredzot ir mainījusies nogabalu konfigurācija nedaudz nozīmīgāk. Šeit ir apmēram 20 m nobīde, un man ir aizdomas, ka dabā minētā stīga nekad nav pārvietojusies ne uz vienu, ne uz otru pusi. Šeit ir visspilgtākais piemērs, ja nekļūdos, tas ir botānisks mikroliegums ezera augam, un sarkanā līnija ir robeža, kas ir Ozolā, tagadējā nogabala konfigurācija ir zaļais fons. Un šeit ir vēl viens piemērs - zaļā līnija ir dabas lieguma robeža, un tas ir dabas liegums Spinduļu meži, sarkanā līnija ir mikrolieguma konfigurācija un tas, kur ir domāts, ka viņai ir jāatrodas, ir šī te meža mala. Šis poligons ir applūstošs klajums un var redzēt, ka tas faktiski atrodas apmēram 20 m tālāk uz D, nekā tas atrodas, utt.. Šeit apakšā iezīmētā audze ir 128 gadus vecs mežs, un tas attiecas arī uz šo te gabalu. Mans uzstādījums ir (tāds), ka beidzot vajadzētu nogabalu robežas, īpašumu robežas savest kārtībā. Ja tā ir viena kvartāla stīga, tā nevar būt 20 m uz vienu vai otru pusi. Tam nav sakara ar sugas labklājību, bet tam ir vistiešākais sakars ar iespējām konstatēt tās apdraudētību, sekot tās stāvoklim utt.. Jautājums attiecas pirmkārt uz Valsts zemes dienestu, kas atbild par robežām. Mēs gribētu uzstāt un prasīt, lai beidzot valsts institūcijas savā starpā ievieš kārtību.

Otrs jautājums attiecas uz upju esamību, un piemērs, kuru atzina minētajā diskusijā Valsts mežu dienestā, ka tā tas ir. Šeit ir Gauja, dzeltenās līnijas ir nogabalu robežas Mežu reģistrā, un redzams, ka šeit mežs atrodas ekstrēmā situācijā arī upes otrā krastā. Tas neattiecas tikai uz privātiem mežiem, (lai gan) šis konkrētais ir privāts gabals. Precīzi tāda pati situācija ir valsts mežā attiecībā uz Pededzi, kur upes abās pusēs ir valsts mežs, un šaurākā vieta upē ir 7 cm. Tādu gadījumu ir daudz.

VMD: Gribētu papildināt, ka tas nav tik viennozīmīgi. Tur bija inventarizācija no 1976. gada, un pēc būtības Valsts mežu dienestam nebūtu šādi dati jāuztur.

M. Strazds: Ja uzstādījums ir, ka tie ir veci un nederīgi dati, tad izmetiet tos. Un tanī brīdī, kad kāds grib kaut ko darīt, pasakiet, ka to nevar, jo datu nav, jo tie ir nederīgi.

VMD: Vai šajā gadījumā datu izmešana būtu risinājums? Mēs nevaram atteikties no vēstures.

M. Strazds: Ir runa par to, ka šī robežu sakārtošana (ir nepieciešama)... jūs taču neteiksiet, ka tas arī attiecas uz...

VND: Nē, īpašumu robežu sakārtošana attiecas uz Zemes dienestu. Es saprotu, ka šinī gadījumā mēs vairāk runājam par nogabaliem.

M. Strazds: Tajā skaitā. Un arī tas jautājums, ko mēs neatkarīgi no tā, cik no jums teiks, ka tas nav svarīgi, mēs paliekam pie tā, ka upēm, cik daudz tas attiecas uz to atrašanos mežā, ir jābūt reģistros, ir jābūt kā teritorijām kartēs. Šeit ir viens piemērs, kur atribūtos var atrast upes aizsargjoslu un šeit ir upīte, šinī posmā tai ir aizsargjosla vienā krastā, šinī posmā tai ir aizsargjosla abos krastos, un pa vidu ir viens gabals, kur nav nekā. Bet pašas upes uz kartes nav! Un tas attiecas arī uz lielajiem autoceļiem. Šeit ir priekšlikumi, kas būs plānā, tikai ar kontekstu, ka tie ir svarīgi stāvokļa kontrolei un sekošanai, utt.. Ceļi, upes un saimnieciskā darbība, nevis tikai ar gadu, bet vēlamā formātā ar sākumu un beigām, vai vismaz ar mēnesi. Ja tur ir norāde – kopšanas cirte – tad tas ir ar konkrēti atzīmētu gadu un mēnesi, nevis tikai gadu. Ja dati tiek reģistrēti, domāju, ka nav lielas problēmas pierakstīt klāt vienu mēnesi. Tā ir kvalitatīvi cita līmeņa informācija, ar kuru kaut ko var iesākt. Pieļauju, ka tās bija atsevišķas klūdas, bet es zinu no savas pieredzes, ka šajā reģistrā atkal tajos pašos atribūtos bija ieregistrēta saimnieciskā darbība, kura vēl nav notikusi. Zinu tādēļ, ka man ir pastāvīgās uzskaites maršruts, kurš arī ietilpst mežirbes pētījumos, es tur eju četras reizes katru gadu jau diezgan ilgu laiku. Janvārī saņemu datus un redzu, ka šajā nogabalā ir nocirsta kailcirte. Aprīlī braucu uz mežu, bet mežs stāv savā vietā, kaut gan jau janvārī bija atzīmēts kā nocirsts. Valsts meži.

- J. Baumanis: Tā tev arī parādās šie nocirstie 10%.
- M. Strazds: Viņu tajā gadā nocirta, bet tas notika pusgadu vēlāk.
- J. Bārs: Tādā gadījumā ir jājautā meža īpašniekam, kādēļ viņš ir tik savlaicīgi paziņojis Valsts mežu dienestam par paveiktu darbību.
- S. Bunere: Kas attiecas uz īpaši aizsargājamu dabas teritoriju robežām, nākamajā gadā ir paredzēts uzsākt kartēšanu.
- M. Strazds: Attiecībā uz robežām, biotopi nedos pilnīgi neko. Tas ir tehnisks darbs pie galda, kur datorspeciālistiem vai divu institūciju pārstāvjiem ir robežas jāizlabo.
- J. Baumanis: Es domāju, ka tas nav tik daudz mežzirbes jautājums, kas te tiek aktualizēts.
- M. Strazds: Es piekrītu, bet ņemot vērā, ka tas attiecas arī uz šo jautājumu, mēs visus šos punktus tur pieminēsim.
- J. Bārs: Būsim godīgi – dabā ar to ir milzīgas problēmas. Lai indivīds nejauši nekļūtu par likumpārkāpēju, viņš, labu gribot, var meklēt lieguma robežu, jo dabā tā (nav atrodamā).
- M. Strazds: Šajā pašā diskusijā virsmežzinis teica, ka galvenais kritērijs, ja ir problēma, kur ir robeža, ir robežas apraksts. Ir vesela virkne aizsargājamo teritoriju, kur robežu aprakstu vietā jau ir koordinātu saraksts, un koordināta ir tur, kur tā ir. Man ir bijusi situācija, kad melnā stārķa ligzda, kuras atrašanās vietu dabā es zinu, bet pēc koordinātām tā atrodas kvartāla stīgai otrā pusē citā kadastra numurā. Respektīvi, kadastra karte ir nepareiza, un tā ir risināma problēma.
- J. Baumanis: To nevajadzētu atstāt, ka tas tikai tiek ierakstīts mežzirbes plānā, bet ir jāvērsas pie dienestiem. Ja tas būs punkts mežzirbes plānā, Mežu dienests to nelasīs.
- M. Strazds: Nelasīs, bet varbūt mēs par šo jautājumu sagatavosim preses informāciju.
- VMD: Jautājumu varētu risināt līdzīgi kā Igaunijā, uzmērot precīzi mikroliegumu teritoriju, ieliekot kā aprūtinājumu plānā un nostiprinot arī zemesgrāmatā. (.....) Tad nevarētu būt tāda situācija, ka informācija datubāzēs nesakrīt.
- M. Strazds: Es tam piekrītu, bet ir uzstādījums, ka pašlaik šinī jautājumā nav kārtības un (šī problēma ir) jārisina.
- J. Baumanis: Koordinātas ir paņemtas no kartes, nevis dabā.
- M. Strazds: Kā kurā gadījumā. Var būt gan tā, gan tā. Kļūda ir tāpēc, ka karte ir nepareiza, un arī tādēļ, ka koordinātas ir nepareizas. Var būt situācija, ja koordinātas paņem pavirši un tajā brīdī ir magnētiskā vētra, stāvot ar GPS rokā, koordinātas staigā pa 200 m visos virzienos.
- V. Pilāts: Koordinātas vienmēr staigās 7 - 10 metrus.
- M. Strazds: Tas tā ir, un ja koordinātas punktam, kas ir ligzdas koks, staigā 10 m robežās, tas ir normāli. Bet ja tā ir (īpašumu) robeža un atrodas 200 m attālumā, tā ir milzīga problēma.
- V. Ķerus: Uzstādījums ir par dabiskām robežām, kas ir redzamas arī ortofoto kartēs, ko mēs pieņemam par pareizām.
- VMD: Tur ir jāsaprot, ar kādu precizitāti tās mēra, ne vienmēr var ar GPS. Koordinātas ir pārliktas plānā, bet dabā viņas nesakrītīs.
- J. Bārs: (.....) Ir dažādi parametri, kuru robeža bieži vien nemaz nav precīzi nosakāma. Attiecībā uz īpaši aizsargājamām teritorijām, būtu aicinājums tās marķēt dabā, lai nebūtu iespējas kļūt par pārkāpēju neapzināti.
- V. Ķerus: Ja nemaldos, ārējā robeža lielā daļā gadījumu ir marķēta. Zonu robežas ir nemarkētas.
- J. Baumanis: Mikroliegumi netiek marķēti.
- M. Strazds: Mikroliegumi nav marķējami. Informācija par mikroliegumu atrašanās vietu ir publiski pieejama datu bāzē Ozols. No tāda viedokļa raugoties, varbūt būtu lietderīgi tos iezīmēt dabā, bet tas ir cits jautājums. Papildus svarīgs aspekts plānā varētu būt melleņu

klātbūtnes ietekme, par ko ir dati un kas tiks izvērtēts. Bet statistiskie parametri un ārkārtīgi sarežģīti modeļi nav sugas aizsardzības plāna subjekts.

J. Baumanis: Bija viena rindkopa par trakumsērgas vakcināciju.

M. Strazds: Es minēju, ka tas paliek iekavās, jo es pakonsultēšos – ja man speciālisti teiks, ka tam nav jēgas, tad tam nav jēgas.

J. Baumanis: Jo trakumsērgas vakcinācija ir pārtraukta. Tā turpinās pāris desmit kilometru joslā gar Krievijas un Baltkrievijas robežu, bet pārējā Latvijas teritorijā vairs nenotiek.

M. Strazds: Es no (Jāņa) Ozoliņa kunga sapratu, ka arī ja tas vēl tiktu turpināts, vairs nekāda efekta tam nav, jo populācija ir „uzkāpusi” un nostabilizējusies.

Sanāksmes dalībnieki vienojas par 10 dienu termiņu priekšlikumu iesniegšanai par veicamajiem pasākumiem un tālāk nepieciešamajiem pētījumiem līdz 29. septembrim.

V. Ķerus noslēdz sanāksmi pulksten 12:55.

Sanāksmes vadītājs:

V. Ķerus

Protokoliste:

E. Spridzāne

AS “Latvijas valsts meži” priekšlikumi

AS “Latvijas valsts meži” ir izvērtējuši sagatavotos mežirbes sugas aizsardzības plāna fragmentus un informē par sekojošiem priekšlikumiem:

- 1) Lai izstrādātu sugas aizsardzības plānu un pēc tam diskutētu par izstrādātā plāna projektu, nepieciešama sākotnējā informācija par:
 - sugas aizsardzības statusu valstī un tā praktisko nodrošinājumu
 - sugas skaita izmaiņu tendencēm Latvijā (monitoringa u. c. dati)
 - sugas prasībām pret dzīvotni (vēlams dzīvotnes apraksts/modelis);
 - sugu ietekmējošiem faktoriem (pārmaiņām dzīvotnē, traucējumiem, dabiskiem ienaidniekiem u.c.), kas identificēti Latvijā veiktos zinātniskos pētījumos;
 - nepieciešamiem pasākumiem sugas un tās dzīvotņu saglabāšanai (vēlams rīcības plānu un sagaidāmos rezultātus) ...
- ... un cita informācija, kas palīdzētu spriest par sugas stāvokli valstī un atbilstoši novērtēt plāna priekšlikumus sugas stāvokļa uzlabošanai (ja tas nepieciešams).
- Sagatavotajā uzmetumā par “mežirbes sugas aizsardzības plānā paredzētajiem veicamajiem pasākumiem” sniegtā informācijas ir nepietiekama, lai spriestu par ierosināto pasākumu lietderību, to ieviešanas mehānismu un sagaidāmiem rezultātiem.
- 2) Nav korekti minēt, ka mežsaimnieciskās darbības radītais traucējums ir būtiskākais ligzdošanas sekmes ietekmējošais faktors, jo nav mērīta citu faktoru ietekme.
- 3) Ir jāizvērtē plānoto vispārējo kopšanas ciršu aizliegumu citu sugu aizsardzības kontekstā.
- 4) Nosacījums aizliegt kopt jaunaudzes ir pretrunā ar citas, ievērojami apdraudētākas putna sugas – medņa aizsardzību. Atbalstāma ir jaunaudžu nekopšana rezervātos un citu ĪADT stingrā/regulējamā režīma zonās, taču nekopšana nav atbalstāma medņu mikroliegumos. Ir salīdzinoši daudz lielu mikroliegumu mednim, kur jākoncentrējas uz medņa aizsardzību un jaunaudzes jākopj atbilstoši medņa prasībām.
- 5) Lielāka vērība būtu pievēršama sugas dzīvotnes prasību noskaidrošanai, identificējot atslēgas meža tipus, audžu sastāvu, vecuma un telpisko struktūru, lai konkretizētu pasākumus sugas un tās dzīvotņu aizsardzībā, kas būtu integrējami mežsaimnieciskajā plānošanā.
- 6) Iesākam izteikt 2. punktu sekojošā redakcijā: veicot krājas kopšanas cirti, saglabā 10 % neskartus, ekoloģiskās grupas koncentrējot reljefa nogāzēs, mitrās ieplakās un ūdeņu tuvumā.
- 7) Norādām, ka saglabājamās atmirušās koksnes daudzums uz ha ir jau noteikts mežu apsaimniekošanas noteikumos un ka mežu apsaimniekošanas praksē izgāzto koku saknes netiek izvāktas.

Apkopoja AS “Latvijas valsts meži” vides eksperts Aigars Kalvāns

Mežirbes sugas aizsardzības plāna apspriešanas 4. sanāksme

2017. gada 22. martā 10:00

Latvijas Republikas Vides un reģionālās attīstības ministrijā, Peldu ielā 25, Rīgā

Sanāksmi vada: Viesturs Ķerus, Latvijas Ornitoloģijas biedrība

Protokolē: Elīza Skutāne

Dalībnieki: Aiva Bondare, VMD; Aivars Petriņš, LDF; Līga Pakalna, LVAFa; Aigars Kalvāns, LVM; Jānis Bārs, ZM MD; Linda Dombrovska, LATMA; Vilnis Bernards, VARAM DAD; Jānis Baumanis, LMS; Māris Strazds, LOB; Valters Lūsis, VMD; Sintija Martinsone, DAP; Andis Pūrs, VMD; Elīza Skutāne, LOB; Andris Ziemeļis, VMD; Sabīne Bunere, VARAM.

Darba kārtība:

1. Iepazīstināšana ar mežirbes sugas aizsardzības plāna kopsavilkumu.
2. Atbilžu sniegšana uz jau iepriekš iesniegtiem jautājumiem.
3. Diskusija par mežirbes sugas aizsardzības plānu.

1. Viesturs Ķerus atklāj sanāksmi un pasludina darba kārtību. Aicina diskusijas laikā būt lakoniskiem un komentārus par plāna noformējumu nosūtīt e-pastā. Paziņo, ka pēc konsultācijām ar Jāni Ozoliņu no aizsardzības plānā ir izņemta sadaļa par aicinājumu samazināt lūšu un vilku medību limitu.

2. Māris Strazds demonstrē prezentāciju par mežirbes sugas aizsardzības plāna kopsavilkumu.
3. Māris Strazds atbild uz iepriekš iesniegtajiem jautājumiem.

M. Strazds: Atbildot uz iepriekš uzdotu jautājumu par to, vai izcirtumi palielina peļveidīgo skaitu, pētījumā, kas ir veikts Baltkrievijā ir redzamas būtiskas atšķirības peļveidīgo barības bāzē mežā vai aizaugošos izcirtumos. Protams, ka labākas barības iespējas ir zālajos, kas veidojas aizaugot izcirtumiem, it īpaši auglīgākās augsnes.

J. Baumanis: Tajā pašā laikā plānā ir iekļauts pētījums, kurā redzams, ka labos peļu gados caunu diētā nav mežirbes. Varbūt peles noņem slodzi no mežirbēm?

M. Strazds: Peļveidīgie noņem slodzi 4 no 5 gadiem, jo tiem ir grauzējiem raksturīgas skaita svārstības, un gados, kad peļu nav, lapsu un caunu skaits nesamazinās, jo tās nav specializējušās uz konkrētu barību. Līdz ar to pieaug slodze uz citām sugām.

J. Baumanis: Vistveidīgajiem arī ir šādas fluktuācijas.

M. Strazds: Šīs fluktuācijas ir atkarīgas no reģiona un nav īsti skaidrības par to, kas tās rada, jo Skandināvijā tās ir, bet Eiropas dienviddaļā nav.

L. Dombrovska: Kas labāk, ka ir vai ka nav peles?

M. Strazds: Vislabākais ir mazs peļu blīvums, bet vienmērīgi sadalīts. Jo mazākas ir skaita svārstības, jo labāk.

M. Strazds: Vairāki izteicās, ka vajag stimulēt nomedīšanu, bet mums nav zināmi instrumenti, kā šo nomedīšanu sekmēt.

L. Dombrovska: Ja ieliek plāna šādu priekšlikumu par intensīvāku medīšanu, vismaz ir, uz ko atsaukties.

M. Strazds: Vidējo un sīko plēsēju medības būtu vēlamas, ņemot vērā, ka to skaits ir lielāks nekā tas būtu dabiski. Šādu teikumu mēs varam pievienot, tomēr atlīdzības par nomedīšanu ir pārāk mazas, lai būtu efektīvas.

V. Ķerus: Ja vajag, ieliksīm teikumu, ka vajag medīt vairāk.

M. Strazds: Ir vairākas iebildes par citātiem, bet tie ir citāti, tur nekas nav mainīts.

L. Dombrovska: Plānā komentārs par to, ka pavasarī notiek putnu medības nebija noformēts, kā citāts. Pavasarī Eiropā putnu medības nenotiek.

M. Strazds: Tas ir citāts no Štorhas izstrādātā sugas aizsardzības plāna, turklāt trešā daļa Eiropas ir Krievija.

M. Strazds: Atbildot uz iebildi par skaitļu nesakritībām, plānā ir teikts, ka skaitļi nav salīdzināmi, tādēļ to nevajag darīt. Tāpēc mēs izvairījāmies no VMD uzskaišu rezultātu publicēšanas. Skaitis 10–47 tūkstoši ir matemātisks aprēķins, un neviens nevar pateikt, kāds tieši ir īstais skaits. Bet droši var spriest par to, ka kopš 2005. gada skaits ir samazinājies par gandrīz 90%, par šiem rezultātiem mēs esam pārliecināti, jo tie tika iegūti izmantojot vienādas metodes.

J. Baumanis: Ja pēdējo 10 gadu laikā skaits ir samazinājies par 90% un šobrīd ir, pieņemsim, 20 tūkst., tad pirms tam bija 180–200 tūkstoši? Tas pārsniedz skaitu “ziedu laikos” 19., 20. gs. mijā.

M. Strazds: Pirmkārt, 19., 20. gs. mijā bija daudz mazāk meža. Mēs nezinām kādas ir fluktuācijas. Pēc pieredzes saku, ka agrāk mežirbes bija vairāk, bet viņas netika fiksētas, jo bija tik daudz.

V. Ķerus: Aprēķini veica Ainārs Auniņš 2012. gadā. Auniņa aprēķinus nevaru apšaubīt.

L. Dombrovska: Matemātikā ir kaut kas nesaprotams.

M. Strazds: Tas, kas visticamāk ir nepareizs, ir visi iepriekšējie skaita vērtējumi, un mežirbju skaits ir bijis vēl lielāks agrāk.

V. Ķerus: Tas, ka pašreizējais vērtējums ar iepriekšējiem nav salīdzināms, plānā ir norādīts.

M. Strazds: Starpība starp skaita apakšējo un augšējo robežu, rāda, ka datu ir par maz, lai korekti rēķinātu populācijas lielumu, bet tie ir publicēti, tāpēc mēs tos ignorēt nevaram.

J. Bārs: Viss darbs tiek balstīts uz pēdējiem 12 gadiem, kad samazinājums ir 89%. Varbūt ir vērts pāriet pāri matemātiskiem aprēķiniem? Varbūt ir elementāra kļūda.

V. Ķerus: Monitoringa programma domāta tam, lai pēc iespējas precīzāk noteiktu populācijas pārmaiņas. Putnu direktīvas ziņojumam ir nepieciešami absolūtie populācijas vērtējumi. Tika mēģināts veikts aprēķins, lai šo skaitli iegūtu, bet trūkst datu, lai tie būtu precīzi. Neprecīzais absolūtais populācijas lielums neļauj apšaubīt populācijas pārmaiņu vērtējumu.

M. Strazds: Svarīgi ir tas, ka skaita samazinājums ir statistiski nozīmīgs.

J. Bārs: Izmaiņu būtiskumu neapšaubu, bet pēc pieredzes gribētos teikt, ka samazinājumam ir jābūt 29% nevis 89%.

V. Ķerus: Tāpēc ir iespēja piedalīties ligzdojošo putnu uzskaitēs, lai pieredze papildinātu datus nevis būtu tikai viedoklis. Arī populācijas pārmaiņu vērtējumam ir ticamības intervāls, un 89% ir tikai vidējais. Ja šķiet, ka tā būtu labāk, var pielikt arī ticamības intervālu.

M. Strazds: Jāņem vērā, ka maršruti ir nejauši izvēlēti. Pēc pieredzes saku, ka teorētiski mežs nenozīmē to praktiski, jo tur var būt izcirtumi un jaunaudzis. Manā maršrutā pirmajā gadā bija 3 pāri mežirbju, bet līdz ko izkopa apakšas mežirbes vairs neesmu novērojis. Lai arī tās, iespējams, pārcēlās, kādā brīdī tām vairs nav, kur pārcelties un nenotiek paaudžu nomaiņa.

L. Dombrovska: Izskaidrojiet, lūdzu, ja 1991. gada novērtējums bija 10–12 tūkstoši pāru. 2012. gadā tika veikts novērtējums, un parādījās tieši tas pats skaitlis. Kur ir tas samazinājums?

V. Ķerus: Nevar salīdzināt skaitļus, kas ir iegūti, ar dažādām metodēm skaitot dzīvniekus. Ir bijuši dažādi populācijas vērtējumi iegūti ar dažādām metodēm, bet ar dažādām metodēm iegūti vērtējumi nav salīdzināmi. Kopš 2005. gada notiek ligzdojošo putnu uzskaites, kurās katru gadu tiek izmantotas vienas un tās pašas metodes. Tātad šos datus mēs varam salīdzināt un tie rāda samazinājumu.

J. Bārs: Tātad tie 89% tika aprēķināti no vienādi iegūtiem datiem?

M. Strazds: Jā, no 2005. gada.

S. Martinsone: Plānā nav ievada. Šī ir ļoti svarīga lieta. Mežirbe ir Putnu direktīvas 1. pielikumā, kurā ir sugas, kurām jāpiemēro īpaši dzīvotņu aizsardzības pasākumi, lai saglabātu šo sugu izplatību un vairošanos savā izplatības areālā. Šim nolūkam jāapzina (kas varētu attiekties uz mežirbi), piemēram, sugas, kuras ir jutīgas pret pārmaiņām savās dzīvotnēs. Veicot novērtējumu par pamatu ņem attīstības tendences un svārstības. Vēlreiz gribu uzsvērt, ka jebkuri skaita vērtējumi nav ticami un tos var neņemt vērā. Iespējams, plānā tas nav pietiekami uzsvērts.

Mums nav zināma mežzirbes populācijas lielums, bet mums ir zināmas skaita pārmaiņas. Dienas putnu monitorings tiek veikts pēc zinātniski aprobētas metodes un atbilst šī brīža zinātniskajiem standartiem, un mums ir zināms, ka kopš 2005. gada mežzirbes populācija ir būtiski samazinājusies. Tā kā mežzirbe ir 1. pielikuma suga, tāpēc arī izstrādāts plāns. Tas būtu jāieraksta ievadā.

S. Martinsone: Ir publicēta Dienas monitoringa atskaite, un tā ir brīvi pieejama DAP interneta lapā. Jau otro gadu ir izcelta šī problēma. Šī gada pārskatā rakstīts: “Pozitīvi, ka sugai izstrādāts aizsardzības plāns.” Šajā atskaitē ir ieskicētas lielākās plāna problēmas. Pozitīvi, ka plāns ir izstrādāts, bet piekrītu, ka plānā ieteikumi un risinājumi daudzviet nav pamatoti. Pārskatā rakstīts: “Eksperta viedokļa līmenī konstatēts, kādi faktori sugu visticamāk ietekmē.” Plānā faktori ir minēti, bet būtu nepieciešams lielāks pamatojums. Iespējams, ir citās valstīs veikti pētījumi. Katram apgalvojumam jābūt pamatojumam. Monitoringa atskaitē teikts: “Valstij steidzami ir jāveic pētījumi, lai pārbaudītu hipotēzes.” Plāns ir tā vieta, kur identificēt, kādi tieši pētījumi ir vajadzīgi. Pamatojumam ir jābūt pēc iespējas labākam, lai plāns būtu izmantojams.

V. Ķerus: Plānā jau ir identificēti tie pētījumi, ko būtu vissvarīgāk veikt. Pētījumi jau ir minēti. Par plēsēju skaitu pamatojums ir. Var pie pasākumiem iekļaut, ka plēsējus varētu vairāk medīt. Visticamāk, tas nenotiks, bet šādu punktu iekļaut var.

J. Baumanis: Neatradu pamatojumu 50 000 pāru, kas ir nepieciešamais populācijas lielums labvēlīgam sugas stāvoklim.

V. Ķerus: Tiks uzrakstīts, tas vienkārši ir aizmirsts. Sintij, vai mēs pareizi sapratām par to, kas ir vajadzīgs, un “vēlamais populācijas lielums” ir tas pats, kas “favourable reference value”? Šis ir mūsu mēģinājums noteikt populācijas lielumu, pie kura, ja populācija ir stabila, tā varētu tikt uzskatīta par labvēlīgā aizsardzības stāvoklī esošu, bet jautājums ir, vai esam pareizi sapratuši, kas ir prasīts. Lai to izrēķinātu precīzāk, būtu nepieciešamas zināšanas par demogrāfiju, kādu mums šobrīd nav, tāpēc izmantojām Itālijā lietoto pieeju – skatāmies blīvumu, kādam tam vajadzētu būt vietā, kur suga ir normāli sastopama (šajā gadījumā – 4 pāri uz kvadrātkilometru). Pieņemām, ka 40% mežzirbei būtu piemēroti. Tātad, ja mežzirbe būtu sastopama 40% Latvijas mežu un populācijas blīvums būtu minētie 4 pāri uz kvadrātkilometru, populācijas lielums būtu apmēram 50 tūkstoši pāru (iegūto rezultātu noapaļojām uz leju).

S. Martinsone: Pareizi sapratāt. Šis arī ir tas kas trūkst.

J. Baumanis: Iznāk, ka suga ir īpaši apdraudēta, bet no augstākā populācijas vērtējuma sliekšņa – 47 tūkstoši – līdz 50 tūkstošiem ir ļoti maz.

V. Ķerus: Tas, kas mežzirbi padara apdraudētu, atbilstoši IUCN kritērijiem, ir nevis absolūtais populācijas lielums, bet populācijas kritums. Mežzirbe ir vairāk apdraudēta nekā viena otra suga, kura Latvijā sastopama mazākā skaitā. Populācija ar šādu kritumu nevar būt labvēlīgā aizsardzības stāvoklī neatkarīgi no tās lieluma, tāpēc 50 tūkstoši pāru ir labvēlīgs stāvoklis stabilai populācijai.

L. Dombrovska: Vajag pielāgot jēdzienu, kas ir “stipri apdraudēta” suga – vai nu “nelabvēlīgs statuss” vai “īpaši apdraudēta”.

V. Ķerus: Šis nav jēdziens no Putnu direktīvas, bet no IUCN kritērijiem, kam oficiāla tulkojuma latviski nav.

M Strazds: Galvenais iebildums pret Sintijas teikto man ir tas, ka pasākumiem plānā ir pamatojums. Tikai pamatojums ir vienā galā un ieteikumi, ko darīt, - otrā galā. Diemžēl realitāte ir tāda, ka neko daudz šīs sugas labā mēs nevaram darīt. Drīzāk ir lietas, ko nevajag darīt. Runa ir par intensitātes samazinājumu.

S. Martinsone: Varam iziet cauri tam, kas nav pamatots.

L. Dombrovska: Plānā vajag ielikt, ka Eiropas Savienībā pavasarī putnu medības nenotiek. Šobrīd rodas iespaids, ka visur medī pavasarī, bet tā nenotiek.

V. Ķerus: Varam ielikt.

A. Ziemelis: Jūs teicāt, ka klimata pārmaiņas mežzirbei nav labvēlīgas. Jūs minējāt, ka arī mežsaimnieciskajai darbībai ir būtiska negatīva ietekme, arī peles, medības. Sāk likties, ka

jebkas ietekmē mežirbi. Vēlētos redzēt daudzfaktoru analīzi ar koeficientiem, kuri faktori ietekmē populācijas stāvokli. Zinu, ka datu ir maz, bet var dabūt datus no citām valstīm, kur tiek veikta intensīva uzskaitē. Latvija ir uz sugas izplatības rietumu robežas. Uz robežām populācijas var fluktuēt. Vēlētos saprast, vai šī fluktuācija notiek. Gribētu redzēt klimata pārmaiņu ietekmi, kuri faktori cik būtiski ietekmē. Pašlaik plāns der daudzām valstīm, gribētos redzēt, kas attiecas tieši uz Latviju un ko mēs varam darīt lietas labā. Ieteikums, ka vajag nodrošināt uzskaites.

M. Strazds: Faktoru analīzes bija iecerēta, bet datu labošana paņēma 9 mēnešus neapmaksāta darba. Datu apstrāde prasītu vēl 3 mēnešus, un tad būtu iespējams pateikt, kuri no analizētajiem faktoriem ir būtiski, bet tas neattiektos uz klimata pārmaiņām, jo klimats ir atsevišķa datu kopa un mums nav atbilstošas laika rindas par citiem faktoriem. Mēs neesam mežirbes areāla rietumu robeža. Vēsturiskā areāla robeža bija Centrāleiropā.

V. Ķerus: Zināšanas par mežirbi ir ļoti ierobežotas, un viens plāns nevar uz visu atbildēt, jo tā ietvaros nevar veikt visus pētījumus, kas būtu jāveic. Mērķis plānam bija apkopot esošo informāciju un identificēt trūkstošo. Nevar gaidīt un nedarīt neko, kamēr mums būs labāki dati par populācijas stāvokli.

M. Strazds: Tas, ka uzskaišu maršrutu tīklu vajadzētu palielināt, plānā jau ir minēts. Protams, būtu labāk, ja maršrutu būtu vairāk.

A. Kalvāns: Mums praktiski nav informācijas par šo sugu. Mēs gribam mainīt MK noteikumus, un mums šķiet, ka tā mēs kaut ko uzlabosim. Vai no nepilnīgiem pētījumiem var veikt izmaiņas MK noteikumos?

V. Ķerus: Tas, ka mēs neesam veikuši pētījumus, nenozīmē, ka plānā ierosinātajiem pasākumiem nav pamatojuma. Ir daudz pētījumu citās valstīs.

S. Martinsone: Es piekrītu Aigaram. Plānā pamatojums nav uzrakstīts.

S. Martinsone: Varam iziet cauri komentāriem.

S. Martinsone: Pie ievada aizmirsu minēt, ka mežirbe ir vienīgā suga 1. pielikumā, kurai ir straujš skaita samazinājums. Vietām populācija izteikta pāros, vietām – indivīdos. To vajag izlabot.

V. Ķerus: Tiks izlabots.

J. Bārs: Mežirbe ir ne tikai 1.pielikuma suga.

S. Martinsone: Jā, tā ir arī medījama suga, un, lai valstīs to būtu atļauts medīt, ir jābūt pamatojumam un pētījumiem. Vai nav pēdējā laikā veikti pētījumi par pelēm? A. Avotiņš min, ka pēdējā laikā peļu populācijām vairs nav fluktuāciju.

M. Strazds: Pievienosim atsauci.

S. Martinsone: MK noteikumos par dabas aizsardzību mežu apsaimniekošanā ieteikts iekļaut mežizstrādes aizliegumu no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam. Kur plānā ir šim grozījumam pamatojums?

V. Ķerus: Tas, ka mežirbe šajā laikā ligzdo. Tas, ka mežizstrādes pārtraukums būtiski uzlabos ligzdošanas sekmes, ir pieņēmums, bet, lai to pārbaudītu, būtu jāpārtrauc mežizstrāde un jāskatās, kas notiek.

J. Baumanis: Varbūt var apskatīt teritorijas, kur mežizstrāde jau nenotiek.

M. Strazds: Labākā teritorija mežirbei ir Ķemeru nacionālā parka rezervāta zona. tur ir vislielākais blīvums un vislabākās ligzdošanas sekmes.

V. Ķerus: Nav tā, ka šiem ierosinājumiem nav pamatojuma, tas vienkārši izkaisīts pa plāna nodaļām.

S. Martinsone: Šajā nodaļā pie visiem MK noteikumiem vajag pamatojumu vai atsauci uz atbilstošo nodaļu. Šis dokuments ir atbalsts lēmumu pieņemšanai.

V. Ķerus: Labi, jāpieliek paskaidrojums un vēlreiz koncentrētāk jāuzraksta.

J. Bārs: Ir ārkārtīgi liels informācijas apjoms, un būtiskās atslēgas frāzes pazudušas kopējā tekstā. Varbūt tās var izcelt.

A. Kalvāns: Jaunaudžu kopšanas aizliegums mikroliegumos nāktu par sliktu mednim.

M. Strazds: Starp priežu mežu, kas ir aizaudzis ar eglēm, un jaunaudžu kopšanu ir liela starpība.

A. Kalvāns: Egļu jaunaudze var būt iekļauta medņu mikroliegumā. Ja mēs gribam šo audzi veidot tādu, lai nākotnē tā būtu piemērota mednim, ar kopšanu to var panākt.

M. Strazds: Iespējams, kategorijas “kopšana” un tamlīdzīgi tiek lietotas tāpēc, ka darbības mikroliegumā ir jāpamato un specifiski šādas cirtes nav atrunātas. Varbūt ierosināt ieviest jaunu cirtes veidu “dari visu, lai mikroliegumam labāk”, un nesaukt tās vārdos, kas rada iespaidu, ka kāds ar apsaimniekošanas mērķi grib iegūt koksni.

J. Baumanis: Varbūt šajā plānā ierosinātie mikroliegumu noteikumu grozījumi nonāk pretrunā ar citu sugu aizsardzības prasībām.

V. Ķerus: Tā ir terminoloģijas problēma. Jaunaudžu kopšana domāta, lai palielinātu koksnes ražu atlikušajā mežā. Ja galvenā cirte mikroliegumā ir aizliegta, nav loģiski veikt jaunaudžu kopšanu. Nav nevienas mikroliegumu sugas, kam būtu nepieciešama kailciršu veikšana.

M. Strazds: Konkrētais ierosinājums attiecas tikai uz mikroliegumiem.

S. Martinsone: Jaunaudžu kopšana jānodala no biotopu kopšanas.

M. Strazds: Iespējams, tad jānoformulē jauns cirtes veids.

A. Petriņš: Ir Meža likumā minētais termins “cita cirte”. To arī var lietot.

S. Martinsone: Vai ir informācija par citām sugām, kurām ir mikroliegumi, kas atbilst mežzirbes prasībām?

M. Strazds: Ir tabula.

S. Martinsone: Tekstā rakstīts, ka mikrolieguma platībai jābūt vismaz 20 ha. Kā šajā kontekstā mežzirbei ir piemēroti dzeņa mikroliegumi?

M. Strazds: Mikroliegums veido pusi mežzirbei vajadzīgās platības.

V. Ķerus: Dzeņu mikroliegumi nav pietiekams arī dzenim. Jebkurš atsevišķs mikroliegums ir par mazu jebkurai sugai.

M. Strazds: Jāņem vērā arī neaizsargātie meži. Ja ir 10 ha mikroliegums un 10 ha meža, kas tur ir tāpat, tie ir vajadzīgie 20 ha. Ir vērts ņemt vērā mežzirbi, veidojot mikroliegumus citām sugām, kur tas ir adekvāti.

S. Martinsone: Tātad plānā jāliek ieteikums par mikroliegumu minimālās teritorijas palielināšanu. Jāliek plānā arī ir lietas, kuras var neiziet tālāk.

V. Ķerus: Mēs varam ielikt ierosinājumu, ka minimālais sliekšnis meža sugu mikroliegumiem ir 20 ha.

J. Bārs: Svarīgi, lai mežzirbei ieteikti pasākumi nenonāktu pretrunā ar kādas citas sugas aizsardzības plānā esošiem pasākumiem.

J. Baumanis: Vai pameža un paaugas klātbūtni nodrošina tikai mikroliegums? Varbūt vairāk jārunā par to, kā to saglabāt, nevis par mikroliegumiem.

M. Strazds: Šajā jautājumā nav nepieciešami grozījumi normatīvajos aktos, tie vienkārši jāievēro.

S. Martinsone: Plānā ir jāidentificē problēma par MK noteikumu neievērošanu. Nav pamatojuma, kas domāts ar nepietiekamu kontroli.

V. Ķerus: Ir Māra dokumentētie gadījumi, kad izkopts mežs neatbilstoši MK noteikumiem. Tātad šādi pārkāpumi notiek, un būtu jāuzrauga, lai tie nenotiktu. Kādu pamatojumu vēl tam vajag?

M. Strazds: Konstatēt, cik audzēs izvākts pamežs, nav iespējams, jo no Meža reģistra šie dati ir izmesti. To, ka tie būtu jāieliek atpakaļ, mēs esam uzrakstījuši.

S. Martinsone: 4.2.1. nodaļā ir vienīgā vieta, kur minēts par nepietiekamu esošā regulējuma uzraudzību.

V. Ķerus: Skaidrs, ka problēma ir tā, ka nevis pamatojuma nav, bet tā nav tur, kur vajadzētu.

L. Dombrovska: Kāds ir optimālais skaits mežacūku Latvijā?

M. Strazds: Nulle.

J. Baumanis: Klimata faktors ir pieminēts, bet tā ietekme novērtēta nav. Šobrīd ir spekulācijas, cik lielā mērā mežzirbi ietekmē mežsaimniecība un cik lielā – klimats. Varbūt klimata ietekme ir daudz būtiskāka, un mežzirbes izzudīs, pat pārtraucot mežizstrādi.

A. Petriņš: Ja nav mežu, nav arī mežirbju.

M. Strazds: Šobrīd Latvija ir viena no vadošajām valstīm Eiropā pēc mežu fragmentācijas pieauguma ātruma. Problēma ir ciršanas intensitātē, nevis ciršanas paņēmienos.

V. Ķerus: Par klimatu vajag veikt vairāk pētījumus, bet tas prasa vairāk laika un vairāk naudas. Iemesls tam, kāpēc mēs uzsveram mežsaimniecisko darbību, ir tas, ka no tās izriet arī citas ietekmes gan plēsēju blīvums, gan klimats. Kā jau minēts, klimata negatīvā ietekme vairāk izpaužas izcirtumos nevis pieaugušā mežā.

S. Martinsone: 12. tabulā 3.2.1. nodaļā jānorāda pamatojums, kāpēc daļa ĪADT uzskatītas par labi, un daļa – par apmierinoši aizsargātām.

M. Strazds: Ar zaļu ir teritorijas, kur mežsaimnieciskā darbība nav veikta, ar gaiši zaļu – darbība ietekmējusi līdz 2,5% platības. Datu par aizsargājamiem apvidiem mums nav. Dati nav nejauši atlasīti, un tos nevar attiecināt 1:1 uz valsti. Mērķis bija novērtēt, vai aizsardzībai vispār ir kāda nozīme un vai aizsargājamās teritorijās notiek mežsaimnieciskā darbība.

S. Martinsone: Plāna pētījumā ir arī meža un augu mikroliegumi. Vajadzētu uzrakstīt, kuri konkrēti tie ir.

M. Strazds: Ieliksīm.

S. Martinsone: 15.tabula. Aizsargājamās teritorijas pārklājas. Ja šī informācija ir svarīga, no DAP var dabūt precīzus datus.

M. Strazds: Šī analīze jau ir no DAP datiem. Tas ir pierakstīts. Pārklāšanos es rēķināju pats.

S. Martinsone: Kas tie ir par mikroliegumi, kas ir nozīmīgākie?

M. Strazds: Nozīme ir mikroliegumu lielumam.

S. Martinsone: Plānā rakstīts, ka ĪADT, kas nodrošina pietiekamu aizsardzību, kopā ar mikroliegumiem veido 2% valsts platības.

M. Strazds: Tās ir labi aizsargātās kategorijas valstī kopā pēc DAP datiem.

S. Martinsone: Nav analizēti biotopu plānu, arī ne tie, kas būs.

V. Ķerus: Rīkojums prasa analizēt esošos plānus. Nevienam atbilstošam biotopam tāda nav.

M. Strazds: Tas nāk no DAP mājas lapas priekšrakstiem, analizēt varam tikai to, kas ir bijis.

S. Martinsone: Rindkopa par mikroliegumu melnajam stārķim un biotopam nav nepieciešama vai arī ir jāpārveido.

M. Strazds: To var izmest laukā.

S. Martinsone: Nodaļā “Sugas populācijas atjaunošanas pasākumu efektivitātes novērtējums” rakstīts, ka šādi pasākumi nav veikti.

M. Strazds: Līdz šim nav bijuši pasākumi. To, ka vajag novērtēt arī nākotnes pasākumus, nevar iedomāties no noteikumiem.

S. Martinsone: Vajag rakstīt par pasākumiem, kas tiks īstenoti plāna darbības laikā. Jābūt mehānismam, lai novērtētu, vai pasākumi dod efektu. Kas tas būs par monitoringu – vai nepieciešams speciāls mežirbes monitoringa vai pietiks ar fona monitoringu?

V. Ķerus: Vai nepieciešams katra atsevišķa pasākuma ietekmes novērtējums vai plānam kopumā?

S. Martinsone: Protams, nevar izvērtēt katra atsevišķa pasākuma ietekmi.

V. Ķerus: Tad ir nepieciešams fona monitoringa. Pierakstīsim. Stāsts par ticamības intervālu. Jo vairāk būs maršrutu, jo ticamāki ir rezultāti.

S. Martinsone: Kāpēc nepalielinās maršrutu skaits, kā mēs to gribētu?

V. Ķerus: Nav tik daudz cilvēku, kas gribētu skaitīt.

S. Martinsone: Arī tad, ja par to maksātu?

V. Ķerus: Uzskaites tiek veiktas brīvprātīgi, apmaksātie monitoringi nav ilgtspējīgi. Trūkst brīvprātīgo.

S. Martinsone: Māris raksta, ka fona monitoringā vajadzētu 5.uzskaiti. Vajag piedāvāt risinājumus, lai palielinātu maršrutu skaitu.

V. Ķerus: Varam aprakstīt to, ko mēs darām.

S. Martinsone: 6.7. "Organizatoriskās, plānošanas un citas rīcības". Šobrīd tiek izstrādāti gan sugu, gan teritoriju aizsardzības plāni. Šeit būtu jāuzraksta konkrētās lietas, kas šajos citos plānos būtu jāņem vērā.

V. Ķerus: Labi.

S. Martinsone: Nav aprēķinātas izmaksas nevienam pasākumam.

V. Ķerus: Izmaksas par pētījumiem nevar novērtēt, to nesākot. Var ierakstīt tikai hipotētiskus skaitļus, bet tiem nebūs nekādas vērtības.

S. Martinsone: Jāsaraksta arī pasākumu īstenošanas termiņi.

S. Martinsone: Atklāts paliek jautājums, kā pasākumus īstenot. Piemēram, meža joslu atstāšana izcirtumu malās. Kas to darīs? Kā to var izdarīt, ja tas nav iekļauts normatīvajā aktā?

V. Ķerus: Var to noformulēt kā piedāvājumu normatīvo aktu grozījumiem.

S. Martinsone: Nav obligāti MK noteikumu grozījumi. Svarīgi, lai būtu kāds īstenošanas mehānisms.

S. Martinsone: 6.4.5. 1. apakšpunkts dublējas ar nepieciešamību noteikt mežizstrādes pārtraukumu. Kāds ir veids, kā tiks ieviests šis pasākums? Tādiem pasākumiem nav jēgas.

A. Petriņš: Plānam ir ļoti liela nozīme. Var būt vairāki risinājumi katram pasākumam.

J. Bārs: MK noteikumu grozījumi ietekmēs ļoti daudzas jomas, tāpēc jāapspriež ar citām interešu grupām.

V. Ķerus: Plāns nemaina kārtību, kā tiek izstrādāti grozījumi MK noteikumos.

M. Strazds: Ir prasība, lai plānā tiktu norādīti vēlamie grozījumi MK noteikumos.

J. Bārs: Kolēģi lūdza nodot šādu informāciju: 9. nodaļā 18. tabula 6.4.5. darbības ierobežošana pavasarī un kopšanas ciršu ierobežošana – lūgums pārformulēt kā ieteikumus.

V. Ķerus: Viss plāns ir rekomendācija.

J. Bārs: Priekšlikumi grozījumiem nav pieņemami. Ko lika, to nododu.

V. Ķerus: Pieņemam zināšanai, bet ar šādu komentāru neko nevar iesākt.

J. Bārs: Palūgšu kolēģiem atsūtīt e-pastu. No savas puses varu piebilst, ka plānā neatradu par mākslīgo pavairošanu.

M. Strazds: Pēc Vācijas piemēram zinām, ka izmaksas ir milzīgas, bet rezultātu šādai darbībai ir maz. Mežzirbes nav tik sliktā stāvoklī.

J. Baumanis: Kā izpaužas ligzdošanas sekmju noteikšana?

M. Strazds: Uzskaites maršrutos. Metodika ir plānā pievienota. Ideja par uzskaitēm ar suņiem ir atmesta.

V. Bernards: Vai protokolam jābūt plāna sastāvdaļai?

S. Martinsone: Protokolam nevajag lappušu numerāciju.

V. Ķerus: Saturā rādītāju savedīsim kārtībā.

S. Martinsone: Kāpēc plāna termiņš ir 10 gadi? Kāpēc tas nav ierakstīts nodaļā?

M. Strazds: Par šādu termiņu vienojās vienā no apspriedēm.

V. Ķerus: Varam ierakstīt.

V. Ķerus noslēdz sanāksmi pulksten 13:00.

Sanāksmes vadītājs:

V. Ķerus

Protokoliste:

E. Skutāne

AS “Latvijas valsts meži” komentāri par plāna redakciju uz 10.03.2017.

Par sugas aizsardzības plānu mežirbei

Akciju sabiedrība “Latvijas valsts meži” (turpmāk – LVM) ir iepazinusies ar Māra Strazda un Viestura Ķerus izstrādāto mežirbes (*Bonasa bonasia*) aizsardzības plānu (10.03.2017. versija) (turpmāk – SAP).

LVM komentāri un priekšlikumi par SAP:

1) SAP ir atspoguļoti daudzi pieņēmumi, kuri nav zinātniski pamatoti. 1.3.4.2. apakšnodaļā minēts, ka, lai mežirbes stāvokli varētu uzskatīt par labvēlīgu, Latvijā būtu jāligzdo vismaz 50 tūkstošiem pāru. Šis apgalvojums nav balstīts uz objektīviem datiem. Ir loģiski izvirzīt mērķi saimniekot tā, lai populācija nesamazinātos, taču ne noteikt, cik pāriem jābūt.

2) 5.nodaļā “Sugas aizsardzības mērķi un uzdevumi” minētie uzdevumi ir vērsti galvenokārt uz datu ieguvu, kas, protams, ir vērtīgi, lai nākošajā plānā izmantotu ticamus datus.

3) Nesamērīgi daudz SAP minēta dažādu institūciju un to uzturēto datu kvalitātes kritika (skatīt piem., 1.5.2.1. un 2.2.1.1. apakšnodaļa). Ja šie dati nav ticami, tad nav izmantojami. Līdz ar to SAP nav nozīmes visai apšaubāmas precizitātes datu interpretēšanai un korelāciju meklēšanai.

4) Plāns ir bagāts ar informāciju, kam ir kultūrvēsturiska nozīme, ar emocionālām frāzēm, kas konkrētajā oficiālajā dokumentā nav pieņemami.

5) Izstrādē nav ņemti vērā un iestrādāti plāna apspriešanas gaitā izteiktie priekšlikumi.

Neatbalstām piedāvātos grozījumus normatīvajos aktos:

1) 6.1.1.¹⁵ labojums palielina administratīvo slogu un nav definēti kritēriji Dabas aizsardzības pārvaldes sanitārā atzinuma saņemšanai;

2) 6.1.2.¹⁶ - Meža Valsts reģistrā netiek reģistrēta informācija par nemeža zemi, tai skaitā upēm. Arī informācija par pamežu un paaugu nav Meža Valsts reģistra objekts, kā nebūtisks, relatīvi ātri un neprognozējami mainīgs nogabalu raksturojošs rādītājs.

3) Labojumi 6.1.3.¹⁷ ir nesamērīgi ar plāna projektā paustajām atziņām par mežirbei piemērotām dzīvotnēm, kā arī varbūtējais ieguvums mežirbes aizsardzībai būs nesamērīgs ar ietekmi uz nozari un nodarbinātību.

4) 6.1.4.¹⁸ Nepiekrītam jaunaudžu kopšanas aizliegumu attiecināt uz mikroliegumiem, kas noteikti medņu aizsardzībai. Ir salīdzinoši daudz lielu mikroliegumu mednim, kur jākoncentrējas uz medņa aizsardzību un jaunaudzes jākopj atbilstoši medņa dzīvotnes uzturēšanas prasībām;

5) Neatbalstām 6.3.4.apakšpunktā minēto priekšlikumu vilku un lūšu nomedīšanas limita samazināšanai. Vilki un lūši neietekmē jenotsuņu, lapsu un caunu skaitu, jo šie dzīvnieki neietilpst lielo plēsēju barības ķēdē.

6) Neatbalstām 6.4.1. apakšpunktā minēto priekšlikumu atteikties no mežu apsaimniekošanas, izmantojot kailcirtes mellenājiem piemērotos mežos. Mežsaimniecības praksē ir pierādīts, ka priežu mežos ar pakāpeniskajām cirtēm panāk pretējo – nepietiekamas gaismas apstākļos mežaudze ar priedi neatjaunojas, gluži pretēji – sāk augt priežu mežiem neraksturīga paauga, pamežs un rezultātā tiek nomākti/izzūdi mellenāji. Savukārt, kailcirtes

¹⁵ Esošajā plāna redakcijā šis pasākums ir izņemts no pasākumu saraksta.

¹⁶ Esošajā plāna redakcijā šī pasākuma numurs ir 6.1.1.

¹⁷ Esošajā plāna redakcijā šī pasākuma numurs ir 6.1.2.

¹⁸ Esošajā plāna redakcijā šī pasākuma numurs ir 6.1.3.

priežu mežos ir cirtes paņēmiens, kurš nodrošina atjaunošanos ar priedi un līdz ar to arī raksturīgās zemsedzes, tostarp mellenāju un brūklenāju, atjaunošanos.

7) 6.4.5. (5) apakšpunktā minēts priekšlikums veidot mikroliegumus pēc iespējas nerobotus. Neizroboti mikroliegumi melnajam stārķim, mazajam ērglim un vistu vanagam bieži būs pretrunā ar lielajās ligzdās ligzdojošo sugu mikroliegumu veidošanas koncepciju. Tieši “salveida” mikroliegumi teritorijās, kur notiek mežsaimnieciskā darbība, bieži ir labākais risinājums lielajās ligzdās ligzdojošo sugu prasību nodrošināšanā, veidojot mikroliegumus.

Lūdzam izvērtēt un ietvert priekšlikumus SAP projekta redakcijā.

Finanšu viceprezidents

G. Bumbieris

A. Kalvāns
a.kalvans@lvm.lv